

Chambre des Représentants

SESSION 1987-1988

13 OCTOBRE 1987

PROPOSITION DE LOI

**relative au développement
des technologies nouvelles et à la promotion
des innovations sociales et industrielles**

(Déposée par M. Wathelet)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Notre pays a aujourd'hui tous les atouts, tant en ressources humaines que financières pour devenir une terre d'innovations technologiques et de création de nouvelles entreprises.

Pour valoriser ce potentiel humain et financier, nous devons créer de nouveaux vecteurs de l'épargne vers l'investissement scientifique et productif et débloquent les rigidités financières et sociales qui entravent la créativité et l'initiative.

Le paradoxe de notre système fiscal actuel est qu'il encourage fiscalement de manière générale l'investissement sans risque, même lorsque celui-ci se fait à l'étranger (le coût du capital à risque est de 32,25 % supplémentaires pour des raisons purement artificielles tenant à notre fiscalité) plutôt que de réduire le coût du capital à haut risque investi en Belgique et ce, plus particulièrement pour les jeunes entreprises et pour la recherche et développement (cfr. les projets du Gouvernement en matière de Fonds commun de placements à risque et de précompte mobilier et ceux de la présente proposition relatifs aux partenariats de recherche et développement, aux sociétés de recherche, à la déduction limitée des pertes en capital, ...).

La fiscalité et para-fiscalité des revenus du travail doivent être diminuées et plus particulièrement pour les formes de rémunération liées au risque de l'entreprise.

Nous devons oser les voies d'audace pour une nouvelle politique industrielle et technologique.

L'avant-projet de loi des Ministres Philippe Maystadt et Mark Eyskens de juillet 1986 va dans ce sens et notre proposition se situe dans son prolongement pour en con-

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1987-1988

13 OKTOBER 1987

WETSVOORSTEL

**betreffende de ontwikkeling
van nieuwe technologieën en ter bevordering
van de sociale en industriële vernieuwing**

(Ingediend door de heer Wathelet)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

België beschikt thans over een menselijk zowel als een financieel potentieel om een land van technologische vernieuwing te worden waar nieuwe bedrijven kunnen ontstaan.

Om dat potentieel te valoriseren moeten wij voor het spaarwezen nieuwe wegen voor wetenschappelijke en productieve investeringen openen en moet de financiële en sociale dwangpositie, die creativiteit en initiatief bemoeilijkt, worden doorbroken.

Het is paradoxaal dat ons huidige belastingstelsel in het algemeen de risico vrije investeringen, zelfs in het buitenland (om louter artificiële redenen die verband houden met ons belastingstelsel, kost risicodragend kapitaal 32,25 % meer), fiscaal aanmoedigt in plaats van de kosten van het in België geïnvesteerde hoog risicodragend kapitaal te verminderen, in 't bijzonder voor jonge ondernemingen en voor onderzoek en ontwikkeling (cfr de plannen van de regering in verband met het gemeenschappelijk fonds voor risicodragende investeringen en de roerende voorheffing en de opzet van voorliggend wetsvoorstel betreffende het partnership in onderzoek en ontwikkeling, de onderzoeksvennootschappen, de beperkte aftrek van kapitaalverliezen...).

De rechtstreekse en onrechtstreekse belastingdruk op inkomen uit arbeid moet verminderen, vooral voor die vormen van bezoldiging die met het ondernemersrisico te maken hebben.

Wij moeten de weg van het risico durven inslaan om een nieuw industrieel en technologisch beleid te voeren.

Het voorontwerp van wet van de Ministers Philippe Maystadt en Mark Eyskens van juli 1986 gaat in die richting en ons voorstel ligt in het verlengse ervan

stituer un deuxième volet potentiel se décomposant comme suit :

CHAPITRE I

Financement de la recherche et développement

- Partenariat de recherche et développement;
- Transferts de technologies;
- Société de recherche et développement.

CHAPITRE II

Diminution du coût du capital à risque

- Déduction limitée des pertes en capital;
- Suppression de l'imposition des plus-values sur actions et parts dans le chef des sociétés (permettre le développement du « corporate venture »).

CHAPITRE III

Promotion du travail à risque

- Opération JET (Jeunes entreprises technologiques);
- Titres de rémunération (Phantom Stock);
- Options sur actions (stock option):
 - convention d'option sur actions ne répondant pas à la notion de rémunération imposable;
 - convention d'option sur actions exonérée dans le cadre de rémunérations alternatives.

CHAPITRE I

Financement de la recherche et développement

Section 1 — Partenariat de recherche et développement

Structure juridique de l'association pour la recherche et le développement

Le droit commercial et le droit fiscal belge offrent des structures qui permettent d'intéresser des investisseurs individuels à des projets de recherche et de développement.

L'une de ces structures est l'association en participation (Van Ryn, *Droit commercial*, T. I, 1e éd., p. 311) qui est celle « par laquelle une ou plusieurs personnes s'intéressent dans des opérations qu'une ou plusieurs autres gèrent en leur propre nom » (lois coordonnées sur les sociétés, art. 176).

Dans l'association en participation, les participants demeurent occultes et l'associé-gérant apparaît seul à l'égard des tiers. Il acquiert seul la qualité de commerçant. L'association n'a pas de raison sociale.

Comme l'association en participation est une société de personnes, elle est dissoute par la mort ou la faillite d'un de ses associés, sauf convention contraire.

om een mogelijk tweede deel ervan te vormen dat in de volgende onderdelen kan worden uitgesplitst :

HOOFDSTUK I

Financiering van onderzoek en ontwikkeling

- Partnership voor onderzoek en ontwikkeling;
- Overdracht van technologie;
- Onderzoeks- en ontwikkelingsvennootschap.

HOOFDSTUK II

Vermindering van de kosten van het risicodragend kapitaal

- Beperkte aftrek van kapitaalverliezen;
- Afschaffing van de belasting van de meerwaarden op aandelen in hoofde van de vennootschappen om de ontwikkeling van « corporate venture » mogelijk te maken.

HOOFDSTUK III

Bevordering van risicodragende arbeid

- Operatie JTO (Jonge technologische ondernemingen);
- Loonvervangende effecten (phantom stock);
- Aandelenopties (stock option):
 - overeenkomst inzake aandelenoptie die niet beschouwd wordt als een belastbare bezoldiging;
 - overeenkomst inzake aandelenoptie die van belasting is vrijgesteld als alternatieve bezoldiging.

HOOFDSTUK I

Financiering van onderzoek en ontwikkeling

Afdeling I — Partnership voor onderzoek en ontwikkeling

Juridische structuur van de onderzoeks- en ontwikkelingsverenigingen

In het Belgisch handels- en belastingrecht zijn structuren voorhanden waarmee individuele investeerders bij onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten kunnen worden betrokken.

Een van die structuren is de vereniging bij wijze van deelneming (Van Ryn, *Droit commercial*, Deel I, 1^e uitg., blz. 311) waarbij « een of meer personen belang nemen in verrichtingen van een of meer anderen die in eigen naam optreden » (gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, art. 176).

In de vereniging bij wijze van deelneming zijn de deelgenoten stille vennoten en is de vennoot-zaakvoerder de enige die jegens derden optreedt. Alleen hij is koopman. De vereniging handelt niet onder een firma.

Aangezien de vereniging bij wijze van deelneming een personenvennootschap is, wordt zij ontbonden wanneer een van de deelgenoten komt te overlijden of failliet gaat, tenzij anders is overeengekomen.

Les parts des associés ne sont cessibles qu'avec le consentement de tous les autres.

Les statuts peuvent déroger à cette règle, sans toutefois modifier la nature de la société et lui enlever son caractère *intuitu personae* (Van Ryn, *Droit commercial*, T. I, 1e éd., p. 313). De Pelsmaeker (*Des associations en participation et des syndicats financiers*, 3e éd., 1934, n° 40) va jusqu'à considérer que les parts des associés pourraient être représentées par des titres négociables. Cette opinion n'est pas partagée par la doctrine.

Les biens apportés par les associés sont mis en commun mais ne deviennent pas, sauf convention contraire, la propriété indivise des associés.

Si l'apport consiste en une somme d'argent, elle devient la propriété du gérant qui en sera comptable.

Les tiers ne peuvent agir contre les participants que par la voie de l'action oblique, en exerçant les droits du gérant.

A la dissolution de l'association, les associés partageront les bénéfices et les pertes.

Si les statuts ont limité la contribution du participant à la valeur de son apport, la clause est valable.

Régime fiscal de l'association en participation

Comme toutes les associations sans personnalité juridique, l'association en participation n'a pas la qualité de contribuable (C. I. R., art. 25; Coppens et Bailleux, «Droit fiscal, Les impôts sur les revenus», p. 297; R. Vandewinckele, «Associations en participation», R. G. F., 1975, p. 16; S. Van Crombrugge, *Ondernemingscoöperatie*, 1985, pp. 73 et suiv.).

Les bénéfices de l'association sont imposables dans le chef des associés, qui sont taxés annuellement sur leurs prélèvements ainsi que sur leurs parts dans l'ensemble des bénéfices imposables de l'exercice, qu'ils soient distribués ou réservés.

La part de chacun dans les bénéfices réservés est déterminée conformément au contrat de société ou, à défaut, par part virile.

Le bénéfice est censé être attribué à la clôture de l'exercice comptable.

La détermination de la nature des revenus attribués aux participants dans une association en participation a donné lieu à controverse.

Certains ont prétendu que, comme ces revenus étaient le produit d'une simple mise de fonds et non d'une activité effective, ils avaient la nature de revenus mobiliers (Cass. 3 juin 1976, Pas. I, 1056 et obs. Krings).

D'autres soutiennent que ces revenus ont le caractère de bénéfices ou profits résultant de prestations, opérations ou spéculations quelconques et constituent des revenus divers visés à l'article 67, 1°, du C. I. R. («Contra Bruxelles», 18 juin 1974, B. C. 1975, 1837).

La doctrine dominante considère, à juste titre, que les revenus de tous les associés, participants et gérants constituent des profits, c'est-à-dire des revenus professionnels.

Le Code a supprimé toute distinction entre associés actifs et non actifs dans les sociétés sans personnalité juridique

De aandelen van de deelgenoten kunnen niet worden overgedragen dan met instemming van alle andere deelgenoten.

De statuten kunnen van die regel afwijken, maar ze mogen de aard van de vennootschap niet wijzigen en evenmin haar het karakter van een vereniging *intuitu personae* ontnemen (Van Ryn, *Droit commercial*, Deel I, 1^e uitg., blz. 313). De Pelsmaeker (*Des associations en participation et des syndicats financiers*, 3^e uitg., 1934, n° 40) gaat er zelfs van uit dat de aandelen van de deelgenoten in verhandelbare papieren kunnen worden omgezet. De rechtsleer deelt die zienswijze echter niet.

De door de deelgenoten ingebrachte goederen worden in gemeenschap gebracht maar worden niet de onverdeelde eigendom van de deelgenoten, tenzij anders is overeengekomen.

Bestaat de inbreng uit een geldsom, dan wordt deze eigendom van de zaakvoerder die daarvoor rekenplichtig wordt.

Derden kunnen tegen de deelgenoten alleen een zijdelingse vordering instellen, waarbij ze de rechten van de zaakvoerder uitoefenen.

Bij ontbinding van de vereniging worden winst en verlies onder de deelgenoten verdeeld.

Het beding in de statuten dat de bijdrage van de deelhebber beperkt is tot de waarde van zijn inbreng, is geldig.

Belastingregeling van de vereniging bij wijze van deelneming

Net zomin als alle andere verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid is de vereniging bij wijze van deelneming belastingplichtig (W. I. B., art. 25; Coppens en Bailleux, «Droit fiscal, Les impôts sur les revenus», blz. 297; R. Vandewinckele, «Associations en participation», R. G. F., 1975, blz. 16; S. Van Crombrugge, *Ondernemingscoöperatie*, 1985, blz. 73 e.v.).

De winst van de vereniging is belastbaar ten name van de deelgenoten, die jaarlijks worden belast op hun opnemingen en op hun deel in de gezamenlijke belastbare winst over het boekjaar, ongeacht of deze uitgekeerd of ingehouden wordt.

Het aandeel van elke deelgenoot in de niet uitgekeerde winst wordt bepaald overeenkomstig de vennootschapsovereenkomst of, bij gebreke daarvan, volgens het hoofdelijke aandeel.

De winst wordt geacht bij de afsluiting van het boekjaar te worden toegekend.

De bepaling van de aard van de inkomsten die aan de deelhebbers in een vereniging bij wijze van deelneming worden toegekend, heeft aanleiding gegeven tot betwisting.

Volgens sommigen zijn die inkomsten roerende inkomsten, aangezien zij de opbrengst zijn van een gewone inbreng en niet van een werkelijke activiteit (Cass. 3 juni 1976, Pas. I, 1056 en opm. Krings).

Anderen stellen dat die inkomsten het karakter vertonen van winsten of baten voortvloeiend uit enigerlei prestatie, verrichting of speculatie en derhalve diverse inkomsten zijn, als bedoeld in artikel 67, 1°, van het W. I. B. («Contra Brussel», *Bull. Bel.* 1975, 1837).

De heersende rechtsleer beschouwt de inkomsten van alle deelgenoten, deelhebbers en zaakvoerders terecht als baten, d.w.z. als bedrijfsinkomsten.

Het Wetboek maakt geen onderscheid meer tussen actieve en niet-actieve deelgenoten in een vereniging bij wijze

(consulter Kirkpatrick et Van der Haegen, «La société en participation ayant pour objet la mise en valeur et la vente de terrains — Propriété des apports et régime fiscal des bénéfices», *R. C. J. B.*, 1978, p. 181; P. A. Foriers, obs. sub. Cass. 19 février 1976 et 3 juin 1976, *J. D. F.*, 1979, p. 95; Mons 10 mai 1978, *B. C.* 1980, p. 235; Mons 23 mai 1984, *F. J. F.*, 84/167).

Déductibilité des pertes

Si une association en participation est créée entre plusieurs investisseurs, personnes physiques, et un associé gérant, entreprise, chargée d'une recherche, les charges de l'association seront élevées pendant les années de développement de la recherche et ne seront généralement pas couvertes pendant cette période par des recettes correspondantes.

Si l'on admet que les revenus de tous les associés, participants et gérant, sont de nature professionnelle, la perte aura le même caractère et sera déductible par chacun de l'ensemble de ses revenus professionnels de l'exercice et, si elle dépasse ses revenus, de ceux des cinq périodes imposables suivantes (*C. I. R.*, art. 43).

Ce résultat ne serait bien entendu pas atteint si les revenus des participants étaient considérés en principe comme ayant la nature de revenus mobiliers ou de revenus divers. En effet, seuls sont déductibles de l'ensemble des revenus immobiliers et mobiliers, les intérêts de dettes contractées en vue d'acquérir ou de conserver ces revenus (*C. I. R.*, art. 71, § 1er, 2°, et § 2, al. 1).

Les revenus divers résultant de spéculations sont imposables sur leur montant net, c'est-à-dire leur montant brut diminué des dépenses ou charges faites ou supportées pendant la période imposable en vue d'acquérir ou conserver ces revenus (*C. I. R.*, art. 68).

Les pertes éprouvées dans de telles activités ne sont déductibles, pendant cinq ans, que des revenus résultant de la même activité (*C. I. R.*, art. 70).

Si l'on admet la déductibilité des charges de l'association des revenus professionnels du participant, il faudrait y ajouter la quote-part des intérêts de tout emprunt dont le participant supporterait la charge ainsi que des emprunts qu'il aurait contractés individuellement pour fournir des fonds à l'association. Cette déductibilité lui permet de profiter de l'effet de levier financier.

Imposition du profit résultant de la réalisation du produit de la recherche

Lorsque la recherche est terminée et susceptible d'une application pratique, elle sera normalement cédée.

Cette cession peut prendre diverses formes :

- s'il s'agit d'une invention brevetable, vente d'un brevet ou licence;
- s'il s'agit d'une technologie ou d'un know-how non brevetable, cession ou licence de ces éléments;
- cession de tous les actifs de l'association, avec ou sans dissolution de celle-ci.

van deelneming (men raadplege hierover Kirkpatrick en Van der Haegen, «La société en participation ayant pour objet la mise en valeur et la vente de terrains — Propriété des apports et régime fiscal des bénéfices», *R. C. J. B.*, 1978, blz. 181; P. A. Foriers, opm. sub. Cass. 19 februari 1976 en 3 juni 1976, *J. D. F.*, 1979, blz. 95; Bergen 10 mei 1978, *Bull. Bel.* 1980, blz. 235; Bergen 23 mei 1984, *F. J. F.*, 84/167).

Aftrekbaarheid van de verliezen

Wordt tussen verscheidene investeerders, natuurlijke personen, en een vennoot-zaakvoerder, die een onderneming is belast met een onderzoek, een vereniging bij wijze van deelneming opgericht, dan zullen de bedrijfslasten van de onderneming hoog oplopen tijdens de jaren waarin het onderzoek wordt ontwikkeld. Bovendien zullen ze tijdens die periode doorgaans niet door overeenkomstige ontvangsten worden gedekt.

Als men aanneemt dat de inkomsten van alle deelgenoten, deelhebbers en zaakvoerders, bedrijfsinkomsten zijn, heeft het verlies hetzelfde karakter. Het kan door elk van hen worden afgetrokken van het geheel van zijn bedrijfsinkomsten over het boekjaar. Mocht het verlies groter zijn dan zijn inkomsten, dan kan het van de bedrijfsinkomsten over de volgende vijf belastbare tijdperken worden afgetrokken (*W. I. B.*, art. 43).

Mochten de inkomsten van de deelhebbers in beginsel worden geacht roerende inkomsten of diverse inkomsten te zijn, dan zou die aftrek uiteraard onmogelijk zijn. Alleen de interesten van schulden aangegaan om onroerende of roerende inkomsten te verkrijgen of te behouden kunnen immers van die gezamenlijke inkomsten worden afgetrokken (*W. I. B.*, art. 71, § 1, 2°, en § 2, 1^e lid).

De diverse inkomsten die voortvloeien uit speculatie zijn belastbaar op hun nettobedrag, d.i. hun brutobedrag verminderd met de uitgaven of lasten gedaan of gedragen om die inkomsten te verkrijgen of te behouden (*W. I. B.*, art. 68).

De in een dergelijke activiteit geleden verliezen zijn gedurende vijf jaar alleen aftrekbaar van de inkomsten die uit die activiteit voortvloeien (*W. I. B.*, art. 70).

Gesteld dat de lasten van de vereniging mogen worden afgetrokken van de bedrijfsinkomsten van de deelhebber, dan moet daarbij het aandeel worden gevoegd van de interesten van de leningen waarvan de deelhebber de lasten draagt, alsmede van de leningen die hij persoonlijk heeft aangegaan om aan de vereniging kapitaal te verschaffen. Dank zij die aftrekbaarheid kan hij het financiële hefboom-effect genieten.

Belasting van de baten die voortvloeien uit de tegeldemaking van de onderzoeksresultaten

Zodra het onderzoek voltooid is en zich tot praktische toepassingen leent, zal het resultaat doorgaans worden overgedragen.

Die overdracht kan diverse vormen aannemen :

- in geval van een octrooieerbare uitvinding, verkoop van een octrooi of licentie;
- in geval van een niet-octrooieerbare technologie of know-how, overdracht of licentieverkoop daarvan;
- overdracht van alle activa van de vereniging, al of niet gepaard met ontbinding van deze laatste.

Il est possible que des options sur le résultat de la recherche aient été consenties, soit à l'associé-gérant, soit à une société avec laquelle l'association en participation aurait contracté et à laquelle elle aurait pu confier tout ou partie des missions de recherche.

En principe, les bénéfices résultant de la cession du produit de la recherche seront imposables dans le chef des associés participants, au prorata de leur quote-part, aux taux ordinaires et progressifs de l'impôt des personnes physiques. En effet, le taux réduit (16,5 %) ne s'applique qu'aux plus-values réalisées sur des immeubles bâtis, l'outillage ou des participations et valeurs de portefeuille lorsque ces éléments étaient affectés à l'exercice de l'activité professionnelle depuis plus de cinq ans avant leur réalisation (C.I.R., art. 93, § 1, 2°, a).

Au contraire du droit américain, le droit belge ne considérera donc jamais comme gain en capital taxable à taux réduit une plus-value réalisée sur un élément incorporel, brevet ou technologie.

Compte tenu de la jurisprudence évoquée ci-dessus, la qualification de participation au sens des articles 34 et 93 du Code des impôts sur les revenus ne peut être attachée avec suffisamment de sûreté à l'intérêt du participant dans une association en participation pour qu'on puisse y voir un actif dont la cession serait susceptible de bénéficier du taux réduit.

Dans le cas où l'association en participation réalise tous ses actifs, le taux réduit ne serait donc susceptible de s'appliquer qu'à la quote-part du participant dans la plus-value réalisée sur des ventes d'immeubles, d'outillage ou de titres affectés à l'activité professionnelle depuis plus de cinq ans. Il ne s'agira normalement que d'une part extrêmement réduite du profit qui peut être escompté, surtout si l'association a sous-traité l'essentiel de la recherche à des sociétés ou institutions de recherche et ne possède donc pas d'actif propre.

En revanche, si l'activité professionnelle de l'association cesse avec le transfert des résultats de la recherche, le profit pourra être considéré comme réalisé en cas de cessation complète et définitive par le contribuable de l'exploitation de son entreprise. Un tel bénéfice est soumis au taux réduit de 16,5 % (C.I.R., art. 93, § 1, 2°, b).

Le même régime s'applique en cas de cessation complète et définitive en cours d'exercice de l'activité professionnelle d'une ou de plusieurs branches de cette activité (C.I.R., art. 32).

Il est toutefois douteux que la participation de l'associé occulte puisse être considérée comme une branche d'activité: celle-ci se définit, fiscalement, comme l'ensemble des éléments investis dans une division de l'entreprise et constituant, au point de vue technique, une exploitation capable de fonctionner par ses propres moyens.

L'application du taux réduit au bénéfice de cessation n'est assortie d'aucune condition quant à la nature des actifs cédés ni à la durée de leur détention préalable.

Het is mogelijk dat op het onderzoeksresultaat een optie is gegeven hetzij aan de vennoot-zaakvoerder, hetzij aan een vennootschap waarmee de vereniging bij wijze van deelneming een contract heeft gesloten en waaraan zij het onderzoek geheel of gedeeltelijk heeft opgedragen.

In principe zal de winst die voortvloeit uit de overdracht van de onderzoeksresultaten ten name van de deelgenoten belastbaar zijn naar evenredigheid van hun aandeel, tegen de gewone en progressieve aanslagvoeten van de personenbelasting. De verminderde aanslagvoet (16,5 %) is immers alleen van toepassing op de meerwaarden verwezenlijkt op gebouwde onroerende goederen, op outillering en op deelnemingen en portefeuillewaarden indien die bestanddelen, vóór de vervreemding, sedert meer dan vijf jaar voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid werden gebruikt (W.I.B., art. 93, § 1, 2°, a).

In tegenstelling tot het Amerikaanse recht, beschouwt het Belgisch recht een meerwaarde verwezenlijkt op een immaterieel bestanddeel, een octrooi of een technologie derhalve nooit als een winst in kapitaal, belastbaar tegen een verminderde aanslagvoet.

Rekening houdend met de hiervoren aangehaalde rechtspraak, kan de omschrijving van een deelneming in de betekenis van de artikelen 34 en 93 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen niet met voldoende zekerheid gelden voor het belang van de deelhebber in een vereniging bij wijze van deelneming opdat men daarin activa zou kunnen zien op de overdracht waarvan een verminderde aanslagvoet kan worden toegepast.

Als de vereniging bij wijze van deelneming al haar activa te gelde maakt, zou de verminderde aanslagvoet dus alleen kunnen worden toegepast op het aandeel van de deelhebber in de meerwaarde verwezenlijkt op de verkoop van onroerende goederen, outillering of effecten die sedert meer dan 5 jaar voor de uitoefening van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt. Gewoonlijk zal dat slechts een uiterst klein gedeelte van de te verwachten winst zijn, vooral wanneer de vereniging de hoofdmoot van het onderzoek in onderaanneming heeft gegeven aan onderzoeksmaatschappijen of -instellingen en dus niet over eigen activa beschikt.

Doch indien de beroepsactiviteit van de vereniging ophoudt met de overdracht van de onderzoeksresultaten, zullen de baten kunnen worden beschouwd als verwezenlijkt ter gelegenheid van de volledige en definitieve stopzetting, door de belastingplichtige, van de exploitatie van zijn bedrijf. Op die winst wordt de verminderde aanslagvoet van 16,5 % toegepast (W.I.B., art. 93, § 1, 2°, b).

Dezelfde regeling is van toepassing wanneer een of meer takken van de werkzaamheid gedurende de uitoefening van de beroepswerkzaamheid volledig en definitief worden gestaakt (W.I.B., art. 32).

Het staat evenwel te bezien of de deelneming van stille vennoten als een tak van werkzaamheid kan worden beschouwd: fiscaal wordt een tak van werkzaamheid omschreven als de gezamenlijke bestanddelen die in een bedrijfsafdeling zijn geïnvesteerd en die, technisch gesproken, een bedrijf vormen dat op eigen krachten kan werken.

Aan de toepassing van de verminderde aanslagvoet op de bij de stopzetting verkregen winst zijn geen voorwaarden verbonden, noch wat de aard van de overgedragen activa betreft, noch wat de duur betreft van de periode tijdens welke de vereniging die activa reeds in haar bezit moest hebben.

Les research and development partnerships aux Etats-Unis

Les research and development limited partnerships se sont révélés aux Etats-Unis comme des véhicules particulièrement efficaces d'affectation de l'épargne privée à des projets de technologie avancée.

Un aperçu de la législation américaine et de son utilisation à cette fin est joint en annexe I à la présente proposition.

Un régime fiscal précis du partenariat de recherche et de développement en Belgique

Les traits essentiels d'un régime fiscal adapté au partenariat de recherche et de développement existent déjà dans le droit fiscal belge. Il est proposé de parfaire ce régime et d'assurer en le précisant la sécurité juridique qui doit s'y attacher.

Pour autant que de besoin, il est confirmé que les revenus et les pertes d'une association en participation, ont le caractère de revenus et de pertes professionnels dans le chef des participants comme dans celui du gérant et que les intérêts des emprunts contractés pour apporter des fonds à l'association ont le caractère de charges professionnelles. Le même caractère s'attache au remboursement du principal si les fonds doivent être considérés comme perdus.

Pour autant que la recherche ait fait l'objet d'un agrée les pertes professionnelles des associés peuvent, au choix du contribuable, être, si elles dépassent les revenus professionnels, déduites de l'ensemble des revenus imposables, de façon à stimuler les apports de participants ayant d'importants revenus autres que professionnels.

L'instauration d'un régime spécial de taxation des plus-values est également proposée par ailleurs (section II).

L'agrément est octroyé par le Ministre des Finances sur proposition de l'Exécutif régional. Il ne sera octroyé et maintenu qu'aux associations qui se destinent et se consacrent effectivement à la recherche et au développement réalisés en Belgique à concurrence d'au moins 70 % de leur coût, conditions vérifiées annuellement par la présentation d'un rapport au Ministre et à l'Exécutif compétent.

Section II — Fiscalité des transferts de technologies

Cette section instaure un nouveau régime fiscal pour les bénéfices dégagés par la vente des résultats de la recherche.

Régime fiscal actuel des charges et produits liés à la recherche

Actuellement, les frais entraînés par une recherche susceptible d'aboutir à un résultat commercialisable doivent en principe être comptabilisés à l'actif du bilan, sous les immobilisations incorporelles. Selon la législation comptable, les frais de recherche et de développement à immobiliser à ce titre comprennent « les frais de recherche, de

De « Research and Development Partnerships » in de Verenigde Staten

In de Verenigde Staten is gebleken dat de « Research and Development limited Partnerships » bijzonder doeltreffende kanalen zijn waarlangs particuliere spaargelden naar geavanceerde technologische projecten kunnen worden geloosd.

Als bijlage I is bij dit wetsvoorstel een overzicht gevoegd van de Amerikaanse wetgeving en van de toepassing die daarvan op het hier bedoelde gebied wordt gemaakt.

Een nauwkeurig omschreven belastingregeling voor het partnership voor onderzoek en ontwikkeling in België

In het Belgisch belastingrecht zijn reeds de grondslagen aanwezig van een belastingregeling die aan het onderzoeks- en ontwikkelingspartnership is aangepast. Voorgesteld wordt die regeling aan te vullen en de noodzakelijke rechtszekerheid ervan te garanderen.

Voor zover als nodig wordt bevestigd dat de inkomsten en verliezen van een vereniging bij wijze van deelneming zowel voor de deelhebbers als voor de zaakvoerder het karakter hebben van bedrijfsinkomsten en -verliezen. Voorts wordt bevestigd dat de intresten van de leningen die zijn aangegaan om aan de vereniging kapitaal te verschaffen, het karakter van bedrijfslasten hebben. Ook de terugbetaling van de hoofdsom is een bedrijfslast ingeval het kapitaal als verloren moet worden beschouwd.

Indien het onderzoek erkend werd, mogen de bedrijfsverliezen van de deelgenoten bovendien, naar keuze van de belastingplichtige, van de gezamenlijke belastbare inkomsten worden afgetrokken, althans voor zover zij de bedrijfsinkomsten overtreffen, en zulks om de inbreng van deelhebbers die aanzienlijke andere inkomsten dan bedrijfsinkomsten hebben, aan te moedigen.

Elders in dit wetsvoorstel (afdeling II) wordt de invoering van een bijzondere regeling inzake belasting van de meerwaarden voorgesteld.

Erkenning geschiedt door de Minister van Financiën op voordracht van de Gewestexecutieven. Alleen de verenigingen die zich toeleggen op en zich daadwerkelijk bezighouden met onderzoek en ontwikkeling die naar rato van ten minste 70 % van de prijs ervan in België geschieden zullen erkend worden en blijven. Jaarlijks moet door voorligging van een verslag aan de Minister en aan de bevoegde Executieve het bewijs worden geleverd dat nog aan die voorwaarden wordt voldaan.

Afdeling II — Belastingregeling voor de technologieoverdracht

Deze afdeling voert een nieuwe belastingregeling in voor de winst die voortvloeit uit de verkoop van de onderzoeksresultaten.

Huidige belastingregeling inzake de aan het onderzoek verbonden lasten en daaruit voortvloeiende opbrengsten

De kosten die voortvloeien uit onderzoek dat een commercialiseerbaar resultaat kan hebben, moeten thans in principe op de activa van de balans worden geboekt, onder de immateriële vaste activa. Naar luid van de boekhoudwetgeving omvatten de onderzoeks- en ontwikkelingskosten die als zodanig moeten worden vastgelegd « de kosten

fabrication et de mise au point des prototypes, de produits, d'inventions ou de savoir-faire, utiles aux activités futures de l'entreprise » (annexe à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises, chapitre III).

Ces immobilisations incorporelles doivent être amorties. L'amortissement des frais de recherche et de développement, comme celui du goodwill, ne peut dépasser cinq ans que dans des cas exceptionnels dont la justification doit être donnée dans l'annexe des comptes annuels (arrêté royal du 8 octobre 1976, art. 28, § 2, dernier alinéa).

Le montant porté à l'actif sera en principe le coût de revient, sans toutefois qu'il dépasse une estimation prudente de la valeur d'utilisation ou de rendement futur de l'immobilisation (arrêté royal du 8 octobre 1976, art. 25). L'excédent devra être porté en charges. L'administration fiscale n'y voit pas d'objection et admet d'ailleurs que tous les frais de recherche et de développement soient en règle générale considérés directement comme dépenses professionnelles (Circulaire Ci. RH 421/290.379 du 31 mars 1978, n° 21).

Lors de la réalisation par l'entreprise des résultats de sa recherche, qu'il s'agisse d'une vente, d'un apport ou de la concession d'une licence, le bénéfice en résultant sera imposé aux taux ordinaires.

En effet, le taux réduit de l'I.P.P. (16,5 %) ou de l'I.Soc. (21,5 %) ne s'applique qu'aux plus-values réalisées sur des immeubles, de l'outillage ou des participations et valeurs de portefeuille affectés à l'exercice de l'activité professionnelle depuis plus de cinq ans (C.I.R., art. 93, § 1, 2°, a, et 130, premier alinéa).

Les fruits de la recherche qui ne prennent pas la forme matérielle d'un équipement ou la forme juridique d'actions représentatives du capital d'une filiale de recherche ne peuvent donc jouir de ces taux réduits.

Application généralisée du régime des plus-values à long terme aux produits de la recherche

Il est proposé d'étendre, comme en France, dont la législation est décrite en annexe II à la présente proposition, le régime fiscal des plus-values à long terme sur immeubles, outillage, participations et valeurs de portefeuille aux éléments immatériels que sont les produits de la recherche. Qu'ils résultent de la cession ou la concession d'un brevet ou d'un savoir-faire industriel ou scientifique — au sens de l'article 12 de la convention-modèle de l'O.C.D.E. et en incluant expressément les logiciels pour éviter toute équivoque au sujet de ces produits de la recherche dont la nature est sujette à discussion —, ils seraient désormais imposables aux taux réduits applicables aux plus-values à long terme, 16,5 % pour les personnes physiques et 21,5 % pour les sociétés, dès lors que l'entreprise a elle-même effectué la recherche ou l'a fait effectuer par un tiers aux termes d'un contrat antérieur à l'acquisition par elle du résultat de la recherche. Ce contrat peut être un accord de recherche ou de développement commun à plusieurs parties.

Une incertitude existe quant à la classification comptable des frais de conception et de développement des logiciels, que ces derniers soient développés par une société ou acquis par elle. D'aucuns les considèrent comme des actifs

pour recherche, fabrication et mise au point de prototypes, produits, inventions ou know-how qui sont utiles pour les activités futures de l'entreprise » (annexe à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises, chapitre III).

Die immateriële vaste activa moeten worden afgeschreven. De afschrijving van onderzoeks- en ontwikkelingskosten of van goodwill mag slechts over meer dan vijf jaar gespreid worden in uitzonderlijke gevallen die moeten worden verantwoord in de toelichting bij de jaarrekening (koninklijk besluit van 8 oktober 1976, art. 28, § 2, laatste lid).

Het op het actief geboekte bedrag zal in principe gelijk zijn aan de vervaardigingsprijs, zonder evenwel een voorzichtige raming van de gebruikswaarde of van het toekomstige rendement van de vaste activa te overschrijden (koninklijk besluit van 8 oktober 1976, art. 25). Het overschot zal in rekening moeten worden gebracht. Het bestuur der belastingen heeft daartegen geen bezwaar en aanvaardt overigens dat alle onderzoeks- en ontwikkelingskosten in de regel rechtstreeks als bedrijfsuitgaven worden beschouwd (Circulaire Ci. RH 421/290.379 van 31 maart 1978, n° 21).

Wanneer de onderneming haar onderzoeksresultaten te gelde maakt, wordt de daaruit voortvloeiende winst tegen de gewone aanslagvoet belast, ongeacht of het een verkoop, een inbreng of de concessie van een licentie betreft.

De verminderde aanslagvoet van de personenbelasting (16,5 %) of van de vennootschapsbelasting (21,5 %) is immers alleen van toepassing op de meerwaarden verwezenlijkt op onroerende goederen, op outillering of op deelnemingen en portefeuillevaarden die sedert meer dan vijf jaar voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid werden gebruikt (W.I.B., artt. 93, § 1, 2°, a, en 130, eerste lid).

Op de onderzoeksresultaten die materieel niet in uitrustingsgoederen worden omgezet of juridisch niet de vorm aannemen van aandelen die het kapitaal van een onderzoeksfiliaal vertegenwoordigen, zijn die verminderde aanslagvoeten derhalve niet van toepassing.

Veralgemeende toepassing van het stelsel van de lange-termijn-meerwaarden op de onderzoeksresultaten

Voorgesteld wordt om, zoals in Frankrijk (de Franse wetgeving ter zake gaat als bijlage II bij het onderhavige voorstel), het belastingstelsel van de lange-termijn-meerwaarden op onroerende goederen, op outillering en op deelnemingen en portefeuillevaarden uit te breiden tot de immateriële bestanddelen. De onderzoeksresultaten kunnen immers tot de immateriële bestanddelen worden gerekend. Of zij voortvloeien uit de overdracht of de concessie van een octrooi dan wel uit industriële of wetenschappelijke know-how — in de zijn van artikel 12 van de model-overeenkomst van de O.E.S.O. en daarin uitdrukkelijk begrepen de programmatuur, zodat over dit soort van onderzoeksresultaten waarvan de aard betwist wordt, geen dubbelzinnigheid bestaat — zij zouden voortaan belast worden tegen de verminderde aanslagvoet voor lange-termijn-meerwaarden: 16,5 % voor natuurlijke personen en 21,5 % voor vennootschappen. De onderneming moet dan wel zelf het onderzoek hebben verricht of het aan derden hebben toevertrouwd luidens een contract dat gesloten werd vóór zij de onderzoeksresultaten aankocht. Dit contract kan een onderzoeks- en ontwikkelingsovereenkomst zijn die gemeen is aan verscheidene partijen.

Over de boekhoudkundige classificering van de kosten voor het ontwerpen en ontwikkelen van programmatuur bestaat nog onzekerheid. Daarbij is het van geen belang of een vennootschap die programmatuur heeft ontwikkeld,

incorporels ou corporels devant figurer à ce titre au bilan. D'autres préfèrent les envisager comme des charges du compte de résultats. (Voir à ce sujet «Le traitement comptable des logiciels informatiques», synthèse de l'exposé fait par le professeur Charles Van Wymeersch le 8 novembre 1984 au Centre de Recherche Informatique et Droit des Facultés universitaires Notre-Dame de la Paix, Namur, ainsi que «Software: Boekhoudkundige en fiskale aspekten», exposé de M. Frank Franceus le 30 mai 1986 à l'Institut Professor Vlerick voor Management de Gand.)

Cette divergence provient notamment de la spécificité et de la complexité du processus de création des logiciels informatiques ainsi que de la position d'acheteur ou de vendeur de logiciels.

On voit dans ce processus différentes étapes (analyse et conception détaillée du logiciel, programmation ou «coding», mise au point, documentation...).

Dans le chef du créateur du logiciel, ces étapes forment un tout indissociable méritant un statut fiscal privilégié qui ne sera par ailleurs accordé que dans la phase de commercialisation de ce logiciel.

Il va de soi que la personne qui mettrait au point un logiciel à partir d'un logiciel déjà existant ne pourrait bénéficier de l'incitant que dans la mesure où le logiciel initial est de source belge.

Le but de la présente proposition est de privilégier le traitement fiscal des produits de la recherche et du développement.

La concession constituant souvent le mode normal de la réalisation du projet en cette matière et la contrepartie d'une cession même étant fréquemment liée aux résultats de l'acquéreur et comportant une partie variable, il échet de traiter de la même façon les cessions et les concessions.

Comme il est difficile de fixer le point de départ d'une recherche dans le temps et que la recherche est souvent un processus continu, le taux réduit sera applicable quelle que soit la durée de création ou de détention du droit.

Une association en participation pourra également bénéficier du régime de taxation au taux réduit de la plus-value réalisée à l'occasion d'une cession ou concession de licence portant sur un brevet ou savoir-faire industriel ou scientifique.

Le régime des plus-values imposables distinctement est étendu aux profits tirés de la réalisation des résultats de la recherche, sous forme de cession ou de licence, que la recherche a fait l'objet d'un plan agréé de partenariat de recherche et de développement comme dit à la section I. Il s'appliquera également aux bénéfices réalisés lors de la cession par un participant de ses droits dans l'association.

En revanche, aucun régime de faveur ne s'appliquerait à la cession par le gérant de ses droits dans l'association.

Un régime général est plus large en ce qu'il ne requiert pas d'agrément préalable et s'applique non seulement aux personnes physiques, mais également aux sociétés. Il est plus étroit en ce qu'il vise les seules recherches débouchant sur un brevet, ou un savoir-faire.

dan wel aangekocht. Sommigen beschouwen die kosten als immateriële of materiële activa die als zodanig in de balans moeten voorkomen. Volgens anderen zijn het veeleer lasten van de resultatenrekening. (Zie in dat verband «Le traitement comptable des logiciels informatiques», samenvatting van de op 8 november 1984 door professor Charles Van Wymeersch gehouden uiteenzetting voor het «Centre de Recherche Informatique et Droit» van de Facultés universitaires Notre-Dame de la Paix te Namen, alsmede «Software: Boekhoudkundige en fiskale aspekten», de uiteenzetting die de heer Frank Franceus op 30 mei 1986 heeft gegeven in het Instituut voor Management van professor Vlerick te Gent).

Dit verschil in benadering is met name een gevolg van het specifieke karakter en de complexiteit van de totstandkoming van informatica-programmatuur en ook van de positie van de koper of verkoper van die programmatuur.

Het aanmaakproces verloopt in verschillende stadia (analyse en gedetailleerd ontwerp van de programmatuur, programmering of «coding», afstelling, documentatie...).

Voor de programmatuurontwerper vormen die stadia een onverbreekelijk geheel, dat een fiscale voorkeursbehandeling verdient. Die voorkeursbehandeling wordt overigens pas toegestaan op het ogenblik dat de programmatuur op de markt wordt gebracht.

Het spreekt vanzelf dat degene die een programmatuur uitwerkt aan de hand van een reeds bestaande programmatuur, de belastingstimulans alleen zal krijgen indien de oorspronkelijke programmatuur in België werd ontwikkeld.

Dit voorstel heeft tot doel een fiscale voorkeursbehandeling tot stand te brengen voor de resultaten van onderzoek en ontwikkeling.

Projecten die daarop betrekking hebben, worden in de regel te gelde gemaakt via een concessie en de tegenwaarde voor een overdracht wordt vaak gekoppeld aan de resultaten van de koper en bevat een variabele. Daarom moeten overdrachten en concessies op dezelfde wijze worden behandeld.

Aangezien moeilijk kan worden bepaald wanneer een onderzoek precies start en dat onderzoek bovendien vaak een doorlopend proces is, zal de verminderde aanslagvoet worden toegepast, hoe lang de ontwerpfase of het bezit van het recht ook duren.

Ook een vereniging bij wijze van deelneming zal die belasting tegen het verminderd tarief op de meerwaarde, verwezenlijkt bij de overdracht of de concessie van een licentie die betrekking heeft op een octrooi of op industriële of wetenschappelijke know-how, kunnen genieten.

Het stelsel van de afzonderlijk belastbare meerwaarden wordt uitgebreid tot de winst die voortvloeit uit de realisatie van de onderzoeksresultaten in de vorm van een overdracht of licentie. Het onderzoek moet dan wel verlopen volgens een erkend plan inzake partnership voor onderzoek en ontwikkeling, zoals bepaald in afdeling I. Het stelsel zal eveneens worden toegepast op de winst die wordt gemaakt wanneer een deelhebber zijn rechten in de vereniging overdraagt.

Wanneer de zaakvoerder zijn rechten in de vereniging overdraagt, zal de gunstregeling evenwel niet worden toegepast.

Een algemeen stelsel is ruimer omdat het niet in een erkenning vooraf voorziet en niet alleen op natuurlijke personen, maar ook op vennootschappen van toepassing is. Het is enger omdat het alleen voor onderzoek geldt dat in een octrooi of in know-how uitmondt.

Section III — Option des sociétés de recherche et de développement

Régime ancien de l'option

La loi fiscale belge permettait à certaines sociétés d'opter pour l'assujettissement de leurs bénéfices à l'impôt des personnes physiques dans le chef de leurs associés (C. I. R., art. 95; arrêté royal d'exécution du C. I. R., artt. 58 à 64bis).

Ce régime existe dans de nombreux pays, notamment la France — selon des modalités décrites en annexe III — et les Etats-Unis. La loi fédérale qui l'avait instauré dans ce dernier pays en 1958 a été étendue et simplifiée en 1982 (Subchapter S, Revision Act of 1982, Pub. L n° 97-354, 96 Stat 1669. Cons. p. ex. Kessler and Richmond, How, why and when to elect. S Corporation status, *The Practical Lawyer*, 1983, p. 15; Mullaney and Blau, Taxation of partnerships and Subchapter S, *The Journal of Taxation*, 1983, p. 104).

L'exercice de cette faculté était soumis en Belgique à diverses conditions :

1) La société devait être belge. Une société étrangère ne pouvait bénéficier de l'option.

2) La société devait être une société de personnes, c'est-à-dire une société en nom collectif, une société en commandite simple, une société de personnes à responsabilité limitée ou une société coopérative, à savoir toute société constituée sous l'une des formes prévues par les lois coordonnées sur les sociétés à l'exclusion des sociétés anonymes et des sociétés en commandite par actions.

3) Toutes les parts de la société devaient être détenues par des personnes physiques, qu'elles soient résidentes ou non-résidentes, mais à l'exclusion de personnes liées à la société par un contrat de travail. Le législateur avait voulu protéger les travailleurs contre le risque résultant de l'option.

4) Le nombre d'associés ne pouvait dépasser quinze.

5) Le capital investi ne pouvait excéder cinq millions de F.

La notion de capital investi était définie différemment selon les types de sociétés.

Dans toutes les sociétés de personnes, le capital investi comprenait le capital social ou le fonds social réellement libéré, augmenté des avances productives d'intérêts des sociétés et des bénéfices réservés, y compris les provisions non taxées et les plus-values immunisées, mais à l'exclusion des plus-values non réalisées ou légalement considérées comme telles et non taxées.

Dans les sociétés en nom collectif et les sociétés en commandite simple, le capital investi comprenait en outre les avances non productives d'intérêts des associés, à l'exclusion toutefois des associés commanditaires dans les sociétés en commandite simple (arrêté royal d'exécution du C. I. R., art. 59).

L'option était également exclue pour les sociétés qui recueillaient des revenus d'immeubles ou d'établissements situés à l'étranger.

Afdeling III — Keuzestelsel voor de onderzoeks- en ontwikkelingsvennootschappen

Voormalig keuzestelsel

De Belgische belastingwet stond bepaalde vennootschappen toe te kiezen dat hun winst ten name van hun vennoten in de personenbelasting zou worden belast (W. I. B., art. 95; koninklijk besluit tot uitvoering van het W. I. B., artt. 58 tot 64bis).

Dit keuzestelsel bestaat in tal van landen, waaronder Frankrijk — op de in bijlage III beschreven wijze — en de Verenigde Staten. De bondswet waardoor het in 1958 in de Verenigde Staten werd ingevoerd, werd in 1982 verruimd en vereenvoudigd (Subchapter S. Revision Act of 1982, Pub. L n° 97-354, 96 Stat 1669. Cons. p. ex. Kessler and Richmond, How, why and when to elect. S Corporation Status, *The Practical Lawyer*, 1983, blz. 15; Mullaney and Blau, Taxation of partnerships and Subchapter S, *The Journal of Taxation*, 1983, blz. 104).

De uitoefening van het keuzerecht was in België aan verschillende voorwaarden onderworpen :

1) Het moest om een Belgische vennootschap gaan. Buitenlandse vennootschappen konden zich niet op dat recht beroepen.

2) De vennootschap moest een personenvennootschap zijn, d.w.z. een vennootschap onder firma, een gewone commanditaire vennootschap, een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid of een coöperatieve vennootschap. Het ging dus om alle vennootschappen opgericht in een van de vormen bepaald bij de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, de naamloze vennootschappen en de commanditaire vennootschappen op aandelen uitgezonderd.

3) Alle aandelen van de vennootschap moesten in het bezit zijn van al dan niet in België verblijf houdende natuurlijke personen, doch met uitsluiting van de personen die door een arbeidsovereenkomst met de vennootschap waren verbonden. De wetgever wou de werknemers beschermen tegen het risico dat samenhangt met de optie.

4) Er mochten niet meer dan vijftien vennoten zijn.

5) Het belegde kapitaal mocht niet meer dan vijf miljoen F bedragen.

Naar gelang van de soort van vennootschap werd aan het begrip belegd kapitaal een andere betekenis gehecht.

In alle personenvennootschappen omvatte het belegd kapitaal het werkelijk gestorte maatschappelijk kapitaal of het werkelijk gestorte maatschappelijk fonds verhoogd met de rentegevende voorschotten van de vennoten en met de niet-uitgekeerde winst, daarin begrepen de niet belaste provisies en de vrijgestelde meerwaarden, maar met uitsluiting van de niet-verwezenlijkte of wettelijk aldus beschouwde en onbelaste meerwaarden.

In de vennootschappen onder firma en de gewone commanditaire vennootschappen omvatte het belegd kapitaal bovendien de renteloze voorschotten van de vennoten, met uitzondering evenwel van die van de stille vennoten in de gewone commanditaire vennootschappen (koninklijk besluit tot uitvoering van het W. I. B., art. 59).

Ook de vennootschappen die inkomsten behaalden uit in het buitenland gelegen onroerende goederen of inrichtingen waren van de keuzeregeling uitgesloten.

La décision d'option devait être prise ou retirée à l'unanimité. Elle était irrévocable pour un cycle de trois périodes imposables successives.

L'option cessait d'office ses effets à partir de la période imposable pour laquelle l'une des conditions prévues n'était plus réalisée.

En cas de liquidation de la société accompagnée de la cessation de son exploitation, l'option n'avait plus aucun effet.

Le boni de liquidation était soumis à la cotisation spéciale à l'impôt des sociétés, comme dans le cas des sociétés de capitaux, la perception de cette cotisation libérant les associés de toute autre imposition.

En cas d'exercice de l'option, le bénéfice de l'exercice était, comme si la société était dénuée de la personnalité juridique, considéré comme un bénéfice de chaque associé, attribué aux associés à la date clôture de l'exercice comptable. De même, la perte éventuelle était répartie entre associés et déductible et reportable au titre de perte professionnelle.

Il a été constaté que les sociétés optaient pour l'impôt des personnes physiques tant qu'elles avaient des pertes déductibles ou reportables, permettant ainsi à leurs associés de déduire ces pertes. Ensuite, elles revenaient à l'imposition à l'impôt des sociétés pour bénéficier de taux plus bas sur leurs bénéfices (31 à 45 %).

Cette conséquence de l'option était normale et ne pouvait être considérée comme un abus.

En revanche, un abus avait été constaté lorsqu'une société d'abord imposable à l'impôt des sociétés et ayant constitué des réserves, optait ensuite pour l'impôt des personnes physiques, distribuait à ses associés actifs des rémunérations considérées comme charges pour la société, créait artificiellement une perte et répartissait cette perte entre les associés, compensant la rémunération qui leur était attribuée. Un arrêté royal du 2 janvier 1985 avait mis fin à cette possibilité (arrêté royal du 2 janvier 1985, art. 1 modifiant l'article 64bis de l'arrêté royal d'exécution du Code des impôts sur les revenus; Coppens et Bailleux, «Droit fiscal, Les impôts sur les revenus», p.p. 315-316; J. Cougnon, «Le fin mot de l'histoire», R.G.F., 1985, p. 170; Cherpion, «Régime de l'option: des règles pour piéger les petits malins», *Le Soir*, 30 mai 1986, p. 15).

Le régime de l'option a été supprimé par la loi du 4 août 1986 portant des dispositions fiscales (*Moniteur belge* du 20 août 1986).

Les sociétés agricoles qui, en principe, ne jouissent pas de la personnalité juridique, peuvent opter pour la personnalité juridique et le régime de l'impôt des sociétés lorsque leur capital social s'élève à 1 250 000 F au moins (C.I.R., art. 25; arrêté royal d'exécution du C.I.R., art. 64ter-64septies).

Option limitée aux sociétés de recherche et de développement

La suppression de l'option est acquise dans le cas général des «petites» sociétés dont les associés sont des personnes physiques. Il est toutefois proposé d'appliquer ce régime dans le cadre restreint de la recherche où, étendu comme en France aux personnes morales associées, il s'ajouterait au régime du partenariat de recherche et de développement, destiné aux épargnants individuels, et compléterait, dans un secteur à haut risque, le régime de la déduction

De beslissing waarbij de keuze gedaan werd, moest met eenparigheid van stemmen genomen of ingetrokken worden. Zij was onherroepelijk voor een cyclus van drie opeenvolgende belastbare tijdperken.

De uitwerking van de keuze nam van ambtswege een einde met ingang van het belastbare tijdperk waarin aan een van de gestelde voorwaarden niet meer voldaan was.

In geval van vereffening van de vennootschap en een daarmee samengaan stopzetting van de exploitatie, had het optierecht geen uitwerking meer.

Op het liquidatieoverschot werd, zoals voor de kapitaalvennootschappen, een bijzondere aanslag in de vennootschapsbelasting gevestigd. Een en ander stelde de vennoten vrij van elke andere belasting.

Werd het optierecht uitgeoefend, dan werd de winst over het boekjaar — alsof de vennootschap geen rechtspersoonlijkheid bezat — beschouwd als een winst van elke vennoot, die op de datum van afsluiting van het boekjaar aan de vennoten werd toegekend. Zo ook werd het eventuele verlies over de vennoten omgeslagen en was het als bedrijfsverlies aftrekbaar en overdraagbaar.

Geconstateerd werd dat de vennootschappen de personenbelasting verkozen zolang zij aftrekbare of overdraagbare verliezen leden. Aldus boden zij hun vennoten de gelegenheid die verliezen af te trekken. Vervolgens keerden zij terug tot de aanslag in de vennootschapsbelasting, zodat hun winst tegen een zo gunstig mogelijke aanslagvoet (31 à 45 %) werd belast.

Dit was een normaal gevolg van het keuzestelsel en kon niet als een misbruik worden aangemerkt.

Van misbruik was daarentegen wel sprake wanneer een vennootschap, die eerst in de vennootschapsbelasting belastbaar was en een reserve had aangelegd, nadien voor de personenbelasting koos, aan haar werkende vennoten bezoldigingen uitkeerde die als lasten voor de vennootschap werden beschouwd, een kunstmatig verlies deed ontstaan en dit verlies over haar vennoten omsloeg waardoor de aldus uitgekeerde bezoldigingen werden gecompenseerd. Aan die mogelijkheid werd een einde gemaakt door een koninklijk besluit van 2 januari 1985 (koninklijk besluit van 2 januari 1985, art. 1 tot wijziging van artikel 64bis van het koninklijk besluit tot uitvoering van het W.I.B.; Coppens en Bailleux, «Droit fiscal, Les impôts sur les revenus», blz. 315-316; J. Cougnon, «Le fin mot de l'histoire», R.G.F., 1985, blz. 170; Cherpion, «Régime de l'option: des règles pour piéger les petits malins», in *Le Soir*, 30 mei 1986, blz. 15).

Het keuzestelsel werd afgeschaft bij de wet van 4 augustus 1986 houdende fiscale bepalingen (*Belgisch Staatsblad* van 20 augustus 1986).

De landbouwvennootschappen die, in principe, geen rechtspersoonlijkheid bezitten, mogen voor de rechtspersoonlijkheid en het stelsel van de vennootschapsbelasting kiezen wanneer hun maatschappelijk kapitaal ten minste 1 250 000 F bedraagt (W.I.B., art. 25; koninklijk besluit tot uitvoering van het W.I.B., art. 64ter-64septies).

Keuze beperkt tot onderzoeks- en ontwikkelingsvennootschappen

De afschaffing van het keuzestelsel in het algemeen is een feit voor de «kleine» vennootschappen waarvan de vennoten natuurlijke personen zijn. Maar nu wordt voorgesteld dit stelsel toe te passen op het strikt afgebakende terrein van het onderzoek. Daar zou het, wanneer het zoals in Frankrijk tot de geassocieerde rechtspersonen wordt uitgebreid, bestaan naast het stelsel van het partnership voor onderzoek en ontwikkeling dat de individuele spaarders

partielle des pertes en capital dont l'instauration est proposée par ailleurs.

A une époque où le législateur souhaite encourager l'investissement dans la recherche et le développement, il est souhaitable de maintenir la possibilité d'option dans ce cadre. On ne peut faire abstraction, dans le cas d'investissements aussi incertains, des cas où la perte déduite par les associés sera définitive, parce que leur entreprise échouera, et où aucun bénéfice ultérieur ne sera réalisé.

Même si le régime d'option est abrogé dans sa généralité, il serait maintenu en faveur des sociétés consacrant toute leur activité ou une partie importante de celle-ci à des recherches et développements réalisés à concurrence de 70 % au moins en Belgique qui feraient l'objet, dans un but de sécurité juridique, d'un agrément ministériel sur proposition des Régions.

A la différence des associations en participation où la transparence est de droit et où l'agrément ne se justifie que pour élargir les catégories de revenus contre lesquelles les pertes peuvent être déduites, l'agrément se justifie dans ce cas parce que l'option est un régime d'exception au principe de la personnalité juridique de personnes morales.

Cette option serait accessible aux sociétés de personnes qui ont pour objet la recherche, le développement et la commercialisation de leurs fruits, directement et, le cas échéant, à l'intervention de sous-traitants à condition que cette intervention soit accessoire.

Les épargnants individuels consacraient ainsi une partie de leur épargne à des placements à haut risque technologique en ayant la faculté de déduire immédiatement de leurs revenus professionnels les pertes que subirait la société, tout en bénéficiant des avantages de la personnalité juridique, que n'assure pas l'association en participation dans la technique du partenariat de recherche et de développement.

Des sociétés commerciales disposant de liquidités à investir pourraient, le cas échéant en se groupant avec des particuliers et d'autres sociétés, faire des investissements de ce type en ayant l'assurance de pouvoir déduire, des bénéfices de leurs autres activités, les pertes qui seraient subies par la société de personnes, réalisant ainsi partiellement une consolidation des résultats, qui existe dans de nombreux pays étrangers. Afin de permettre le rassemblement de fonds importants, nécessaires à ce type d'activité, la limite applicable au capital investi dans une société qui peut bénéficier de l'option serait portée de 5 millions à 500 millions de F et le nombre maximum d'associés de quinze à cinquante personnes, physiques ou morales.

La société pourrait compter parmi ses associés non seulement des personnes physiques et des sociétés commerciales, mais encore des associations sans but lucratif et autres institutions, belges ou étrangères, ayant pour objet la recherche et le développement.

L'on peut espérer par exemple qu'une société importante soit l'initiatrice de la création d'une société de recherche et de développement à laquelle elle sous-traiterait la mise au point d'un prototype qu'elle industrialiserait par la suite.

Dans l'article 95 du Code des impôts sur les revenus, le terme d'impôt remplacerait le terme d'impôt des personnes physiques.

La loi permettrait ainsi la transparence fiscale des sociétés de personnes en faveur des personnes morales associées.

Les autres adaptations suggérées résulteraient de modifications des articles 58 à 64bis de l'arrêté royal d'exécution du Code des impôts sur les revenus.

beoogt en zou het, in een sector met een hoge risico-factor, het stelsel aanvullen van de gedeeltelijke aftrek van de kapitaalverliezen, waarvan de invoering eveneens wordt voorgesteld.

Nu de wetgever investeringen in onderzoek en ontwikkeling wil aanmoedigen, is het behoud van het keuzestelsel op dit terrein gewenst. Bij investeringen met een zo hoge risicograad kan men niet voorbijgaan aan de gevallen waarin het door de vennoten afgetrokken verlies definitief zal zijn omdat hun bedrijf op de klippen is gelopen en er later geen winst meer zal worden geboekt.

Ook al is het keuzestelsel als regel afgeschaft, toch zou het gehandhaafd moeten worden voor vennootschappen die zich geheel of grotendeels toelagen op onderzoek en ontwikkeling die voor ten minste 70 % in België worden verricht, en die met het oog op de rechtszekerheid, op voorstel van de Gewesten door de minister zouden worden erkend.

In tegenstelling tot de verenigingen bij wijze van deelneming waar de doorzichtigheid bij de wet is opgelegd en waar de erkenning alleen verantwoord is om categorieën van inkomsten uit te breiden waarvan de verliezen mogen worden afgetrokken, is de erkenning hier verantwoord omdat de optie een uitzondering is op het beginsel van de rechtspersoonlijkheid der rechtspersonen.

Dit keuzestelsel zou toepasselijk zijn op de personenvennootschappen die zich met onderzoek, ontwikkeling en commercialisering van de resultaten ervan bezighouden, hetzij rechtstreeks, hetzij door bemiddeling van onderaannemers, op voorwaarde dat die bemiddeling bijkomstig is.

Op die manier zouden individuele spaarders een gedeelte van hun spaargeld kunnen besteden aan beleggingen met een hoogtechnologisch risico. Ze zouden de eventuele verliezen van de vennootschap dadelijk van hun bedrijfsinkomsten kunnen aftrekken en tegelijk de voordelen van de rechtspersoonlijkheid genieten; die voordelen gelden niet voor de vereniging bij wijze van deelneming die binnen het raam van het partnership voor onderzoek en ontwikkeling wordt opgezet.

Handelsvennootschappen die over kapitaal beschikken dat ze wensen te investeren, kunnen, desnoods door met particulieren en andere vennootschappen samen te gaan, dit soort van investeringen verrichten en tevens de zekerheid hebben dat ze de eventuele verliezen van de personenvennootschap kunnen aftrekken van de winst uit hun andere werkzaamheden. Aldus zullen ze, naar het voorbeeld van wat reeds in tal van landen bestaat, de resultaten gedeeltelijk kunnen consolideren. Om het aanzienlijke kapitaal bijeen te brengen dat voor dit soort van activiteit nodig is, zou het maximumbedrag dat mag worden geïnvesteerd in een vennootschap die voor het keuzestelsel in aanmerking komt, van 5 miljoen op 500 miljoen F worden gebracht en het aantal vennoten van vijftien op vijftig natuurlijke of rechtspersonen.

Niet alleen natuurlijke personen en handelsvennootschappen kunnen medevennoten in de vennootschap zijn, maar ook verenigingen zonder winstoogmerk en andere instellingen, naar Belgisch of buitenlands recht, die onderzoek en ontwikkeling tot doel hebben.

Gehoopt mag worden dat b.v. een grote vennootschap de aanzet geeft tot de oprichting van een onderzoeks- en ontwikkelingsvennootschap, waaraan ze de uitwerking zou onderaanbesteden van een prototype dat ze nadien zelf op industriële schaal zou gaan exploiteren.

In artikel 95 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen zou de term «belasting» de term «personenbelasting» vervangen.

Daardoor zou de wet de personenvennootschappen fiscaal doorzichtig maken ten behoeve van de geassocieerde rechtspersonen.

De overige voorgestelde aanpassingen vloeien voort uit de wijzigingen in de artikelen 58 tot 64bis van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen.

Il serait notamment prévu que les sociétés de personnes peuvent opter pour l'assujettissement à l'impôt dans le chef de leurs associés lorsqu'elles comptent au maximum cinquante associés et lorsque le capital investi à cette date n'excède pas cinq cents millions de F.

CHAPITRE II

Diminution du coût du capital à risque

Section I — Déduction limitée des pertes en capital

A plusieurs reprises, depuis l'adoption de la loi du 29 novembre 1977 apportant temporairement des aménagements fiscaux en vue de promouvoir les investissements privés (*Moniteur belge* du 9 décembre 1977), le législateur belge est intervenu pour améliorer le statut fiscal du capital à risque, suivant en cela l'exemple de certains pays étrangers et les suggestions de la doctrine (J. Autenne et J. Malherbe, « Analyse de l'efficacité des différentes mesures visant à diminuer la pression fiscale grevant les bénéfices générés par le capital à risque », in *Réflexions offertes à Paul Sibille*, Bruxelles, 1981, pp. 45-65; « Mesures d'ordre fiscal en faveur du capital à risque », *Cahiers CEPESS*, 1980, pp. 33-78; « Fiscalité et stimulation de l'économie », Actes du colloque organisé par l'Association des diplômés en droit de l'U.C.L. le 11 décembre 1981, *Ann. dr. Louvain*, 1981, pp. 169-399).

L'arrêté royal n° 15 du 9 mars 1982 portant encouragement à la souscription ou à l'achat d'actions ou parts représentatives de droits sociaux dans des sociétés belges a notamment occupé une place fondamentale dans l'éventail des mesures fiscales adoptées par le Gouvernement dans ce sens.

Les dispositions de la présente proposition inaugurent des techniques originales, qui traduisent une réelle volonté de relance des investissements privés en actions et, plus particulièrement, d'orientation de l'épargne vers les entreprises jeunes.

Le but de cette proposition est de donner la possibilité aux personnes physiques qui ont fait le choix de réaliser ce type d'investissements de déduire de leurs revenus imposables une partie de leurs pertes éventuelles en capital. On y trouve un facteur de stimulation du risque et un élément de reconnaissance de l'échec.

Il est ainsi proposé de mettre en œuvre le principe qu'une perte en capital définitive peut être déduite des revenus imposables à l'impôt des personnes physiques à concurrence de 50 % du revenu net imposable avec un maximum de 5 millions de F qui peut être atteint en dix ans.

Soulignons tout d'abord l'originalité de cette disposition. Les mesures prises jusqu'à présent pour promouvoir le capital à risque visaient essentiellement à détaxer des investissements ou revenus. Il s'agit aujourd'hui de consacrer fiscalement la survivance d'une perte mobilière dans le chef d'un particulier.

On peut toutefois rapprocher cette disposition de l'article 4 de l'arrêté royal n° 15 du 9 mars 1982, modifié par l'arrêté royal n° 150 du 30 décembre 1982, lequel était largement inspiré par la loi française du 13 juillet 1978 « relative à l'orientation de l'épargne vers le financement des entreprises » (loi Monory).

Sous l'empire de cet arrêté, les épargnants privés pouvaient déduire de leur revenu global net imposable de

Met name zou worden bepaald dat de personenvennootschappen mogen kiezen voor de belasting ten name van hun vennoten wanneer zij ten hoogste vijftig vennoten tellen en het tot dusver geïnvesteerde kapitaal niet meer dan vijfhonderd miljoen F bedraagt.

HOOFDSTUK II

Vermindering van de kosten van het risicodragend kapitaal

Afdeling I — Beperkte aftrek van kapitaalverliezen

Sedert de goedkeuring van de wet van 29 november 1977 tot invoering van tijdelijke fiscale ontheffingen om de privé-investeringen te bevorderen (*Belgisch Staatsblad* van 9 december 1977) is de Belgische wetgever herhaaldelijk opgetreden om het fiscaal statuut van het risicodragend kapitaal te verbeteren. Hij volgde daarbij het voorbeeld van bepaalde vreemde landen, alsmede de suggesties uit de rechtsleer (J. Autenne en J. Malherbe, « Analyse de l'efficacité des différentes mesures visant à diminuer la pression fiscale grevant les bénéfices générés par le capital à risque », in *Réflexions offertes à Paul Sibille*, Brussel, 1981, blz. 45-65; « Mesures d'ordre fiscal capital à risques, faveur du capital à risque », *Cahiers CEPESS*, 1980, blz. 33-78; « Fiscalité et stimulation de l'économie », Actes du colloque organisé par l'Association des diplômés en droit de l'U.C.L. le 11 décembre 1981, *Ann. dr. Louvain*, 1981, blz. 169-399).

Het koninklijk besluit n° 15 van 9 maart 1982 tot aanmoediging van de inschrijving op of de aankoop van aandelen of bewijzen van deelgerechtigdheid in Belgische vennootschappen vormt met name een belangrijk onderdeel van de belastingmaatregelen die de Regering in dat verband genomen heeft.

De bepalingen van het onderhavige voorstel voorzien in originele technieken om de particulieren aan te sporen opnieuw in aandelen en, meer bepaald, in jonge bedrijven te gaan beleggen.

Het voorstel heeft tot doel de natuurlijke personen die dit soort van investeringen gekozen hebben, de mogelijkheid te bieden hun eventuele kapitaalverliezen gedeeltelijk van hun belastbare inkomsten af te trekken. Het nemen van risico's wordt erdoor aangemoedigd en er wordt rekening gehouden met de mogelijkheid van een mislukking.

Zo wordt voorgesteld het beginsel te aanvaarden dat een definitief kapitaalverlies van de in de personenbelasting belastbare inkomsten kan worden afgetrokken ten bedrage van 50 % van het netto belastbaar inkomen, met een maximum van 5 miljoen F, dat in tien jaar tijds bereikt kan worden.

Er zij in de eerste plaats gewezen op het originele karakter van die bepaling. De tot nog toe genomen maatregelen om het risicodragend kapitaal te stimuleren beoogden voornamelijk de vrijstelling van de investeringen of inkomsten. Thans wordt gestreefd naar een belastingregeling om het door een particulier geleden financieel verlies op te vangen.

Toch is die bepaling vergelijkbaar met artikel 4 van het koninklijk besluit n° 15 van 9 maart 1982, gewijzigd bij het koninklijk besluit n° 150 van 30 december 1982, hetwelk goeddeels ingegeven was door de Franse wet van 13 juli 1978 « betreffende de oriëntering van het spaargeld naar de financiering van de bedrijven » (wet Monory).

Krachtens dat besluit mochten particuliere spaarders van hun totaal netto belastbaar inkomen van het jaar van

l'année d'achat le capital qu'ils affectaient du 1er janvier 1982 au 31 décembre 1983 à l'acquisition et à la libération soit d'actions ou parts de sociétés belges, soit de certificats de fonds communs de placement belges agréées.

Il est d'emblée manifeste que la déduction fiscale autorisée par cet article, comme du reste celle qui est permise par la présente proposition, était d'autant plus intéressante que les revenus imposables étaient importants et le taux d'imposition élevé. Cette constatation est une conséquence de la règle de la progressivité de l'impôt.

De même, comme dans le cas de l'arrêté royal précité, le bénéfice de la nouvelle disposition est réservé aux contribuables assujettis à l'impôt des personnes physiques.

Par contre, la proposition se distancie nettement du précédent arrêté dans la détermination des titres concernés. En effet, lors de la discussion du projet de loi attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi (Rapport de MM. Suykerbuyk et De Decker, Doc. Parl. Chambre, session 1981-1982, Doc. 28, n° 22, p. 131 et rapport de MM. De Hondt et Hatry, Doc. Parl. Sénat, session 1981-1982, Doc. 51, n° 2, p. 177) et en vertu de laquelle l'arrêté royal n° 15 fut adopté, le Ministre des Finances reconnaissait l'échec des mesures adoptées jusqu'alors en faveur du capital à risque, mesures limitées aux actions et parts nouvelles.

Il était d'avis que toute nouvelle politique en faveur de ces titres serait privée d'efficacité sans une restauration préalable de la confiance et de l'intérêt à l'égard des placements à risque en général.

Une amélioration du climat boursier et un redressement des cours s'imposaient dès lors à ses yeux et c'est à cette fin que des mesures avaient été incluses dans l'arrêté en vue de stimuler l'achat des titres existants, à condition qu'ils soient cotés en bourse.

Par contre, l'autre volet de l'arrêté royal n° 15 (dit Cooreman-De Clercq) visait plus directement à promouvoir l'émission de parts et actions nouvelles.

La présente proposition est résolument orientée vers la promotion des entreprises nouvelles; dès lors, la déduction des pertes est autorisée uniquement si les titres souscrits sont représentatifs du capital de sociétés ayant été créées depuis moins de cinq ans au moment où survient la perte.

La mesure envisagée est à la fois moins avantageuse et plus avantageuse que celle qui était créée par l'arrêté précité:

- moins avantageuse en ce qu'elle ne permet une déduction qu'en cas de concrétisation du risque par la survenance de la perte;

- plus avantageuse car elle permet la déduction de sommes nettement plus importantes.

L'économie de cette mesure est de permettre à l'investisseur individuel qui a risqué son épargne dans une nouvelle entreprise et qui a subi une perte de valeur définitive, de pouvoir se reconstituer une épargne sur ses revenus futurs en diminuant leur fiscalisation grâce à la déduction de sa perte de son revenu imposable.

On a pu s'interroger sur l'opportunité de limiter l'applicabilité de cette disposition en fonction de l'objet de la société, rejoignant par là les dispositions relatives aux sociétés novatrices. Nous pensons qu'il importe de conserver à ces dernières leur spécificité et d'encourager par ailleurs, par la présente mesure, l'investissement dans l'ensemble des sociétés nouvelles.

aankoop, het kapitaal aftrekken dat zij tussen 1 januari 1982 en 31 december 1983 besteedden aan de aankoop en de afbetaling, hetzij van aandelen en bewijzen van deelgerechtigdheid in Belgische vennootschappen, hetzij van certificaten van erkende Belgische gemeenschappelijke beleggingsfondsen.

Het is duidelijk dat de door dat artikel toegestane belastingaftrek, evenals die waarin het onderhavige voorstel voorziet, des te interessanter blijkt naarmate de belastbare inkomsten en dus de overeenkomstige aanslagvoeten hoger zijn. Een en ander is het gevolg van de progressiviteit van de belasting.

Zoals dat met het voormelde koninklijk besluit het geval was, kunnen alleen de belastingplichtigen die aan de personenbelasting onderworpen zijn, op de voordelen van de nieuwe bepaling aanspraak maken.

Doch anderzijds wijkt het nieuwe voorstel sterk af van het vroegere besluit wat betreft de bepaling van de effecten die in aanmerking komen voor aftrek. Bij de bespreking van het wetsontwerp tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning (verslag van de heren Suykerbuyk en De Decker, Stuk Kamer, n° 28/22, 1981-1982, blz. 131 en verslag van heren De Hondt en Hatry, Stuk Senaat, n° 51/2, 1981-1982, blz. 177), op grond waarvan later het koninklijk besluit n° 15 werd genomen, gaf de Minister van Financiën immers de mislukking toe van de maatregelen die tot dan toe ten gunste van het risicodragend kapitaal genomen waren en die beperkt waren gebleven tot de nieuwe aandelen.

Hij gaf als zijn mening te kennen dat om het even welk beleid om de aankoop van dergelijke effecten aan te moedigen niets zou uithalen zolang het vertrouwen in risicodragende beleggingen en de belangstelling ervoor in het algemeen niet hersteld waren.

Volgens hem moest het beursklimaat verbeteren en daartoe waren aantrekkende koersen nodig. Daarom voorzag het besluit in maatregelen ter bevordering van de aankoop van bestaande effecten, mits die ter beurs genoteerd waren.

Het andere gedeelte daarentegen van het koninklijk besluit n° 15 (ook Cooreman-De Clercq genoemd) had meer bepaald tot doel de uitgifte te bevorderen van nieuwe aandelen.

Met het onderhavige voorstel wordt resoluut naar het creëren van nieuwe bedrijven gestreefd; de aftrek van verliezen is dan ook slechts toegestaan mits de aandelen waarop ingetekend was, het kapitaal vertegenwoordigen van vennootschappen die op het moment dat het verlies geconstateerd wordt, nog geen vijf jaar bestaan.

De voorgenomen maatregel is minder maar tegelijkertijd ook meer voordelig dan de regeling waarin het voornoemd besluit voorziet:

- minder voordelig omdat de aftrek voortaan slechts geoorloofd is wanneer het risico de concrete vorm heeft aangenomen van reëel verlies;

- meer voordelig omdat veel hogere bedragen afgetrokken mogen worden.

Die maatregel heeft tot doel de individuele belegger die het risico genomen heeft zijn spaargeld in een nieuwe onderneming te beleggen en die een definitief waardeverlies heeft geleden, in staat te stellen opnieuw wat bijeen te sparen door het hem mogelijk te maken het geleden verlies van zijn belastbaar inkomen af te trekken en aldus de belastingdruk op zijn toekomstige inkomsten te vermindere-

ren. Hierbij rijst de vraag of het wel opportuun is de toepassing van de bepaling te beperken naar gelang van het doel dat de vennootschap nastreeft, welke restrictie aansluit bij de bepalingen die voor de innovatievennootschappen gelden. Ons inziens moeten die vennootschappen hun eigen kenmerken bewaren, doch anderzijds dient de onderhavige maatregel het investeren in alle nieuwe vennootschappen in de hand te werken.

Notre proposition se situe dans le contexte du redressement de l'économie nationale. Dès lors, les titres susceptibles de donner lieu à déduction doivent concerner des sociétés soumises à l'impôt des sociétés en Belgique.

Coordination avec d'autres dispositions

Il convient de veiller à la cohérence de la législation, notamment en évitant d'autoriser la déduction de pertes correspondant à des actions ou parts dont le prix d'acquisition aurait, dans le cadre d'une autre législation (arrêté royal n° 15, art. 71, §1, 8° du Code, art. 72 de la loi de redressement du 31 juillet 1984) précédemment été déduit des revenus.

Caractère définitif de la perte

La mise en faillite de la société ainsi que la liquidation déficitaire sont des exemples de perte définitive.

Par contre, ne répondrait pas à la notion de perte définitive une perte constatée par une personne à l'occasion de la négociation de ses titres suite à son initiative personnelle.

Limite de la déductibilité

La perte en capital définitive peut être déduite des revenus imposables à l'impôt des personnes physiques à concurrence de 50 % du revenu net imposable, avec un maximum de 5 millions de F. Ce maximum peut être atteint en dix ans.

Plus-value ultérieure

Si, par exemple en raison du retour à meilleure fortune de la société dont les parts ont fait l'objet d'une moins-value ou à l'occasion de leur cession, une plus-value est constatée ou réalisée, la moins-value antérieurement déduite sera ajoutée au revenu imposable du contribuable. Il en sera de même si la plus-value concerne des parts que le contribuable aurait reçues en échange de parts initialement détenues, par exemple lors de l'émission de parts bénéficiaires accompagnant une réduction de capital ou dans le cadre d'une fusion, scission ou transformation.

Section II — Suppression de l'imposition des plus-values sur actions et parts dans le chef des sociétés (permettre le développement du « corporate venture »)

Comparaison des régimes des dividendes et des plus-values

Le système fiscal belge présente par rapport à d'autres systèmes et particulièrement au régime néerlandais — décrit en annexe IV — un traitement différent des produits de participations selon que ces produits revêtent la forme de distribution de dividendes ou de plus-values sur la réalisation de titres.

Les revenus d'actions ou parts ou de capitaux investis distribués par une société à une autre sont déduits du

Ons voorstel moet gezien worden in de context van het herstel van 's lands bedrijfsleven. Derhalve dienen de tot aftrek aanleiding gevende effecten betrekking te hebben op vennootschappen die in België aan de vennootschapsbelasting onderworpen zijn.

Coördinatie met andere bepalingen

Men dient erop toe te zien dat de wetgeving een samenhangend geheel blijft door met name te voorkomen dat de aftrek wordt toegestaan van verliezen die overeenstemmen met aandelen waarvan de aankoopprijs op grond van andere wetsbepalingen (koninklijk besluit n° 15; art. 71, §1, 8°, van het Wetboek; art. 72 van de herstellwet van 31 juli 1984) eerder reeds van de inkomsten afgetrokken werd.

Definitief karakter van het verlies

Voorbeelden van een definitief verlies zijn het faillissement van de vennootschap en een met een tekort afgesloten vereffening.

Het verlies vastgesteld door een persoon wordt die op eigen initiatief effecten verkocht heeft, valt daarentegen niet onder het begrip definitief verlies.

Grens van de aftrekbaarheid

Definitief kapitaalverlies kan van de in de personenbelasting belastbare inkomsten worden afgetrokken tot beloop van 50 % van het netto belastbaar inkomen, met een maximum van 5 miljoen F. Dat maximum kan in tien jaar tijds bereikt worden.

Achteraf vastgestelde meerwaarde

Als b.v. wegens de verbeterde situatie van een vennootschap waarvan de aandelen in waarde gedaald waren of naar aanleiding van de overdracht van de aandelen van die vennootschap een meerwaarde vastgesteld of verwezenlijkt wordt, zal de vroeger afgetrokken waardevermindering aan het belastbaar inkomen van de belastingplichtige toegevoegd worden. Dat geldt ook voor de meerwaarde die betrekking heeft op de aandelen die de belastingplichtige in ruil voor oorspronkelijk in zijn bezit zijnde aandelen ontvangen heeft, b.v. naar aanleiding van de uitgifte van winstaandelen die gepaard gaat met een kapitaalvermindering, of nog naar aanleiding van een fusie, een splitsing of een omzetting.

Afdeling II — Afschaffing van de belasting van de meerwaarden op aandelen in hoofde van de vennootschappen (om de ontwikkeling van « corporate venture » mogelijk te maken)

Vergelijking van de geldende regelingen inzake dividenden en meerwaarden

In vergelijking met andere belastingstelsels, meer bepaald het Nederlandse — hetwelk in bijlage IV beschreven wordt — verschilt de behandeling van de opbrengst van deelnemingen volgens het Belgische belastingstelsel naargelang het om een uitkering van dividenden dan wel om een meerwaarde bij de verkoop van effecten gaat.

De inkomsten van aandelen of van belegde kapitalen die door de ene vennootschap aan de andere worden uitge-

bénéfice de la période imposable à concurrence de 95 % en général et de 90 % pour les sociétés dans lesquelles la détention de participations est prépondérante. Il s'agit des entreprises qui détiennent des participations dont la valeur d'investissement excède 50 % soit du capital social réellement libéré, soit du capital social réellement libéré augmenté des réserves taxées et des plus-values comptabilisées. Dans le calcul de cette limite, il n'est pas tenu compte des participations actives et permanentes représentant au moins 75 % du capital de la société émettrice (C.I.R., art. 113, § 2).

Cette déduction des revenus dits définitivement taxés est accordée dès que la participation est considérée comme permanente, c'est-à-dire lorsque le contribuable en a eu la propriété sans interruption pendant toute la période imposable (C.I.R., art. 111 et 112).

La société distributrice aura toutefois préalablement retenu le précompte mobilier de 25 %, qui sera imputable sur l'impôt définitif de la société bénéficiaire du revenu, l'excédent étant restituable. Si ce précompte dépasse l'impôt, la société titulaire de la participation aura consenti à l'Etat une avance temporaire.

La double taxation des distributions de société à société est évitée de la même façon en ce qui concerne le boni de liquidation recueilli après dissolution de la société belge dans laquelle la société actionnaire détient une participation: l'excédent de la distribution de liquidation sur la valeur d'investissement ou de revient des parts est déduit des bénéfices imposables au titre de revenus mobiliers exonérés, sans que la condition de permanence soit ici requise (C.I.R., art. 111, 5°).

De plus, la société qui reçoit la distribution bénéficie d'un précompte mobilier fictif de 25/75èmes du montant défini ci-dessus (C.I.R., art. 191, 6°).

Ce régime est également applicable en cas de rachat par une société de ses propres actions et en cas de fusion, scission, etc., qui n'est pas placée sous le régime de l'immunisation.

Dans toutes ces hypothèses, une cotisation spéciale à l'impôt des sociétés a été perçue dans le chef de la société dissoute sur le montant du boni de liquidation distribué.

La double imposition économique est donc évitée dans le chef des sociétés, de façon plus parfaite que dans le chef de l'actionnaire personne physique. Celui-ci, sauf option pour le précompte mobilier libératoire, accompagné le cas échéant, d'une cotisation spéciale complémentaire, ne bénéficie que d'un crédit d'impôt égal à la moitié de l'impôt des sociétés calculé au taux normal.

Dans le chef des sociétés comme des personnes physiques actionnaires, l'allègement économique de la double imposition n'est pas soumis à la condition que le bénéfice ait été taxé dans le chef de la société distributrice du dividende.

Dans le chef d'une société, le régime des revenus définitivement taxés s'applique également aux dividendes d'origine étrangère, étant entendu qu'en l'absence d'intervention d'un intermédiaire belge, le précompte mobilier belge n'est pas perçu, mais qu'une retenue à la source étrangère aura éventuellement été déduite préalablement.

En revanche, lorsqu'une société réalise les actions ou parts, la plus-value réalisée est soumise à l'impôt des sociétés au taux de droit commun, sauf si ces éléments

keerd, worden van de winst over het belastbaar tijdperk afgetrokken ten belope van 95 % in het algemeen en van 90 % voor de vennootschappen die overwegend deelnemingen bezitten. Het betreft de ondernemingen die deelnemingen bezitten waarvan de beleggingswaarde meer bedraagt dan 50 % hetzij van het werkelijk gestorte maatschappelijk kapitaal, hetzij van het werkelijk gestorte maatschappelijk kapitaal verhoogd met de belaste reserves en de geboekte meerwaarden. Bij de berekening van dat maximumbedrag wordt geen rekening gehouden met de actieve en vaste deelnemingen die ten minste 75 % van het kapitaal van de emitterende vennootschap vertegenwoordigen (W.I.B., art. 113, §2).

Aftrek van de z.g. definitief belaste inkomsten is toegestaan als de deelneming geacht wordt vast te zijn, d.i. als de belastingplichtige ze gedurende het gehele belastbare tijdperk ononderbroken in eigendom heeft gehad (W.I.B., art. 111 en 112).

De uitkerende vennootschap dient evenwel vooraf de afhouding te hebben verricht van de 25 % roerende voorheffing die op de definitieve belasting van de vennootschap die het inkomen geniet, zal worden aangerekend; het meerdere wordt teruggegeven. Indien de voorheffing meer bedraagt dan de belasting, heeft de vennootschap die de deelneming bezit, aan de Staat een tijdelijk voorschot toegestaan.

Op dezelfde wijze wordt de dubbele belasting van de uitkeringen tussen vennootschappen onderling voorkomen met betrekking tot het vereffeningsoverschot na ontbinding van een Belgische vennootschap waarin de vennootschap die aandeelhouder is, een deelneming bezit: het verschil tussen de vereffeningsuitkering en de beleggings- of aanschaffingsprijs van de aandelen wordt van de belastbare winst afgetrokken als vrijgestelde roerende inkomsten zonder dat het in dit geval om een vaste deelneming moet gaan (W.I.B., art. 111, 5°).

Bovendien geniet de vennootschap die de uitkering ontvangt, een fictieve roerende voorheffing van 25/75ste van het hierboven omschreven bedrag (W.I.B., art. 191, 6°).

Die regeling is eveneens van toepassing in geval van inkoop door een vennootschap van haar eigen aandelen en in geval van fusie, splitsing enz... waarbij de belastingvrijstelling niet geldt.

In al die onderstellingen werd in hoofde van de ontbonden vennootschap een bijzondere aanslag in de vennootschapsbelasting geheven op het bedrag van het uitgekeerde vereffeningsoverschot.

Als het om een vennootschap gaat, wordt de dubbele aanslag dus op een efficiëntere manier voorkomen dan wanneer de aandeelhouder een natuurlijke persoon is. Laatstgenoemde kan, behalve wanneer hij kiest voor de eventueel met een aanvullende bijzondere aanslag gepaard gaande bevrijdende voorheffing, slechts aanspraak maken op een belastingkrediet gelijk aan de helft van de tegen het normale tarief berekende vennootschapsbelasting.

Wat zowel de vennootschappen als de natuurlijke personen die aandeelhouder zijn betreft, is de economisch gezien meer draaglijke regeling van de dubbele aanslag, niet onderworpen aan de voorwaarde dat de winst in hoofde van de vennootschap die het dividend uitkeert, belast werd.

In hoofde van een vennootschap is de regeling van de definitief belaste inkomsten eveneens van toepassing op de dividend van buitenlandse oorsprong, met dien verstande dat, wanneer geen Belgische tussenpersoon optreedt, de Belgische roerende voorheffing niet geheven wordt doch dat vooraf eventueel een afhouding aan de bron in het buitenland afgetrokken wordt.

Wanneer daarentegen een vennootschap aandelen vreemdt, wordt de verwezenlijkte meerwaarde in de vennootschapsbelasting tegen de gewone aanslagvoet belast,

avaient été affectés à l'exercice de l'activité professionnelle depuis plus de cinq ans avant leur réalisation. Dans ce cas, le taux de l'impôt est fixé à 21,5 % (C.I.R., art. 130).

Lorsque la société détentrice des participations a acté des réductions de valeur qui ont été déduites des bénéfices imposables, la plus-value qui serait acquise au cours d'un exercice ultérieur est imposable encore qu'elle ne soit ni réalisée, ni exprimée, dans la mesure de la reprise de la réduction de valeur antérieures (C.I.R., art. 21, dernier alinéa).

De la même façon, la plus-value qui serait réalisée lors de l'aliénation et correspondrait à des réductions de valeur antérieures qui n'auraient pas encore été ajoutées de cette façon au bénéfice imposable serait taxée au taux normal et non au taux réduit (C.I.R., art. 130, al. 2).

Dans le chef d'une personne physique qui agit à titre privé, les plus-values sur titres ne seront pas imposables dès lors qu'elles se situent dans le cadre de la gestion normale d'un patrimoine privé.

Dans le chef d'une personne physique agissant à titre professionnel, les plus-values à court terme seront soumises au taux normal de l'impôt des personnes physiques et les plus-values à long terme au taux réduit de 16,5 %.

Pour mémoire, on rappellera qu'une quotité monétaire théorique de la plus-value est immunisée d'impôt, par l'application de coefficients qui n'ont toutefois plus été adaptés depuis 1949, le franc étant censé avoir conservé une valeur constante depuis cette date.

En revanche, les plus-values réalisées sur éléments affectés à l'exercice de l'activité professionnelle depuis plus de cinq ans seront immunisées lors d'une réalisation autre qu'un apport si une somme égale au prix de réalisation est remployée en éléments corporels ou incorporels neufs, notamment, sous forme de souscription et de libération d'actions ou parts nouvelles, dans les trois ans prenant cours le premier jour de l'exercice de réalisation de la plus-value (C.I.R., art. 36).

Critique

Ce système est techniquement discriminant et conceptuellement inadapté au « corporate venture capital ».

Il existe deux méthodes principales d'évaluation des entreprises, se fondant respectivement sur l'actif net et sur la valeur de rendement.

Actif net

La société A détient des actions de la société B. La société B peut soit distribuer ses bénéfices sous forme de dividendes, soit les mettre en réserve. Si elle les distribue sous forme de dividendes, leur substance sera transférée à la société A en quasi exonération d'impôt grâce au régime des revenus définitivement taxés. Si elle les met en réserve, ces bénéfices participent à l'augmentation de la valeur de B et donc à la plus-value potentielle des titres de B détenus par A.

Si A vend dans les cinq ans les titres de B qu'elle détient, elle encourra une taxation de la plus-value, c'est-à-dire des bénéfices non distribués; le système actuel crée donc entre

behalf indien die bestanddelen sedert meer dan vijf jaar vóór de vervreemding voor het uitoefenen van de beroeps-werkzaamheid werden gebruikt. In dat geval is de aanslagvoet vastgesteld op 21,5 % (W.I.B., art. 130).

Wanneer de vennootschap die deelnemingen bezit, waardeverminderingen geboekt heeft die van de belastbare winst afgetrokken werden, is de meerwaarde die in de loop van een later aanslagjaar wordt verkregen, ofschoon zij noch verwezenlijkt noch uitgedrukt werd, toch belastbaar in zover de vroegere waardevermindering weer ongedaan is gemaakt (W.I.B., art. 21, laatste lid).

Evenzo wordt de meerwaarde die naar aanleiding van de vervreemding verwezenlijkt wordt en die overeenstemt met vroegere waardeverminderingen die nog niet op die wijze aan de belastbare winst toegevoegd zijn, tegen de gewone en niet tegen de verminderde aanslagvoet belast (W.I.B., art. 130, tweede lid).

Voor een natuurlijke persoon die als particulier handelt, zijn de meerwaarden op effecten niet belastbaar wanneer zij in het raam van het normale beheer van een privé-vermogen vallen.

Voor een natuurlijke persoon die in de uitoefening van zijn beroep handelt, zijn de meerwaarden op korte termijn belastbaar tegen de gewone aanslagvoet van de personenbelasting en de meerwaarden op lange termijn tegen de verminderde aanslagvoet van 16,5 %.

Er zij aan herinnerd dat een theoretisch monetair bedrag aan meerwaarde vrijgesteld is van belasting en wel door de toepassing van coëfficiënten die sinds 1949 evenwel niet meer werden aangepast, aangezien de waarde van de frank sedert die datum geacht wordt constant te zijn gebleven.

Daarentegen zijn de meerwaarden verwezenlijkt op bestanddelen die sedert meer dan vijf jaar gebruikt worden voor de uitoefening van de beroepswerkzaamheid, van belasting vrijgesteld naar aanleiding van een andere vervreemding dan een inbreng mits een som gelijk aan de prijs van de vervreemding wederbelegd wordt in nieuwe lichamelijke of onlichamelijke bestanddelen, met name in de vorm van een inschrijving op en de volstorting van nieuwe aandelen binnen drie jaar te rekenen van de eerste dag van het boekjaar van de verwezenlijking van de meerwaarde (W.I.B., art. 36).

Kritiek

Dit systeem is uit een technisch oogpunt discriminatoir en de grondgedachte ervan is niet aangepast aan de « corporate venture capital ».

Om de waarde van een onderneming te ramen kan men in hoofdzaak kiezen tussen twee methoden, die respectievelijk steunen op de netto-activa en op de rendementswaarde.

Netto-activa

Vennootschap A bezit aandelen van vennootschap B. Vennootschap B kan haar winst uitkeren in de vorm van dividenden of ze reserveren. Keert zij ze in de vorm van dividenden uit, dan zal de winst aan de vennootschap A worden overgedragen met een bijna volledige vrijstelling van belasting dank zij de regeling van de definitief belaste inkomsten. Reserveert zij haar winst, dan draagt deze bij tot de vermeerdering van de waarde van B en dus tot de potentiële meerwaarde van de in het bezit van A zijnde effecten van B.

Indien A binnen vijf jaar de in haar bezit zijnde effecten van B verkoopt, wordt de meerwaarde, d.w.z. de niet uitgekeerde winst, belast; het huidige systeem schept dus

les revenus distribués et ceux mis en réserve une discrimination à l'avantage de ceux qui sont distribués.

Valeur de rendement

La valeur de rendement se calcule en capitalisant les bénéfices nets futurs. Taxer la plus-value revient dès lors à taxer des bénéfices qui n'existent pas encore et qui seront dès lors imposés deux fois.

Cet impôt est donc discriminant par rapport au système des revenus définitivement taxés et par rapport à la réalité économique de la plus-value. De plus, il ne prend pas en compte l'effet de fiction créé par l'inflation.

Sur le plan budgétaire, il est peu rémunérateur puisque le coût d'opportunité de vendre pendant les cinq premières années est tellement grand que les sociétés attendent l'écoulement de ce délai. De plus, un remploi générateur d'immunisation peut souvent être organisé.

Pour un rendement budgétaire marginal, la mobilité des investissements mobiliers est donc affectée.

Ce système fiscal est en outre inadapté au « venture capital ». Le revenu du « venture capital » est fondé sur la plus-value escomptée grâce à la croissance de l'entreprise et non sur les dividendes qu'elle serait susceptible de distribuer.

En effet, ce type d'entreprise doit faire face à d'importants besoins d'investissements de recherche et de croissance qui ont souvent pour conséquence un cash flow négatif et qui rendent impossible la distribution de dividendes qui supposeraient des bénéfices distribuables.

Solution

Il est proposé, à l'instar notamment du régime de prévention de la double imposition économique qui existe aux Pays-Bas, d'immuniser les plus-values réalisées par des sociétés belges sur des actions et parts.

Cette immunisation sera applicable, que la participation soit belge ou étrangère.

Cette modification aurait pour résultat de traiter de manière équivalente l'investissement rémunéré principalement sous forme de dividendes et l'investissement, plus risqué, rémunéré par la plus-value qui exprime la croissance de l'entreprise.

On objectera vainement qu'un même revenu serait ainsi exonéré deux fois, une fois lorsque le vendeur des titres réalisera sa plus-value et une seconde fois lorsque l'acheteur percevra le dividende correspondant aux réserves qui existaient à l'époque de la vente dans la société dont les parts ont été cédées. En effet, si ces réserves avaient été distribuées avant la vente, elles auraient bénéficié du régime des revenus définitivement taxés et une réduction de valeur d'un montant équivalent aurait affecté la participation.

Le texte proposé interdit qu'une société ne tente d'abuser d'un régime créé pour stimuler l'investissement à risque, par exemple en transférant à une filiale créée pour les besoins de la cause des actifs qu'elle souhaite réaliser et en faisant porter la réalisation sur les titres de la filiale et non sur les actifs.

tussen de uitgekeerde inkomsten en die welke aan de reserve toegevoegd worden, een discriminatie ten voordele van die welke uitgekeerd worden.

Rendementswaarde

De rendementswaarde wordt berekend door de toekomstige nettowinst te kapitaliseren. Het belasten van de meerwaarde komt er dus op neer belasting te heffen op winst die nog niet bestaat en die derhalve tweemaal zal worden belast.

Die belasting is dus discriminerend zowel in vergelijking met het systeem van de definitief belaste inkomsten als met de economische realiteit van de meerwaarde. Bovendien houdt ze geen rekening met de fictieve gevolgen van de inflatie.

Op budgettair vlak brengt ze niet veel op aangezien de kosten van een verkoop om opportunititsredenen tijdens de eerste vijf jaar zo hoog zijn dat de vennootschappen liever wachten tot die termijn verstreken is. Daarenboven kan vaak een wederbelegging met vrijstelling van belasting worden « georganiseerd ».

Voor een luttele budgettaire opbrengst wordt de mobiliteit van de roerende beleggingen dus ernstig in het gedrang gebracht.

Voorts is dat belastingstelsel niet aangepast aan het « venture capital ». De opbrengst van het « venture capital » is de verwachte meerwaarde dank zij de groei van het bedrijf en niet de dividenden die het bedrijf kan uitkeren.

Dat soort van bedrijven heeft immers aanzienlijke investeringen voor onderzoek en ontwikkeling nodig en dat leidt vaak tot een negatieve cash flow, zodat er geen sprake kan zijn van dividenduitkering want daarvoor moet winst voorhanden zijn.

Oplossing

Naar het voorbeeld van de regeling die met name in Nederland bestaat ter voorkoming van de economische dubbele belasting, wordt voorgesteld de meerwaarden die door Belgische vennootschappen worden verwezenlijkt op aandelen vrij te stellen van belasting.

Die vrijstelling zou gelden ongeacht of het om een Belgische dan wel een buitenlandse deelneming gaat.

Die wijziging zou tot gevolg hebben dat de investeringen die hoofdzakelijk met dividendend worden vergoed worden, op gelijke wijze behandeld worden als de met grotere risico's gepaard gaande investeringen die met meerwaarden vergoed worden. Die meerwaarden geven immers de groei van het bedrijf weer.

Hiertegen zal tevergeefs worden ingebracht dat eenzelfde inkomen tweemaal van belasting vrijgesteld zou worden, een eerste maal wanneer de verkoper van de effecten zijn meerwaarde verwezenlijkt en een tweede maal wanneer de koper het dividend int dat overeenstemt met de reserves die ten tijde van de verkoop bestonden bij de vennootschap waarvan de aandelen overgedragen werden. Waren die reserves vóór de verkoop uitgekeerd geweest, dan zouden zij immers de regeling der definitief belaste inkomsten genoten hebben en de deelneming zou een waardevermindering met een zelfde bedrag ondergaan hebben.

Met de voorgestelde tekst wordt voorkomen dat een vennootschap tracht misbruik te maken van een regeling die wordt ingesteld om risicodragende investeringen te stimuleren, b.v. door aan een speciaal daartoe opgerichte dochtermaatschappij de activa over te dragen die zij wenst te realiseren en door de realisatie te doen slaan op de effecten van de dochtermaatschappij en niet op de activa.

Corrélativement, le régime des revenus mobiliers exonérés sera étendu aux distributions de liquidation des sociétés étrangères: actuellement, une telle distribution donne lieu dans le chef de la société belge bénéficiaire à plus-value imposable.

L'immunisation des plus-values sera subordonnée à une condition de permanence de détention des participations analogue à celle qui est prescrite pour l'application du régime des revenus définitivement taxés, mais applicable à l'exercice précédent celui de l'aliénation.

Les charges encourues pour l'acquisition ou la gestion des participations ainsi que les moins-values sur participations resteraient déductibles: en effet, dans le régime actuel, cette déductibilité existe malgré l'exonération des revenus définitivement taxés. Or, la modification proposée tend à l'égalité de traitement entre dividendes et plus-values sur titres. Elle ne doit donc pas être l'occasion d'une remise en cause de ces déductions.

CHAPITRE III

Promotion du travail à risque

Section I — Titres de rémunération (Phantom Stock)

Lorsque l'employeur ne désire pas émettre de nouvelles actions de parts sociales pour faire participer son personnel à un plan d'option sur actions, il peut créer des titres de rémunération.

Cette convention, connue aux Etats-Unis sous le nom de « phantom stock arrangement », consiste en l'attribution au bénéficiaire d'un certain nombre d'unités qui ont chacune une valeur équivalente à une action de la société.

Pendant une période déterminée, le bénéficiaire est crédité d'un montant équivalent aux dividendes réellement versés aux actionnaires au prorata du nombre de titres dont il est titulaire.

Au terme de la période considérée, le bénéficiaire reçoit un montant équivalent à l'appréciation de l'action.

Cette méthode permet d'éviter les problèmes de dilution du capital et de revente des actions que l'on rencontre dans les systèmes d'option sur actions.

Non seulement ce système permet d'attribuer un revenu variable à l'instar des contrats de rémunération participative, mais, de plus, il permet de réaliser un revenu différé dans le temps pour la partie relative à l'appréciation des actions, de faire correspondre la politique de dividende avec la politique de rémunération et finalement de prévoir plus aisément une limite dans le temps.

Il est proposé d'assimiler le revenu versé, au titre de rémunération, égal au dividende ou revenu de capitaux investis versé à l'action ou part correspondante, à un revenu mobilier. Ce revenu subira la perception du précompte mobilier, le cas échéant libératoire. Le bénéficiaire pourra opter pour la déclaration si la globalisation lui est favorable. La cotisation spéciale prévue à l'article 42, alinéa 2, de la loi du 28 décembre 1983 sera perçue si ses conditions d'application sont réunies.

Daarnaast zal de regeling van de van belasting vrijgestelde roerende inkomsten uitgebreid worden tot de vereffeningssuikeringen van buitenlandse vennootschappen: thans geeft een dergelijke uitkering, in hoofde van de daarop aanspraakmakende Belgische vennootschap, aanleiding tot een belastbare meerwaarde.

De vrijstelling van belasting van de meerwaarden zal afhankelijk gesteld worden van een zelfde voorwaarde met betrekking tot de vastheid van de deelnemingen als die welke geldt voor de toepassing van de regeling der definitief belaste inkomsten, maar die voorwaarde zal van toepassing zijn op het aanslagjaar dat aan het jaar van de vervreemding voorafgaat.

De lasten veroorzaakt door de aankoop of het beheer van de deelnemingen, alsmede de waardevermindering op deelnemingen blijven aftrekbaar: in de huidige regeling bestaat die aftrekbaarheid immers hoewel de definitief belaste inkomsten vrijgesteld zijn. Welnu, de voorgestelde wijziging beoogt een gelijke behandeling van dividend en meerwaarden op effecten. Die gelegenheid mag dus niet worden aangegrepen om bedoelde aftrekken op de helling te zetten.

HOOFDSTUK III

Bevordering van risicodragende arbeid

Afdeling I — Loonvervangende effecten (Phantom Stock)

Wanneer de werkgever geen nieuwe aandelen wenst uit te geven om zijn personeel aan een aandelenoptie-plan te laten deelnemen, kan hij loonvervangende effecten creëren.

Die overeenkomst, welke in de Verenigde Staten bekend is onder de naam « phantom stock arrangement », bestaat in de toekenning, aan de gerechtigde, van een aantal eenheden die elk dezelfde waarde hebben als een maatschappelijk aandeel.

Gedurende een bepaalde periode wordt aan de gerechtigde een bedrag gestort dat gelijk is aan het bedrag van de aan de aandeelhouders werkelijk uitgekeerde dividend, naar rata van het aantal effecten waarvan hij houder is.

Na afloop van die periode ontvangt de gerechtigde een bedrag dat gelijk is aan het bedrag waarmee de waarde van het aandeel is gestegen.

Dank zij die methode wordt het gevaar van een al te ruime kapitaalspreiding vermeden en ook het risico dat de aandelen doorverkocht worden, wat meer gebeurt in de aandelenoptiesystemen.

Het voorgestelde systeem maakt het mogelijk een variabel loon toe te kennen naar het voorbeeld van de participatie-loonovereenkomsten, maar bovendien kan daardoor een uitgesteld loon toegekend worden voor het gedeelte dat overeenstemt met de waardevermindering van de aandelen, kan het dividendbeleid afgestemd worden op het loonbeleid en kan ten slotte gemakkelijker een tijdslimiet vastgesteld worden.

Voorgesteld wordt het als loon uitgekeerde inkomen, dat gelijk is aan het dividend of aan het inkomen uit geïnvesteerde kapitalen hetwelk aan de daarmee overeenstemmende aandelen toegekend wordt, met een roerend inkomen gelijk te stellen. Dat inkomen zal onderworpen worden aan de roerende voorheffing, die desgevallend bevrijdend zal zijn. De gerechtigde zal kunnen kiezen voor de aangifte ervan indien de globalisering voor hem voordeliger uitvalt. Indien aan de voor de toepassing vereiste voorwaarden voldaan is, wordt de in artikel 42, § 1, 2e lid, van de wet van 28 december 1983 bedoelde bijzondere heffing geheven.

Les montants versés par l'employeur au titre soit de revenu, soit de plus-value finale, seront déductibles dans son chef.

Le paiement compensatoire de la plus-value sera imposé distinctement au taux de 25 %.

La création de titres de rémunération devra être décidée par l'assemblée générale. Les titres seront émis pour deux ans au moins, six au plus. Ils expireront de toute façon lors du départ ou du décès du titulaire.

Si le paiement d'un revenu égal à celui qui est attribué à l'action ou part correspondante est obligatoire, les paiements dus au titre de plus-value peuvent être aménagés par la convention, sans que l'avantage dépasse le montant de l'appréciation du titre.

La valeur des titres attribués à une personne — travailleur, administrateur investi de fonctions réelles et permanentes ou associé actif — ne peut dépasser pour un exercice 10 % de sa rémunération ni excéder au total dix fois sa rémunération brute annuelle au moment du calcul de la limite. La violation des conditions prévues rendra aux sommes payées leur nature de revenus professionnels, imposables à ce titre.

Les avantages attribués aux titulaires de titres de rémunération ne seront pas soumis aux cotisations de sécurité sociale. Une disposition spéciale les exclut de la notion de rémunération des travailleurs.

Il est suggéré d'adapter corrélativement les arrêtés relatifs aux régimes des pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés et indépendants, de façon à confirmer, pour autant que de besoin, l'exclusion des avantages liés aux titres de la rémunération pour la définition des activités professionnelles autorisées (notamment arrêté royal du 21 décembre 1967, art. 64; arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967, art. 107).

Section II — Jeunes entreprises technologiques (« JET »)

A l'instar des jeunes entreprises installées dans des « garages » aux Etats-Unis, l'option « JET » permet à des jeunes entrepreneurs et chercheurs de monter, dans une relative liberté, leur entreprise de recherche pour créer de nouveaux produits.

Il s'agit d'instaurer un cadre — tout relatif — de liberté en matière de relations de travail en réduisant les formalités fiscales et de sécurité sociale à leur simple plus expression, les jeunes chercheurs et entrepreneurs pouvant de plus compter sur des partenaires efficaces en la personne des Régions.

C'est la mise au point de nouveaux produits que la présente proposition vise à stimuler. Toutefois, pour éviter toute distorsion de concurrence avec les entreprises existantes, les jeunes entreprises technologiques perdront leur statut privilégié dès qu'elles commercialiseront le résultat de leur recherche.

De plus, afin de stimuler les recherches nouvelles et non le transfert d'activités existantes, le statut privilégié ne sera accordé — par personne — que pour une seule période de trois ans.

De door de werkgever hetzij als loon, hetzij als uiteindelijke meerwaarde uitgekeerde bedragen zijn in zijn hoofde aftrekbaar.

Het ter compensatie van de meerwaarde betaalde bedrag zal afzonderlijk belast worden tegen 25 %.

Over de uitgifte van loonvervangende effecten wordt beslist door de algemene vergadering. De effecten worden uitgegeven voor ten minste twee en ten hoogste zes jaar. Ze zijn hoe dan ook niet meer geldig bij het vertrek of het overlijden van de houder.

Er moet een inkomen uitgekeerd worden dat gelijk is aan het bedrag dat aan het overeenstemmende aandeel wordt toegekend, maar de als meerwaarde verschuldigde betalingen kunnen bij overeenkomst aangepast worden, zonder dat het toegekende voordeel het bedrag van de waardevermeerdering van het effect mag overschrijden.

De waarde van de effecten toegekend aan een persoon — werknemer, bestuurder belast met reële en permanente functies, of actieve vennoot — mag, voor een bepaald boekjaar, niet hoger liggen dan 10 % van zijn loon noch in totaal tienmaal zijn jaarlijks brutoloon op het ogenblik van de berekening van de grens overschrijden. Worden die voorwaarden niet nageleefd, dan worden de uitgekeerde bedragen opnieuw als bedrijfsinkomsten beschouwd en als zodanig belast.

Op de aan de houders van loonvervangende effecten toegekenden voordelen worden geen sociale zekerheidsbijdragen geheven. Luidens een bijzondere bepaling vallen die voordelen niet meer onder het begrip loon der werknemers.

Voorgesteld wordt meteen ook de besluiten met betrekking tot de regelingen inzake rust- en overlevingspensioenen van werknemers en zelfstandigen aan te passen om, voor zover als nodig, te bevestigen dat de aan de loonvervangende effecten verbonden voordelen van de vaststelling van de toegelaten beroepsactiviteiten uitgesloten zijn (bedoeld worden met name het koninklijk besluit van 21 december 1967, art. 64 en het koninklijk besluit n° 72 van 10 november 1967, art. 107).

Afdeling II — Jonge technologische ondernemingen (« JTO »)

Naar het voorbeeld van de jonge ondernemingen die zich in de V.S. in « garages » gevestigd hebben, biedt de JET-optie aan jonge ondernemers en vorsers de mogelijkheid om, in een betrekkelijk los kader, een onderneming op te bouwen, gericht op het onderzoek naar nieuwe producten.

Het is de bedoeling, op het stuk van arbeidsverhoudingen, een relatief vrij kader te scheppen waarbinnen de formaliteiten inzake fiscale en sociale verplichtingen tot het minimum worden beperkt en waarbinnen de jonge vorsers en ondernemers bovendien kunnen rekenen op een doeltreffende steun van de Gewesten.

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt het stimuleren van het onderzoek naar nieuwe producten. Maar om concurrentievervalsing met bestaande bedrijven te vermijden, wordt bepaald dat de J.T.O.'s hun bevoorrecht statuut verliezen als zij de resultaten van hun onderzoek verkopen.

Aangezien het er niet op aankomt bestaande activiteiten te verplaatsen, maar wel nieuwe onderzoeksvormen te stimuleren, wordt het bevoorrecht statuut, per persoon, voor niet langer dan drie jaar verleend.

L'activité J.E.T. devra se faire au sein d'une société à caractère civil, cette dernière bénéficiant d'un ensemble de facilités administratives tout en restant soumise à l'impôt des sociétés.

L'initiateur du projet pourra engager du personnel dans le cadre d'un contrat réputé par la loi être un contrat d'indépendant. Ainsi, même si un rapport de subordination de fait peut s'établir entre le travailleur J.E.T. et le gérant de la société civile, il est prévu dans la présente proposition que la loi sur le contrat de travail ne peut en aucun cas trouver à s'appliquer et que l'assujettissement à la sécurité sociale des indépendants sera acquis de facto.

Les travailleurs J.E.T. pourront être dispensés pendant une période de trois ans du paiement de cotisations de sécurité sociale, mais ils seront redevables d'impôts sur la rémunération que leur accordera la société J.E.T. Cette dernière est donc appelée à consacrer le montant de son capital au financement de la recherche. Si la recherche échoue la perte subie par ceux qui auront souscrit à son capital, pourra être déduite de leurs revenus dans le cadre de ce qui est prévu au Chapitre II, Section I, de la présente proposition.

Si la recherche aboutit à des résultats intéressants, la société bénéficiera du régime privilégié prévu au Chapitre I, Section II, de la présente proposition et les travailleurs dans la mesure où des options sur actions leur auraient été accordées, bénéficieront par ce biais d'une rémunération différée, ce qui justifierait que pendant la phase de recherche, leurs rémunérations puissent être maintenues à un niveau relativement bas par rapport à leur compétence.

Dans une première sous-section, nous délimiterons le cadre juridique au sein duquel la jeune entreprise technologique sera appelée à exercer ses activités; dans une deuxième sous-section, nous nous attacherons à son statut face au droit comptable et au droit fiscal; nous développerons, dans une troisième sous-section, le statut social et fiscal privilégié des personnes travaillant au sein de ces jeunes entreprises technologiques et enfin, dans une dernière sous-section, nous examinerons quel rôle les Régions seront amenées à jouer dans la gestion des J.E.T.

Sous-section 1 Caractère civil de la jeune entreprise technologique

Selon De Page (*Traité de Droit civil*, Livre IV, Titre VI, p. 26), la découverte et la mise au point d'un brevet d'invention en vue de son exploitation commerciale est un acte civil.

Par ailleurs, a été jugée de nature purement civile la société ayant pour objet la recherche d'un procédé de perfectionnement d'un certain outillage (R.P.D.B., verbo « Société à forme dite commerciale », n° 33).

Par contre, « une société dont la spécialité consisterait à procéder pour compte d'autrui à des travaux de recherche, a le caractère de société commerciale (et non civile), cette activité rentrant dans la catégorie des entreprises de travaux » (R.P.J.B., 1956-1965, verbo Société, n° 18).

Les jeunes entreprises technologiques (J.E.T.) seront donc appelées à prendre le statut de société civile. Il a été jugé souhaitable qu'elles empruntent la forme de société commerciale conformément au prescrit de l'article 212 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales. Pour des raisons qui apparaîtront plus loin, seule la forme de société

De bedrijven moeten hun J.T.O.-activiteiten ontplooiën in het raam van een burgerlijke vennootschap; deze blijft onderworpen aan de vennootschapsbelasting maar geniet een aantal administratieve faciliteiten.

De initiatiefnemer van het project mag personeel aanwerven in het kader van een overeenkomst die, krachtens de wet, als een overeenkomst betreffende zelfstandige arbeid wordt beschouwd. Zo bepaalt het onderhavige voorstel dat, zelfs indien een feitelijke ondergeschiktheid tot stand komt tussen degene die in een J.T.O. arbeid verricht en de zaakvoerder van de burgerlijke vennootschap, de wet op de arbeidsovereenkomsten in geen geval toepassing kan vinden en de betrokkene automatisch onderworpen is aan de sociale zekerheidsregeling voor zelfstandigen.

De J.T.O.-werknemers kunnen gedurende drie jaar vrijgesteld worden van de betaling van sociale zekerheidsbijdragen, maar zij zijn wel belasting verschuldigd op het door de J.T.O. uitgekeerde loon. Deze laatste moet dus haar kapitaal besteden aan de financiering van het onderzoek. Leidt het onderzoekswerk tot geen resultaat, dan mogen degenen die op het kapitaal hebben ingetekend, de geleden verliezen van hun inkomen aftrekken overeenkomstig het bepaalde in Hoofdstuk V, Afdeling I, van het onderhavige wetsvoorstel.

Indien het onderzoek belangwekkende resultaten oplevert, kan de vennootschap de voorkeurregeling genieten die uiteengezet is in Hoofdstuk I, Afdeling II, van dit voorstel en de werknemers ontvangen een uitgesteld loon, voor zover hun aandelenopties zijn toegekend. Een en ander vormt een compensatie voor het, in vergelijking met hun bekwaamheid, relatief lage niveau van hun loon tijdens de onderzoeksfase.

In een eerste onderafdeling beschrijven wij het juridisch kader waarbinnen de jonge technologische onderneming haar activiteiten moet uitoefenen; in een tweede onderafdeling wordt haar statuut belicht ten aanzien van het boekhoudrecht en het fiscaal recht; de derde onderafdeling is gewijd aan het bevoorrecht sociaal en fiscaal statuut van degenen die arbeid verrichten in een jonge technologische onderneming en ten slotte wordt, in een laatste onderafdeling, nagegaan welke rol de Gewesten dienen te spelen in het beheer van de J.T.O.'s.

Onderafdeling 1 Burgerlijk karakter van de jonge technologische onderneming

Volgens De Page (*Traité de Droit civil*, Boek IV, Titel VI, blz. 26) is een ontdekking en het nemen van een octrooi met het oog op de commercialisering ervan, een burgerlijke handeling.

Anderzijds werd beslist dat een vennootschap die tot doel heeft het onderzoek naar vervolmakingsprocedures voor bepaalde machines, een louter burgerlijke vennootschap is (R.P.D.B., v° « Société à forme dite commerciale », n° 33).

Maar « een vennootschap die zich gespecialiseerd heeft om, voor rekening van derden, onderzoekswerk te verrichten, heeft een commercieel (en niet een burgerlijk) karakter aangezien die activiteit onder het begrip aanneming van werk valt » (R.P.J.B., 1956-1965, v° Société, n° 18).

De jonge technologische ondernemingen (J.T.O.) zullen dus het statuut van burgerlijke vennootschap moeten krijgen. Het is wenselijk dat zij de rechtsvorm van een handelsvennootschap aannemen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 212 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Om de redenen die hierna wor-

anonyme, de société privée à responsabilité limitée ou de société coopérative leur sera ouverte. Ce n'est que tant qu'elles garderont leur nature de société civile que les personnes travaillant pour la J. E. T. ainsi que cette dernière bénéficieront des avantages y attachés.

L'objet exclusif de la J. E. T. sera donc de réaliser en son sein et pour son propre compte, mais en vue d'une commercialisation ultérieure, des recherches lui permettant de se constituer des immobilisations incorporelles (au sens de l'art. 12octies, 1er B de l'arrêté royal d'exécution du C. I. R., à savoir des frais de recherche et de mise au point, des brevets, licences et savoir faire, telles que ces immobilisations sont définies par la législation relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises, bénéficiant du régime de déduction pour investissement au taux de 20 %). Elle pourrait toutefois réaliser également des opérations accessoires, mais nécessaires à son activité de recherche.

Les statuts devront donc clairement limiter l'objet social à des actes civils étant donné que la doctrine et la jurisprudence adoptent le critère de l'objet social pour déterminer si une société est civile ou commerciale.

Étant donné que, pour bénéficier du statut de J. E. T., la société devra maintenir son statut de société civile, aucun contrôle administratif de la conformité des statuts et des activités ne nous semble nécessaire, le pouvoir judiciaire étant bien armé pour exercer ce contrôle.

« A ce sujet, il y a lieu de signaler qu'au contraire de ce qui se passe dans le cas des personnes physiques, ce n'est pas l'activité effectivement exploitée qui détermine la qualité de commerçant de la société, mais les intentions, les projets tels qu'ils sont exprimés dans le pacte social qui — en principe — seuls comptent. »

Néanmoins, « si une société à forme civile exerce une activité commerciale alors que l'objet reconnu au contrat est civil, il faut faire application de la théorie des cadres légaux obligatoires et constater que la société à forme civile a fait place à une société irrégulière à forme commerciale : cette société est, de plus, en nom collectif » (Michel Coipel, *Répertoire notarial*, Tome XII, *Droit commercial*, Livre II, p. 61).

Il en résulte que si une société civile réalise une succession d'actes de commerce qui lui confèrent, vu leur caractère « d'habitude », la qualité de commerçant, la J. E. T., limitée à l'une des trois formes de la société anonyme, société privée à responsabilité limitée ou société coopérative, perdra cette forme, pour reprendre celle de société en nom collectif.

Parallèlement, étant donné qu'elle ne serait pas inscrite au registre de commerce, elle pourrait être sanctionnée pénalement (art. 44 des lois relatives au registre de commerce, coordonnées le 20 juillet 1964).

Le grand avantage de ces deux formes de sanctions, qui font automatiquement tomber les avantages accordés aux J. E. T., est qu'elles laissent au pouvoir judiciaire le soin de surveiller la conformité des activités de la société civile avec ses statuts, ce dernier pouvant s'inspirer de la jurisprudence actuelle relative à la qualité de commerçant.

den uiteengezet, zal alleen de rechtsvorm van de naamloze vennootschap, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid of de coöperatieve vennootschap toegelaten zijn. De werknemers van de J. T. O.'s, evenals de J. T. O.'s zelf zullen de aan de burgerlijke vennootschap verbonden voordelen slechts kunnen blijven genieten als het burgerlijke karakter van de vennootschap gehandhaafd blijft.

De J. T. O. zal dus uitsluitend tot doel hebben, in haar bedrijf en voor eigen rekening, spouwerk te verrichten waarmee zij immateriële vaste activa kan aanleggen (in de zin van artikel 12octies, § 1, B, van het koninklijk besluit tot uitvoering van het W. I. B., met name de kosten van onderzoek en ontwikkeling, de octrooien, licenties en know-how, zoals die vaste activa worden omschreven door de wetgeving met betrekking tot de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, en die de investeringsaftrek van 20 % genieten), maar met de bedoeling de resultaten later te commercialiseren. De J. T. O. mag eveneens bijkomende activiteiten ontwikkelen wanneer die nodig zijn voor haar onderzoek.

De statuten zullen het doel van de vennootschap dus duidelijk moeten beperken tot burgerlijke handelingen, aangezien dat doel volgens de rechtsleer en de rechtspraak als criterium geldt om uit te maken of een vennootschap een burgerlijk dan wel een commercieel karakter heeft.

Aangezien de vennootschap, om het statuut van J. T. O. te kunnen genieten, een burgerlijke vennootschap moet blijven, lijkt het ons niet nodig enig administratief toezicht te doen uitoefenen op de overeenstemming tussen de activiteiten en de statuten, daar de rechterlijke macht goed uitgerust is om dat toezicht uit te oefenen.

« In dat verband zij er op gewezen dat, in tegenstelling met wat voor de natuurlijke personen geldt, niet de werkelijk uitgeoefende activiteit bepalend is voor het commerciële karakter van de vennootschap, maar wel het doel, de plannen, zoals die in de oprichtingsakte zijn vermeld, want zij alleen worden in beginsel in aanmerking genomen. »

Wanneer echter een burgerlijke vennootschap een commerciële activiteit aan de dag legt en het in de vennootschapsakte vermelde maatschappelijk doel van burgerlijke aard is, moet de theorie van het wettelijk opgelegd kader worden toegepast en moet worden geconstateerd dat de burgerlijke vennootschap de plaats heeft geruimd voor een onregelmatige vennootschap die de rechtsvorm heeft van een handelsvennootschap; bovendien wordt die vennootschap dan een vennootschap onder firma » (Michel Coipel, *Répertoire notarial*, Deel XII, *Droit commercial*, Boek II, blz. 61).

Hieruit volgt dat, wanneer een burgerlijke vennootschap een aantal daden van koophandel stelt die haar, gelet op hun « geregeld terugkerend » karakter, de hoedanigheid van koopman verlenen, de J. T. O., die alleen maar de rechtsvorm van een van de drie volgende vennootschappen kan aannemen, nl. de naamloze vennootschap, de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid of de coöperatieve vennootschap, die rechtsvorm zal verliezen en een vennootschap onder firma zal worden.

Bovendien zal ze strafrechtelijk kunnen worden vervolgd omdat ze niet in het handelsregister is ingeschreven (art. 44 van de wetten op het handelsregister, gecoördineerd op 20 juli 1964).

Die twee soorten sancties, die automatisch het verlies meebrengen van de aan de J. T. O. toegekende faciliteiten, bieden het grote voordeel dat aan de rechter wordt overgelaten na te gaan of de activiteiten van de burgerlijke vennootschap in overeenstemming zijn met de statuten. Daarbij kan de rechter zich laten leiden door de huidige rechtspraak in verband met de toekenning van de hoedanigheid van koopman.

Le concept ainsi défini rencontre bien l'objectif qui est de limiter les avantages accordés aux J.E.T. à leur phase de recherche et de mise au point et évite le risque de distorsion de concurrence avec les sociétés qui commercialisent les résultats de leurs recherches.

De plus, il n'entraîne que l'exigence d'une simple procédure d'enregistrement auprès d'une administration régionale (voir sous-section 4 ci-après), pour conférer le statut de J.E.T. (art. 19 de la proposition). Il n'y a donc pas lieu à agrégation ni à surveillance (avec les formalités que cela entraîne), mesures qui seraient en contradiction conceptuelle avec le statut de franchise qu'on veut accorder à ces jeunes entreprises technologiques.

Enfin, lorsque la société J.E.T. décidera d'exploiter commercialement le produit de ses recherches, il lui suffira de modifier ses statuts et de prendre une inscription au registre de commerce. La procédure de régularisation pour passer de l'état embryonnaire à la vie commerciale est ainsi principalement réduite à ces deux formalités.

Sous-section 2 — Le statut de J.E.T. face au droit comptable et au droit fiscal

Initialement il avait été envisagé d'exonérer totalement les sociétés J.E.T. de l'impôt des sociétés et de la T.V.A.

Après réflexion, cette approche ne nous semble plus la plus opportune. En effet, la 4ème Directive des Communautés Economiques Européennes du 25 juillet 1978 relative aux comptes annuels des entreprises, interdit implicitement aux Etats membres de déroger dans le chef des sociétés anonymes et sociétés privées à responsabilité limitée à l'obligation de tenir une comptabilité annuelle. Il en résulte que les J.E.T. ne pourront être dispensées de la tenue d'une comptabilité (qui en pratique, n'apparaît pas comme une exigence injustifiée s'il s'agit d'une comptabilité simplifiée comme le prévoit actuellement la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises).

Parallèlement, en matière de T.V.A., l'assujettissement leur ouvrira principalement un droit au remboursement de la T.V.A. supportée. Conformément à l'article 50, § 2, du Code de la T.V.A., le Roi devrait prévoir pour ces sociétés une déclaration non plus mensuelle ou trimestrielle, mais annuelle.

Enfin, le fait que la société J.E.T. sera soumise à l'impôt des sociétés permettra aux associés actifs et aux administrateurs de prendre à leur charge les pertes subies par la société, en conformité avec le prescrit des articles 44 et 50, 6° du Code des Impôts sur les revenus.

En conclusion, la J.E.T. sera appelée à tenir une comptabilité simplifiée et nous émettrons le souhait auprès du Ministre des Finances, après le vote de la présente proposition, que la déclaration annuelle à la T.V.A. et la déclaration annuelle à l'Impôt des Sociétés soient fusionnées et calquées au maximum sur le schéma des comptes annuels simplifiés.

Ainsi, dans le chef des J.E.T., les formalités seront-elles réduites à leur plus simple expression, pour limiter les exigences de gestion financière dans leur chef.

Het aldus omschreven begrip strookt derhalve met de bedoeling de aan de J.T.O. toegekende voordelen te beperken tot het onderzoek en de ontwikkeling. Tevens wordt voorkomen dat concurrentieverstorende gevolgen ontstaan ten opzichte van de vennootschappen die de resultaten van dit onderzoek commercialiseren.

Bovendien is voor de toekenning van het J.T.O.-statuut alleen een gewone inschrijving vereist bij een gewestelijke administratie. (art. 19 van het voorstel, cfr. onderafdeling 4 hierna). Er is dus geen sprake van enige erkenning of toezicht (met alle formaliteiten die daarmee gepaard gaan), want dat zou ingaan tegen het door vrijheid gekenmerkte statuut dat aan die jonge technologische bedrijven wordt toegekend.

Ten slotte, wanneer de J.T.O.-vennootschap de resultaten van haar onderzoek wil commercialiseren, volstaat het dat zij haar statuten wijzigt en zich in het handelsregister laat inschrijven. De procedure tot regularisering van haar toestand, om met name over te gaan van een embryonale naar een commerciële fase, beperkt zich dus voornamelijk tot die twee formaliteiten.

Onderafdeling 2 — Het statuut van de J.T.O. ten aanzien van het boekhoudrecht en het fiscaal recht

Aanvankelijk was overwogen de J.T.O.-vennootschappen geheel vrij te stellen van vennootschapsbelasting en B.T.W.

Bij nader toezien lijkt die oplossing ons echter niet de meest wenselijke. Volgens de 4^e Richtlijn van de Europese Economische Gemeenschap van 25 juli 1978 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen wordt aan de Lid-Staten immers impliciet verbod opgelegd de naamloze vennootschappen en de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid vrij te stellen van de verplichting een jaarlijkse boekhouding te voeren. Daaruit volgt dat de J.T.O.'s niet vrijgesteld kunnen worden van de verplichting een boekhouding te voeren, wat in de praktijk niet als een overdreven verplichting kan worden beschouwd wanneer het gaat om een vereenvoudigde boekhouding overeenkomstig het bepaalde in de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen.

Tevens zouden zij, als zij onderworpen zijn aan de B.T.W., vooral recht hebben op terugbetaling van de betaalde B.T.W. Overeenkomstig artikel 50, § 2, van het B.T.W.-Wetboek, kan de Koning voor die vennootschappen geen maandelijks of driemaandelijks maar een jaarlijkse aangifte voorschrijven.

Ten slotte zal het feit dat de J.T.O.-vennootschap aan de vennootschapsbelasting onderworpen is de actieve vennoten en de bestuurders de mogelijkheid bieden de door de vennootschap geleden verliezen voor hun eigen rekening te nemen, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 44 en 50, 6°, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen.

Tot besluit zal de J.T.O.-vennootschap een vereenvoudigde boekhouding moeten voeren en wij zullen er, na de goedkeuring van dit voorstel, bij de Minister op aandringen dat de jaarlijkse B.T.W.-aangifte en de jaarlijkse aangifte in de vennootschapsbelasting tot één aangifte worden omgevormd, die zoveel mogelijk op het schema van de vereenvoudigde jaarrekening is afgestemd.

Zo zullen de aan de J.T.O.'s opgelegde formaliteiten tot een minimum herleid worden en zullen de hun gestelde eisen inzake financieel beleid beperkt worden.

Sous-Section 3 — Statut social et fiscal
des personnes travaillant pour ces J.E.T.

Du point de vue social, le statut de franchise implique la liberté dans les relations contractuelles de travail relatives aux modalités de rémunération, de durée, de rupture, d'horaires, etc.

Sous peine de devoir créer de toute pièce un tel statut, il nous a semblé adéquat de qualifier de «travailleur indépendant» toute personne appelée à travailler exclusivement pour la J.E.T.

Une des pierres angulaires du statut de la J.E.T. est la grande liberté qui leur est accordée en matière de relations de travail (art. 20 de la proposition). La J.E.T. doit être à tout instant capable d'engager ou de licencier le personnel nécessaire à la mise au point du produit ou du service qu'elle envisage de mettre sur le marché.

Elle ne doit se soucier ni d'horaires de travail, ni de rémunérations minimales, ni de délais de préavis. Les travailleurs qui s'engagent à travailler pour une J.E.T. doivent être conscients que leur statut est précaire et de toute façon temporaire et qu'ils doivent négocier en contrepartie du partage du risque un partage du bénéfice des résultats de la recherche sous forme, par exemple, d'octroi d'options sur actions.

Les risques ne peuvent cependant être supportés uniquement par les travailleurs J.E.T. Outre le rôle des régions en matière de gestion des J.E.T., il nous a semblé utile de diminuer le coût supporté par ces derniers en leur octroyant une dispense de paiement des cotisations de sécurité sociale (art. 21 de la proposition). Il y a lieu de remarquer qu'en période de dispense, l'assuré continue à bénéficier des allocations familiales et de l'assurance maladie-invalidité, mais non des droits à la pension.

La mise en œuvre de cette opération devra être précédée d'un protocole entre les Régions et l'Etat relatif aux modalités de financement des dispenses de paiement des cotisations.

Par ailleurs, afin d'alléger pour les travailleurs J.E.T. l'échec résultant du non aboutissement de la recherche, nous émettons après le vote de la présente proposition de loi, le souhait auprès du Ministre de l'Emploi et du Travail que le bénéfice de l'article 118, alinéa 3, 3° de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 leur soit étendu.

Enfin, en vue d'éviter le transfert d'activités de recherche existantes dans les J.E.T., nous avons estimé devoir limiter le statut de travailleur J.E.T. à une période unique de 3 ans par personne, au cours de laquelle il serait possible à cette personne d'avoir des activités, successivement, dans plusieurs J.E.T.

Du point de vue fiscal, nous proposons, dans la logique de la présente construction, de libérer les travailleurs J.E.T. des formalités et du préfinancement représentés par le précompte professionnel et les versements anticipés. A cet effet, et pour éviter toute contestation sur le statut de ces travailleurs, des dispositions expresses sont prévues qui amendent le Code des impôts sur les revenus (art. 22 et 23 de la proposition).

Il va de soi que les travailleurs J.E.T. seront également appelés à tenir une comptabilité simplifiée et à faire une déclaration annuelle à la T.V.A., leurs honoraires étant acquittés suite à la présentation de factures.

Onderafdeling 3 — Sociaal en fiscaal statuut
van de personen die werken voor een J.T.O.

Sociaal gezien impliceert het vrije statuut van de J.T.O. ook vrije contractuele arbeidsverhoudingen op het stuk van loon, duur van de overeenkomst, beëindiging ervan, werken enz.

Om te vermijden dat een dergelijk statuut in detail moet worden geregeld, leek het ons beter alle personen die uitsluitend voor een J.T.O. werken, als «zelfstandigen» te bestempelen.

Een van de pijlers van het J.T.O.-statuut is de ruime vrijheid inzake regeling van de arbeidsverhoudingen (art. 20 van het voorstel). De J.T.O. moet te allen tijde in staat zijn het personeel aan te werven of te ontslaan dat nodig is om de dienst of het produkt te ontwikkelen dat zij op de markt wil brengen.

Zij moet zich niet inlaten met werkuren, minimumlonen of opzeggingstermijnen. Degenen die voor een J.T.O. werken, moeten er zich rekenschap van geven dat hun statuut precair is en in elk geval tijdelijk en dat zij, als tegenprestatie voor hun aandeel in het risico, ook een aandeel in de winst via de resultaten van het onderzoek moeten zien te verkrijgen, b.v. door de toekenning van aandelenopties.

Toch mogen de risico's niet uitsluitend ten laste gelegd worden van degenen die in de J.T.O. werkzaam zijn. Niet alleen krijgen de Gewesten in het beheer van de J.T.O.'s een rol toebedeeld, maar wij dachten dat het wenselijk is de kosten van de J.T.O.'s te drukken door hun vrijstelling te verlenen van de betaling van sociale zekerheidsbijdragen (art. 21 van het voorstel). Opgemerkt zij dat de verzekerde, tijdens die vrijstellingsperiode, verder kinderbijslag blijft genieten, alsmede de voordelen van de ziekte- en invaliditeitsverzekering, maar niet het recht op pensioen.

Om dat systeem mogelijk te maken zal tussen de Gewesten en de Staat een akkoord tot stand moeten komen over de wijze waarop de vrijstelling van betaling van de bijdragen zal worden gefinancierd.

Om het verlies te beperken dat degenen zullen lijden die bij een J.T.O. werkzaam zijn wanneer het onderzoek niet tot resultaten leidt, zullen wij, na de goedkeuring van het voorstel, aan de Minister van Tewerkstelling en Arbeid voorstellen dat hun eveneens het genot van artikel 118, 3^e lid, 3°, van het koninklijk besluit van 20 december 1963 wordt toegekend.

Ten slotte, om te voorkomen dat bestaande onderzoeksactiviteiten tussen de J.T.O.'s onderling worden overgedragen, hebben wij gemeend het statuut van J.T.O.-werknemer, per persoon, te moeten beperken tot een eenmalige periode van 3 jaar. Tijdens die periode kan die persoon achtereenvolgens in verschillende J.T.O.'s werkzaam zijn.

Op fiscaal vlak stellen wij, steeds in de lijn van het voorgenomen systeem, voor de J.E.T.-werknemers vrij te stellen van de formaliteiten en de voorfinanciering die de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen ten slotte zijn. Daarom, en om meteen alle betwistingen te voorkomen over het statuut van die werknemers, zijn in het voorstel uitdrukkelijke bepalingen opgenomen die het W.I.B. wijzigen (artt. 22 en 23 van het voorstel).

De J.T.O.-werknemers zullen uiteraard ook een vereenvoudigde boekhouding moeten voeren en een jaarlijkse B.T.W.-aangifte indienen, aangezien hun ereloon betaald wordt op voorlegging van facturen.

Sous-section 4 — Rôle que les Régions seraient amenées à jouer dans la gestion des J.E.T.

Nous voulons faire des J.E.T. un élément de la politique économique du pays. Or, la loi spéciale du 8 août 1980 a confié aux Régions un rôle prépondérant en matière d'expansion économique et exclusif en matière de recherche appliquée. Dès lors, le succès de l'opération J.E.T. suppose nécessairement que les Régions tiennent la place qui est la leur. C'est pourquoi, il nous a semblé opportun que la gestion du statut de J.E.T. relève de celles-ci.

Plus précisément, elles rempliront deux fonctions essentielles, à savoir, d'une part, assurer l'enregistrement des J.E.T. et des travailleurs J.E.T. et, d'autre part, mettre à la disposition, tant des J.E.T. que des travailleurs J.E.T., un recueil à jour des formalités à suivre par ces derniers, lors de leur constitution et ultérieurement.

Comme nous l'avons dit à la sous-section 1, la surveillance des J.E.T. par une administration nous semble en contradiction avec le statut de franchise qu'on veut leur accorder. Aussi, afin de limiter les formalités à leur strict minimum, un simple enregistrement auprès d'une administration régionale nous semble-t-il suffisant (art. 19 de la proposition).

En matière d'expansion économique, les Régions disposent d'une compétence partagée au plan normatif et au plan réglementaire.

La détermination des modalités de fonctionnement d'un registre régional des J.E.T. entre indubitablement dans le champ de la compétence réglementaire des Régions.

Par ailleurs, en vue de donner un maximum de chances de succès aux J.E.T., il semble souhaitable que les administrations régionales désignent chacune un fonctionnaire polyvalent auquel les J.E.T. pourront s'adresser pour l'accomplissement des différentes formalités administratives.

Ce fonctionnaire pourra lors de l'enregistrement ou lors des contacts préalables à cet enregistrement, informer les candidats des potentialités du statut J.E.T. et leur remettre, avec des explications, un recueil de toutes les formalités et des modèles d'actes à remplir.

Aussi serait-il souhaitable que les Régions affectent un juriste à cette tâche.

Celui-ci serait chargé de tenir à jour :

— un dossier *Jeune Entreprise Technologique* avec toutes les formalités à remplir pour la constitution et le fonctionnement de la société (statuts-types, formalités à remplir, ...) à remettre aux gérants ou administrateurs de la société, le fonctionnaire se chargeant sous sa responsabilité dès l'enregistrement du dépôt du dossier complété, à faire parvenir les documents aux différentes administrations concernées;

— un dossier *travailleur Jeune Entreprise Technologique* (même philosophie que ci-dessus). Ce dossier contiendrait également, outre le contrat de travailleur indépendant avec clause d'interdiction d'utiliser l'information accumulée lors de son passage auprès de la Jeune Entreprise Technologique, un ou plusieurs modèles de conventions d'option sur actions.

A l'issue de l'existence de la Jeune Entreprise Technologique, un dossier de régularisation serait mis à la disposition

Onderafdeling 4 — Rol die de Gewesten kunnen spelen in het beheer van de J.T.O.'s

De J.T.O.'s moeten in het economisch beleid van ons land een welbepaalde plaats krijgen. Welnu, in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is aan de Gewesten een doorslaggevende rol inzake economische expansie en een exclusieve rol inzake toegepast onderzoek toebedeeld. Het succes van de J.T.O.-operatie veronderstelt dus noodzakelijkerwijze dat de Gewesten de plaats innemen die hun toekomt. Daarom leek het ons gepast hun het beheer van het J.T.O.-statuut toe te vertrouwen.

Zij krijgen met name twee essentiële opdrachten: enerzijds zorgen zij voor de inschrijving van de J.T.O.'s en van degenen die er arbeid presteren, en anderzijds stellen zij ten behoeve van de J.T.O.'s en van degenen die er arbeiden, een bijgewerkte handleiding ter beschikking i.v.m. de formaliteiten die bij de oprichting van de onderneming en later moeten worden vervuld.

Zoals gezegd is in onderafdeling 1, lijkt ons het toezicht op een J.T.O. door een administratie in strijd te zijn met het door vrijheid gekenmerkte statuut dat men hen wil toekennen. Wil men de formaliteiten tot een minimum beperken, dan is een gewone inschrijving bij een gewestelijke administratie blijkbaar voldoende (art. 19 van het voorstel).

Inzake economische expansie beschikken de Gewesten over een gedeelde normatieve en reglementaire bevoegdheid.

De vaststelling van de wijze waarop een gewestelijk J.T.O.-register moet worden bijgehouden behoort ongetwijfeld tot de reglementeringsbevoegdheid van de Gewesten.

Wil men de J.T.O.'s zoveel mogelijk kansen op succes waarborgen, dan lijkt het wenselijk dat de gewestelijke administraties elk een polyvalente ambtenaar aanwijzen waartoe de J.T.O.'s zich kunnen wenden voor het vervullen van de diverse administratieve formaliteiten.

Die ambtenaar zal bij de inschrijving of tijdens de contacten vóór die inschrijving, de kandidaten voorlichten over de mogelijkheden van het J.T.O.-statuut en hun, met de nodige commentaar, een handleiding bezorgen waarin de te vervullen formaliteiten, alsmede modellen van akten zijn opgenomen.

Het ware dan ook wenselijk dat de Gewesten een jurist met deze taak belasten.

Die ambtenaar zal belast zijn met het bijhouden van :

— een J.T.O.-dossier met alle formaliteiten die moeten worden nageleefd met het oog op de werking van de vennootschap (model-statuten, formaliteiten enz...); dit dossier zal worden overhandigd aan de zaakvoerders of de bestuurders van de vennootschap, en de ambtenaar zal er, na de inschrijving en de neerlegging van het behoorlijk aangevulde dossier persoonlijk moeten voor instaan dat de stukken aan de diverse betrokken administraties worden overgezonden;

— een dossier J.T.O.-werknemer (met dezelfde opzet als hierboven vermeld). Dit dossier bevat, naast de overeenkomst betreffende de zelfstandige arbeid, waarin ook een beding is opgenomen i.v.m. het verbod de tijdens de tewerkstelling bij de J.T.O. verkregen informatie te gebruiken, een of meer modellen van overeenkomsten inzake aandelenopties.

Voor de J.T.O. die ophoudt te bestaan is een ander dossier beschikbaar i.v.m. de regularisatie van haar toe-

des entreprises, le fonctionnaire aidant ces dernières à les remplir.

Un dossier de régularisation serait aussi remis aux travailleurs J. E. T. au moment où ils quittent leur statut; ils bénéficieraient également du savoir-faire du fonctionnaire.

L'enregistrement dans le registre des travailleurs J. E. T. n'est valable que pour trois ans et ne peut être renouvelé.

Section III — Options sur actions (Stock option)

La présente section vise à revoir complètement le régime des « conventions d'option d'achat ou de souscription relatives à des actions ou parts de sociétés » (stock option) tel qu'il a été organisé par la loi du 27 décembre 1984 qui n'a pas permis le développement de ce mode d'intéressement des travailleurs à la vie de leur entreprise.

Nous avons décidé d'aborder par la même occasion l'ensemble de la problématique de l'actionariat des travailleurs compte tenu de l'importance de ce nouveau concept de relation entre les facteurs travail et capital pour l'avenir économique de notre pays.

Nous citerons à titre exemplatif :

— l'accroissement de la capacité d'investissement des entreprises grâce aux nouvelles liquidités disponibles du fait :

— qu'une partie des rémunérations ou des augmentations de rémunération pourra être épargnée par l'entreprise en contrepartie d'un système d'intéressement des travailleurs au capital;

— que la levée de l'option se traduira le plus souvent par une augmentation de capital renforçant de la sorte les fonds propres de l'entreprise;

— la possibilité pour les jeunes entreprises qui ont besoin de toutes leurs liquidités pour assurer leur croissance et leurs dépenses de R & D ou qui n'ont pas un chiffre d'affaires suffisant pour payer des cadres et des chercheurs de haut niveau, de pouvoir engager ceux-ci grâce à un système de convention sur actions;

— l'amélioration de la motivation des travailleurs par l'encouragement à leur participation au capital de leur entreprise afin qu'ils puissent bénéficier des effets positifs de leur travail sur la valorisation de cette dernière.

Ces objectifs sont rencontrés par l'organisation d'un régime fiscal spécifique pour deux systèmes distincts :

1) *Convention d'option sur actions ne répondant pas à la notion de rémunération imposable*

Il s'agit d'une convention par laquelle l'entreprise, en accord avec ses actionnaires, concède à un ou plusieurs travailleurs, le droit de participer au capital (par souscription à une ou plusieurs augmentations de capital ou par achat d'actions ou parts sociales) dans le futur à un prix d'exercice déterminé qui ne peut être inférieur à la valeur des titres au jour de la concession de ce droit aux travailleurs.

La présente proposition de loi considère qu'en l'espèce, il n'y a pas de matière imposable.

stand; de ambtenaar zal ook op dat punt de betrokkenen helpen bij het opstellen van het dossier.

Ook aan de J. T. O.-werknemers zal een regularisatie-dossier worden overhandigd op het ogenblik waarop zij niet meer onder dat statuut vallen; voorts worden zij door de ambtenaar terzijde gestaan.

De inschrijving in het J. T. O.-werknemersregister geldt slechts voor drie jaar en is niet hernieuwbaar.

Afdeling III — Aandelenoptie (Stock option)

Deze afdeling beoogt een grondige herziening van de regeling met betrekking tot de « overeenkomsten inzake optie tot aankoop van of inschrijving op aandelen of deelbewijzen van vennootschappen » (stock option), zoals die vastgesteld is in de wet van 27 december 1984, die haar doel echter niet bereikt heeft, namelijk de werknemers bij het leven van hun bedrijf te betrekken.

Gelet op het belang van deze nieuwe opvattingen in verband met de verhouding tussen arbeid en kapitaal voor de economische toekomst van ons land, hebben wij de gelegenheid aangegrepen om de gehele problematiek van het aandeelhouderschap van de werknemers te regelen.

Enkele voorbeelden :

— meer investeringsmogelijkheden voor de bedrijven dank zij de nieuwe beschikbare middelen die voortvloeien uit het feit :

— dat de lonen of de loonsverhogingen door het bedrijf gedeeltelijk zullen kunnen worden uitgespaard in ruil voor een regeling waarbij de werknemers deelnemen in het kapitaal;

— dat de lichte van de aandelenoptie meestal zal neerkomen op een kapitaalsverhoging, d.w.z. een aangroei van de eigen middelen van het bedrijf;

— de mogelijkheid voor jonge bedrijven, die al hun beschikbare middelen nodig hebben voor hun groei en hun R & D-uitgaven of waarvan de omzet het niet mogelijk maakt hoogwaardige kaderleden of vorsers aan te trekken, om deze laatsten alsnog aan te werven krachtens een overeenkomst inzake aandelenoptie;

— een betere motivering van de werknemers, die aangemoedigd worden om deel te nemen in het kapitaal van hun onderneming en er derhalve baat bij vinden als hun arbeid gunstige resultaten afwerpt voor die onderneming.

Dat zijn de doelstellingen van de invoering van een specifieke fiscale regeling voor twee onderscheiden systemen :

1) *Overeenkomst inzake aandelenoptie die niet beschouwd wordt als een belastbare bezoldiging*

Dit is een overeenkomst waardoor een onderneming, met instemming van haar aandeelhouders, aan een of meer werknemers het recht toekent om in de toekomst deel te hebben in het kapitaal (bij wijze van inschrijving op een of meer kapitaalsverhogingen of door de aankoop van aandelen) en wel tegen een optieprijs die niet lager mag liggen dan de waarde van de effecten op de dag waarop genoemd recht aan de werknemers wordt toegekend.

Volgens het voorliggende voorstel is dit geen belastbare operatie.

2) *Convention d'option sur actions exonérée dans le cadre de rémunérations alternatives*

Lorsqu'en vertu d'une convention telle que décrite ci-dessus, le droit de souscrire ou d'acquérir des titres est concédé à un prix d'exercice inférieur à leur valeur au jour de la concession de ce droit, les avantages y relatifs sont imposables à moins que ce droit ne soit concédé dans le cadre d'une convention sur actions alternative à une rémunération respectant notamment les conditions suivantes :

- le travailleur doit avoir le choix entre une gratification ou prime déterminée et une option sur actions;
- l'économie que réalise la société en cas de non paiement de cette gratification ou prime doit se retrouver dans la décote à appliquer sur le prix d'exercice en faveur du travailleur;
- l'option doit être levée un an au plus tôt et cinq ans au plus tard et les titres acquis en vertu de cette option doivent être bloqués pendant deux ans, intéressant de la sorte le travailleur à l'avenir de son entreprise;
- le montant de la gratification ou prime multiplié par 57 % ne peut être supérieure à 10 % des rémunérations obtenues par le travailleur au cours de la dernière année.

Les objectifs prédécrits sont mis en œuvre dans la présente proposition pour les raisons et aux conditions décrites ci-après.

L'option sur actions se définit économiquement comme un actif financier qui se caractérise par deux éléments : sa durée et son prix d'exercice.

L'évaluation de sa valeur fait l'objet de plusieurs modèles dont celui de Black et Sholes présenté à titre exemplatif à l'annexe V.

L'avantage qui pourrait être reconnu au travailleur qui bénéficie d'une convention d'option sur actions réside dans la *valeur de l'option* et non dans la différence entre le prix d'exercice et la valeur du titre après la levée de l'option.

Il faut en effet distinguer un droit dont la valeur ex ante comprend un certain nombre d'éléments d'incertitude, dont l'évolution de la valeur du titre sur lequel l'option porte, du résultat ex post de l'exercice de ce droit qui s'exprime dans le meilleur des cas par une plus-value dont la valorisation ne comprend évidemment plus d'éléments d'incertitude.

En définissant comme « l'avantage » ce résultat ex post, l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984 nous conduisait à traiter sur le même pied la valeur d'un profit futur et incertain et celle d'un profit actuel et certain, ce qui est un biais manifeste.

De plus, lorsque la convention d'option porte sur la souscription future à une ou plusieurs augmentations de capital, ce sont les actionnaires anciens et non l'employeur qui s'appauvrissent suite à la diminution de la valeur de leurs titres par l'effet de dilution.

Le bénéfice imposable de l'employeur s'accroît donc à due concurrence puisqu'il n'y a pas de charges professionnelles déductibles en contrepartie.

Pour autant que le prix d'exercice ne soit pas inférieur à la valeur du titre au jour de la concession de l'option, il nous a paru qu'il ne fallait pas taxer cet avantage, celui-ci étant d'une part aléatoire et d'autre part, ne constituant pas

2) *Overeenkomst inzake aandelenoptie die van belasting is vrijgesteld als alternatieve bezoldiging*

Wanneer krachtens een hierboven beschreven overeenkomst het recht om op effecten in te schrijven of die te kopen toegekend wordt tegen een prijs die lager ligt dan de dagwaarde op het ogenblik waarop dit recht verleend wordt, zijn de daaraan verbonden voordelen belastbaar, tenzij dit recht toegekend wordt in het raam van een overeenkomst inzake aandelenoptie welke een alternatief vormt voor een loon en mits volgende voorwaarden in acht worden genomen :

- de werknemer moet de keuze hebben tussen een bepaalde gratificatie of premie en een aandelenoptie;
- de besparing die de vennootschap realiseert bij niet betaling van een gratificatie of premie moet overeenstemmen met de prijsvermindering die zij de werknemers toekent bij het lichten van de optie;
- de optie moet worden gelicht ten vroegste een jaar en uiterlijk vijf jaar na de overeenkomst en de op grond van die optie verkregen effecten zijn gedurende twee jaar niet verhandelbaar, zodat de werknemer bij de toekomst van zijn onderneming betrokken blijft;
- het bedrag van de gratificatie of de premie vermenigvuldigd met 57 % mag niet hoger liggen dan 10 % van de door de werknemer in de loop van het laatste jaar ontvangen bezoldiging.

De doelstellingen van het onderhavige voorstel zullen worden verwezenlijkt en onder de voorwaarden die hierna worden uiteengezet.

Economisch gezien zijn aandelenopties financiële activa die twee kenmerken vertonen : de duur van de optie en de prijs waartegen ze kan worden gelicht.

Voor de raming van de waarde van een optie bestaan diverse modellen, zoals dat van Black en Sholes dat bij wijze van voorbeeld in bijlage V is opgenomen.

Het voordeel toegekend aan een werknemer die een overeenkomst inzake aandelenoptie heeft gesloten, ligt in de *waarde van de optie* en niet in het verschil tussen de prijs waartegen die optie kan worden gelicht en de waarde van het effect nadat de optie gelicht is.

Er moet immers een onderscheid worden gemaakt tussen, enerzijds, een recht waarvan de waarde ex ante een aantal onzekere factoren omvat, waaronder de ontwikkeling van de waarde van het effect waarop de optie slaat, en, anderzijds, het resultaat ex post van de uitoefening van dat recht, dat in het beste geval een meerwaarde is die uiteraard geen onzekere factoren meer bevat.

In artikel 45 van de wet van 27 december 1984 wordt dat resultaat ex post een « voordeel » genoemd, wat er op neerkomt dat toekomstige en onzekere baten op dezelfde voet behandeld worden als bestaande en zekere baten; dat is klaarblijkelijk een kunstgreep.

Bovendien, wanneer een overeenkomst inzake aandelenoptie betrekking heeft op de inschrijving, in de toekomst, op een of meer kapitaalsverhogingen, zijn het de vroegere aandeelhouders en niet de werkgever die de terugslag van die operatie ondergaan aangezien de waarde van hun effecten ingevolge de toeneming van het aantal aandelen vermindert.

De belastbare winst van de werkgever stijgt dus in dezelfde mate aangezien er geen aftrekbare bedrijfslasten tegenover staan.

Als de prijs voor het lichten van de optie niet lager ligt dan de waarde van het effect op de dag van het verlenen van de optie, menen wij dat dit voordeel niet behoort te worden belast aangezien het onzeker is en het voor de

un coût pour l'employeur lorsque l'option porte sur la souscription future à une ou plusieurs augmentations de capital.

Toutefois, lorsque la société pour remplir ses obligations d'option d'achat a subi une perte sur l'achat et la revente des titres, la proposition prévoit en son article 4 que cette perte n'est pas déductible fiscalement afin d'établir une égalité de traitement par rapport à l'impôt de sociétés, entre les options de souscription et les options d'achat.

Notre proposition part donc d'une conception beaucoup moins restrictive que l'article 45 de la loi du 27 décembre 1984 qui bien qu'affirmant qu'il n'était pas certain que l'avantage décrit à tort comme la différence entre le prix d'exercice et la valeur du titre était imposable, l'immunisait à des conditions très restrictives.

L'article 26, alinéa 2, 5°, du Code des Impôts sur les revenus (C.I.R.), tranche maintenant clairement la question: le droit d'acquérir ou de souscrire à terme ou non, des actions ou parts sociales est non imposable pour autant que le prix d'exercice ne soit pas inférieur à la valeur des titres au jour où ce droit est concédé.

Si le prix d'exercice est inférieur à cette valeur, le droit sera sujet à imposition s'il ne répond pas aux conditions d'immunisation prévues au nouvel article 42 du C.I.R.

Cette différence de régime suivant que le prix d'exercice est inférieur ou non à la valeur du titre est justifiée par l'absence d'éléments d'incertitude quant à la valorisation de l'écart négatif entre la valeur du titre et le prix d'exercice lorsque ce dernier lui est inférieur.

L'article 42, § 2 prévoit donc une immunisation pour le droit d'acquérir à terme des actions ou parts sociales ou de souscrire à terme à une ou plusieurs augmentations de capital pour un prix d'exercice inférieur à la valeur des titres le jour où ce droit est concédé.

Cette immunisation est conçue dans le cadre d'une convention de rémunération alternative par laquelle la société donne à un ou plusieurs travailleurs le choix entre une gratification ou prime dont le montant est fixé et un droit d'acquérir ou de souscrire à terme des titres à un prix d'exercice inférieur à leur valeur du jour.

Soit cette prime ou gratification est payée par l'employeur, constituant de la sorte une charge déductible dans son chef et un revenu taxable dans le chef du travailleur.

Soit cette prime ou gratification n'est pas payée par l'employeur parce que le ou les travailleurs optent pour l'option sur titres. Il n'y a dès lors pas de charge déductible dans le chef de l'employeur et la valeur de la société se voit augmentée de cette économie nette d'impôt (c'est-à-dire, après impôt des sociétés c'est-à-dire une économie de 57 % du montant de la prime ou gratification non payée).

Afin que cette économie que réalise la société ne profite qu'aux travailleurs qui ont renoncé à leur gratification ou prime, une décote doit être appliquée sur le prix d'exercice conduisant ce dernier à être inférieur à la valeur des titres au jour de la concession de ce droit d'option.

Pour bénéficier de l'exonération, le prix d'exercice ne peut être inférieur à celui déterminé en application de la formule suivante:

werkgever bovendien geen kosten meebrengt wanneer de optie slaat op een latere inschrijving op een of meer kapitaalsverhogingen.

Wanneer de vennootschap echter, om haar verplichtingen inzake optie tot aankoop na te komen, een verlies geleden heeft op de aankoop en de herverkoop van effecten, bepaalt artikel 4 van het wetsvoorstel dat dit verlies fiscaal niet aftrekbaar is en zulks opdat, ten aanzien van de vennootschapsbelasting, de opties tot inschrijving en de opties tot aankoop op gelijke voet zouden worden behandeld.

Ons voorstel steunt dus op een veel minder restrictieve opvatting dan artikel 45 van de wet van 27 december 1984 dat, ook al stelt het dat het niet zeker is dat het voordeel, ten onrechte omschreven als het verschil tussen de optieprijs en de waarde van het effect, belastbaar is, voor de vrijstelling in uiterst beperkende voorwaarden voorziet.

De moeilijkheid wordt voortaan in artikel 26, tweede lid, 5°, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen (W.I.B.) duidelijk beslecht: het recht om al dan niet op termijn aandelen te kopen of er op in te schrijven is niet belastbaar voor zover de optieprijs niet lager ligt dan de waarde van de effecten op de dag waarop genoemd recht is toegekend.

Ligt de prijs lager dan die waarde, dan zal het recht worden belast indien het niet voldoet aan de in artikel 42 van het W.I.B. vastgestelde vrijstellingsvoorwaarden.

Die verschillende behandeling, al naar gelang de optieprijs hoger of lager ligt dan de waarde van het effect, is verantwoord aangezien er geen onzekerheid bestaat in verband met de waardebepaling van het negatieve verschil tussen de waarde van het effect en de optieprijs ingeval deze laatste lager ligt.

Artikel 42, § 2, voorziet dus in een vrijstelling voor het recht om op termijn aandelen te kopen of op termijn in te schrijven op een of meer kapitaalsverhogingen, tegen een prijs die lager ligt dan de waarde van de effecten op de dag waarop dat recht is toegekend.

Die vrijstelling vindt haar plaats in het raam van een overeenkomst betreffende een alternatieve bezoldiging, waardoor de vennootschap aan een of meer werknemers de keuze geeft tussen een gratificatie of een premie van een bepaald bedrag en het recht om op termijn effecten te kopen of er op in te schrijven tegen een prijs die lager ligt dan de waarde van de dag.

Ofwel wordt die gratificatie of premie door de werkgever betaald en dan vormt zij een aftrekbaar bedrijfslast voor de werkgever en een belastbaar inkomen voor de werknemer.

Ofwel wordt die premie of gratificatie niet door de werkgever betaald omdat de werknemer(s) de voorkeur geeft (geven) aan een aandelenoptie. Er is dan, in hoofde van de werkgever, geen aftrekbaar bedrijfslast en de waarde van de onderneming ondergaat een verhoging ten belope van die netto belastingbesparing (d.w.z., na de vennootschapsbelasting, d.i. een besparing van 57 % van het bedrag van de niet uitbetaalde premie of gratificatie).

Opdat de door de vennootschap gerealiseerde besparing alleen ten goede zou komen aan de werknemers die hun gratificatie of hun premie verzaakt hebben, moet een vermindering worden toegepast op de optieprijs waardoor deze laatste lager komt te liggen dan de waarde van de effecten op de dag waarop het optierecht is toegekend.

Opdat de betrokkene de vrijstelling zou kunnen genieten, mag de optieprijs niet lager liggen dan die welke vastgesteld is met toepassing van onderstaande formule:

$$\frac{A_0 + 57\% B_1}{N_0} - \frac{57\% \times X_1}{N_0} - \frac{57\% \times X_1}{n}$$

où :

— A_0 = l'avoir social à la clôture de l'exercice comptable précédant l'offre alternative entre la prime ou gratification et l'option sur titres;

— B_1 = le bénéfice, avant impôt, déjà réalisé durant l'exercice jusqu'au jour de l'offre alternative dont question ci-dessus;

— 57% = $100\% - 43\%$ (— 43% étant le nouveau taux d'impôt des sociétés; ce taux est à adapter en fonction du taux d'impôt applicable de la société);

— N_0 = le nombre d'actions ou parts sociales au jour de l'offre alternative dont question ci-dessus;

— X_1 = la partie du bénéfice B_1 de l'exercice que l'entreprise est disposée à accorder comme avantage à son personnel, soit sous la forme de rémunération, soit sous la forme d'option sur titres;

— n = le nombre d'actions ou parts sociales que la société créera en cas d'option de souscription ou qu'elle achètera pour les revendre en cas d'option d'achat.

Cette formule se décompose comme suit :

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0} = \text{de waarde van een aandeel inclusief de nettowinst van het boekjaar na belasting;}$$

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0} - \frac{.57 X_1}{N_0} = \text{de waarde van een aandeel inclusief de nettowinst van het boekjaar na belasting, doch exclusief de nettobesparing (na venn. bel.) als gevolg van het niet betalen van primes of gratificaties.}$$

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0} - \frac{.57 X_1}{N_0} - \frac{.57 X_1}{n} =$$

la valeur d'une action telle que décrite ci-dessus, de laquelle est également soustraite l'effet de dilution provoqué par la création de nouveaux titres à une valeur inférieure à celle de l'actif net suite à la levée des options.

Comme cela est démontré dans l'annexe VI contenant la formalisation mathématique justifiant cette formule, lorsque l'actionnaire souscrit ou acquiert des titres à cette valeur, les actions anciennes ont à la fin de l'opération exactement la même valeur que si la société avait distribué, sous forme de salaire ordinaire, le montant du coût salarial « X_1 ».

Il faut toutefois souligner qu'en cas de rachat de titres, la neutralité évoquée ci-avant ne sera atteinte que si la société, pour céder les actions à un prix réduit sur base de la formule prédécrite, a acheté les titres non pas à la valeur du jour de la concession de l'option, mais à cette valeur diminuée d'une fraction comportant au numérateur 57% des primes ou gratifications offertes en alternative à

$$\frac{A_0 + 57\% B_1}{N_0} - \frac{57\% \times X_1}{N_0} - \frac{57\% \times X_1}{n}$$

waarin :

— A_0 = het vermogen van de vennootschap bij het afsluiten van het boekjaar dat voorafgaat aan het aanbod om te kiezen tussen de premie of gratificatie en de optie op effecten;

— B_1 = de winst, vóór belasting, welke reeds gerealiseerd is tijdens het boekjaar tot op de dag waarop het bovengenoemde aanbod is gedaan;

— 57% = $100\% - 43\%$ (— 43% zijnde de nieuwe aanslagvoet van de vennootschapsbelasting; die aanslagvoet moet worden aangepast volgens de aanslagvoet welke voor de vennootschap geldt);

— N_0 = het aantal aandelen op de dag van het alternatief aanbod waarvan hierboven sprake is;

— X_1 = het gedeelte van de winst B_1 van het boekjaar, dat de onderneming als voordeel aan haar personeel wenst toe te kennen in de vorm van loon of van een aandelenoptie;

— n = het aantal aandelen dat de vennootschap in geval van optie tot inschrijving zal creëren of dat ze in geval van optie tot aankoop zal kopen om ze door te verkopen.

Die formule ziet eruit als volgt:

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0} = \text{la valeur d'une action ou part, le bénéfice net de l'exercice après impôt y étant intégré;}$$

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0} - \frac{.57 X_1}{N_0} = \text{la valeur d'une action ou part, le bénéfice net de l'exercice après impôt y étant intégré et l'économie nette (après I. Soc) résultant du non paiement des primes ou gratifications en étant soustraite.}$$

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0} - \frac{.57 X_1}{N_0} - \frac{.57 X_1}{n} =$$

de waarde van een aandeel zoals hierboven beschreven is en waarvan eveneens het waardeverminderend effect is afgetrokken dat het gevolg is van het creëren van nieuwe aandelen met een lagere waarde dan die van de netto activa ingevolgt het lichten van de opties.

Zoals in bijlage VI met de mathematische voorstelling ter verantwoording van deze formule is aangetoond, hebben de oude aandelen, wanneer een aandeelhouder op aandelen met die waarde inschrijft of ze koopt, op het einde van de operatie juist dezelfde waarde als wanneer de vennootschap het bedrag van de loonkosten « X_1 » als een gewoon loon had uitbetaald.

Er zij evenwel onderstreept dat het bovenvermelde blanco karakter van de operatie in geval van inkoop van effecten pas wordt bereikt als de vennootschap, om de aandelen tegen een overeenkomstig de hogerbeschreven formule verminderde prijs te verkopen, de effecten niet tegen de waarde van de dag waarop de optie is toegekend heeft aangekocht, maar wel tegen die waarde, verminderd

l'option d'achat sur les titres et au dénominateur, le nombre de titres émis initialement.

Nous avons estimé, pour garder à la proposition le maximum de souplesse, qu'il ne fallait pas imposer ce prix d'achat des titres parmi les conditions mises au régime d'immunité. Il n'en reste pas moins vrai que les travailleurs devront être attentifs au niveau de ce prix d'achat, s'ils veulent bénéficier exactement de l'avantage qui leur a été promis.

Par contre, il nous a paru indispensable de permettre aux travailleurs de se protéger contre le risque de voir l'assemblée générale décider une distribution massive de dividendes entraînant la chute de la valeur des titres, après leur avoir concédé des droits d'option en contrepartie d'une rémunération. La proposition prévoit dès lors pour le calcul du prix d'exercice qu'à la valeur des titres au jour de l'octroi de l'option pourrait être substituée, si celle-ci lui est inférieure, la valeur des titres à la clôture du mois suivant la première distribution ultérieure de dividendes.

Il va de soi que la formule mathématique ne s'applique de manière exacte que pour les titres non cotés en bourse, puisque la valeur boursière des titres peut être influencée par d'autres éléments que l'évolution exacte de l'actif social.

Le système est applicable non seulement lorsqu'il s'agit de titres de la société où le travailleur est employé, mais également lorsqu'il s'agit de titres de la société dont la société-employeur est une filiale ou une sous-filiale ou de titres de la société qui est une filiale ou une sous-filiale de la société-employeur.

La proposition prévoit une immunisation pure et simple de l'avantage défini en l'occurrence comme 57 % du coût des primes ou gratifications économisées par la société, pour tenir compte d'une part du risque prolongé pris par le travailleur puisqu'en lieu et place du paiement direct d'une prime ou gratification, il a accepté une option sur actions lui faisant courir un risque sur titres de minimum trois ans (un an avant la levée de l'option, et deux ans d'indisponibilité des titres acquis ou souscrits) et d'autre part, de l'augmentation des bénéfices et par là de l'impôt des sociétés prélevé, en raison de son intérêt dans le capital de la société dont il est employé.

Un plafond a toutefois été prévu à cette immunité à l'instar de ce que prévoit l'actuel régime des conventions d'option. Ce plafond qu'il faut appliquer à 57 % du coût des primes ou gratifications offertes en alternative à l'option sur titres, a été fixé à 10 % des dernières rémunérations annuelles normales du travailleur; il a toutefois été écarté pour les sociétés novatrices (autres que celles qui sont encore dans une phase de démarrage impliquant des dépenses de R & D) et ceci pour permettre aux options sur titres de jouer complètement leur rôle, à savoir, d'attirer des chercheurs malgré les rémunérations faibles qui leur sont octroyées en compensant celles-ci par des droits d'acquiescer ou de souscrire des titres pour une partie significative du capital de l'entreprise à laquelle ils ont accepté d'apporter leur contribution.

Notre proposition permet cependant au travailleur de ne pas bloquer ses titres à la levée de l'option et d'encaisser directement la plus-value moyennant le paiement d'un impôt à taux réduit de 16,5 % qui frappera l'avantage tel que défini en l'occurrence.

met een breuk met als teller 57 % van de premies of gratificaties welke als alternatief voor de aankoopoptie op effecten worden geboden, en als noemer het aantal oorspronkelijk uitgegeven effecten.

Om het voorstel zo soepel mogelijk te houden, hebben wij gemeend dat de aldus vastgestelde aankoopprijs van de effecten niet onder de voorwaarden voor belastingvrijstelling moest worden opgenomen. Toch zullen de werknemers op die aankoopprijs moeten letten willen ze juist het voordeel eruit putten dat hen is beloofd.

Daarentegen leek het ons volstrekt noodzakelijk de werknemers een middel te geven om zich te beschermen tegen het risico dat de algemene vergadering, nadat ze hen ter vervanging van een vergoeding een optierecht heeft toegestaan, tot een massale dividenduitkering besluit, zodat de waarde van de effecten ineens stort. Voor de berekening van de optieprijs bepaalt het voorstel daarom dat, indien de waarde van de effecten op de dag van toekenning van de optie lager ligt, die waarde kan vervangen worden door de waarde van de effecten bij het afsluiten van de maand na de eerstvolgende dividenduitkering.

Vanzelfsprekend is de wiskundige formule alleen exact toepasselijk voor niet ter beurse genoteerde effecten, aangezien de beurswaarde van effecten door andere elementen dan de juiste ontwikkeling van het maatschappelijk vermogen kan worden beïnvloed.

De regeling is niet alleen van toepassing wanneer het gaat om effecten van de vennootschap die de werknemer tewerkstelt, doch ook wanneer het gaat om effecten van een vennootschap waarvan de vennootschap-werkgever een dochter of een kleindochter is, dan wel om effecten van een vennootschap die een dochter of een kleindochter van de vennootschap-werkgever is.

Het voorstel voorziet gewoon in een belastingvrijstelling van het voordeel, dat in casu omschreven wordt als 57 % van de kosten aan premies of gratificaties welke de vennootschap bespaart, om rekening te houden, enerzijds, met het langdurige risico voor de werknemer — aangezien die in plaats van de onmiddellijke betaling van een premie of gratificatie een aandelenoptie aanvaard heeft met een daaraan verbonden aandelenrisico over ten minste drie jaar (een jaar vóór het lichten van de optie en twee jaar onverhandelbaarheid van de aandelen die hij gekocht heeft of waarop hij heeft ingeschreven) - en, anderzijds, met de stijging van de winst en dus ook van de vennootschapsbelasting, wegens zijn deelneming in het kapitaal van de vennootschap die hem tewerkstelt.

Zoals in de huidige regeling inzake optieovereenkomsten werd echter wel een maximumbedrag voor die belastingvrijstelling vastgesteld. Dat maximum, dat op 57 % van de kosten van de als alternatief voor de aandelenoptie aangeboden premies of gratificaties moet worden toegepast, is vastgesteld op 10 % van het laatste normale jaarloon van de werknemer. Dat maximum geldt evenwel niet voor de (andere) innovatievennootschappen (dan die welke nog in de opstartfase met bijhorende R & D-uitgaven verkeren). Dat gebeurt om de aandelenopties ten volle hun rol te laten spelen, met name het aantrekken van vorsers ondanks de geringe bezoldiging die hun wordt geboden. Die wordt dan wel gecompenseerd door het recht om aandelen te kopen of erop in te schrijven voor een wezenlijk gedeelte van het kapitaal van de onderneming waaraan zij hun medewerking hebben toegezegd.

Ons voorstel stelt de werknemer echter in staat zijn aandelen bij het lichten van de optie niet te laten blokkeren en onmiddellijk de meerwaarde te ontvangen, mits hij de belasting betaalt tegen de verminderde aanslagvoet van 16,5 % die voor het hier bepaalde voordeel geldt.

Notre proposition vise également à exonérer du prélèvement des cotisations de sécurité sociale qui sont dues en cas de rachat de titres par la société, les avantages obtenus en cas d'option sur actions alternative à une rémunération.

En ce qui concerne la société qui rachèterait ses propres titres, la cotisation spéciale à l'impôt de sociétés n'est pas due — pour assurer la neutralité de l'opération — étant entendu que ne seront pas déductibles les pertes enregistrées par la société à l'occasion de la revente de ces titres à ses travailleurs. Cette exclusion vaut non seulement en cas d'option sur actions alternative à une rémunération, mais également en cas d'options sur actions ne répondant pas à la notion de rémunération imposable.

M. WATHELET

PROPOSITION DE LOI

CHAPITRE I

Financement de la recherche et du développement

Section 1 — Partenariat de recherche et de développement

Article 1

L'article 72 du Code des Impôts sur les revenus, abrogé par l'article 5 de l'arrêté royal n° 29 du 30 mars 1982, est rétabli dans la rédaction suivante :

« Art. 72. — Les pertes professionnelles éprouvées par les associés participants dans une association en participation au cours de la période imposable ou de l'une des cinq périodes imposables antérieures et résultant d'une activité de recherche et développement ayant fait l'objet d'un plan de partenariat de recherche et de développement agréé conformément à l'article 72bis peuvent, dans la mesure où elles ne peuvent être déduites des revenus professionnels de l'exercice et si le contribuable en manifeste le choix dans sa déclaration, être déduites des revenus visés à l'article 71.

Il en est de même d'une quotité des pertes professionnelles de périodes imposables antérieures visées et à l'article 43, alinéa 1, 3°, dans la mesure des pertes professionnelles faisant l'objet du présent article et déduites des revenus professionnels de l'exercice.

Les pertes ainsi déduites ne peuvent plus ultérieurement être déduites au titre de pertes professionnelles. »

Art. 2

Il est inséré dans le même Code un article 72bis libellé comme suit :

« Art. 72bis. — La demande d'agrément d'un plan de partenariat de recherche et développement doit être adressée au Ministre des Finances sur proposition de l'Exécutif de la Région où l'association a son siège ou du membre de l'Exécutif qu'il désigne à cette fin ou, pour le territoire autre que celui de la Région Wallonne ou de la Région Flamande, conformément à l'article 6, § 7 de la spéciale du 8 août 1980, de l'autorité compétente. Elle doit contenir l'engagement de communiquer sur demande, tous les renseignements utiles.

Het voorstel wil tevens de voordelen van de loonvervangende aandelenoptie vrijstellen van betaling van de sociale zekerheidsbijdragen die bij inkoop van haar eigen aandelen door de vennootschap verschuldigd zijn.

Wanneer een vennootschap haar eigen aandelen inkoop, moet zij geen bijzondere belasting in het kader van de vennootschapsbelasting betalen — om het blanco karakter van de operatie te garanderen — met dien verstande dat het verlies, dat de vennootschap bij de verkoop van die aandelen aan haar werknemers boekt, niet aftrekbaar is. Die uitsluiting geldt niet alleen in geval van een loonvervangende aandelenoptie, doch tevens in geval van een aandelenoptie die niet beschouwd wordt als een belastbare bezoldiging.

WETSVOORSTEL

HOOFDSTUK I

Financiering van onderzoek en ontwikkeling

Afdeling 1 — Partnership voor onderzoek en ontwikkeling

Artikel 1

Artikel 72 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen, opgeheven bij artikel 5 van het koninklijk besluit n° 29 van 30 maart 1982, wordt hersteld in de volgende lezing :

« Art. 72. — De bedrijfsverliezen die door de deelgenoten in een vereniging bij wijze van deelneming worden geleden tijdens het belastbaar tijdperk of tijdens een van de vijf vorige belastbare tijdperken en voortvloeien uit een activiteit betreffende onderzoek en ontwikkeling die wordt geregeld in een overeenkomstig artikel 72bis erkend plan inzake partnership voor onderzoek en ontwikkeling, kunnen van de bij artikel 71 bedoelde inkomsten worden afgetrokken indien zij van de bedrijfsinkomsten van het boekjaar niet kunnen worden afgetrokken en indien de belastingplichtige die keuze te kennen geeft in zijn aangifte.

Hetzelfde geldt voor een deel van de in artikel 43, 1° lid, 3°, bedoelde bedrijfsverliezen van vorige belastbare tijdperken naar rata van de in het huidige artikel bedoelde bedrijfsverliezen die van de bedrijfsinkomsten van het boekjaar worden afgetrokken.

De aldus afgetrokken verliezen mogen later niet meer als bedrijfsverliezen worden afgetrokken. »

Art. 2

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 72bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 72bis. — De erkenningsaanvraag voor een plan inzake partnership voor onderzoek en ontwikkeling moet tot de Minister van Financiën worden gericht op voordracht van de Executieve van het Gewest waar de vereniging haar zetel heeft of van het lid van de Executieve dat zij daartoe aanwijst of, overeenkomstig artikel 6, § 7, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980, van de overheid die bevoegd is voor het andere grondgebied dan dat van het Vlaamse Gewest of het Waalse Gewest. Zij moet de verbintenis bevatten dat alle nuttige inlichtingen op verzoek zullen worden meege-deeld.

L'agrément n'est accordé qu'à l'association qui contribue à l'orientation de l'épargne individuelle vers le financement de la recherche et du développement, qui devra être réalisées à concurrence d'au moins 70 % en Belgique.

L'association qui bénéficie de l'agrément visé par le présent article doit établir chaque année, dans un rapport au Ministre des Finances, qu'elle continue à remplir les conditions d'agrément, à défaut de quoi, l'agrément est retiré.

Section II — Bénéfices dégagés par la vente des résultats de la recherche

Art. 3

Dans l'article 93, § 1, 2°, du même Code, les dispositions suivantes sont insérées sous les lettres c) et d) tandis que les lettres c), d), e) f), g) et h) deviennent respectivement les lettres e), f), g), h), i) et j):

« c) les produits de la cession ou de la concession de licences portant sur un brevet, un savoir-faire industriel ou scientifique, ou un logiciel, développés par le contribuable en Belgique ou acquis d'un tiers qui les a développés en Belgique aux termes d'un accord auquel le contribuable était partie ».

« d) les bénéfices obtenus ou constatés dans le cadre d'une association en participation en raison ou à l'occasion de la cession ou de la concession de licences portant sur les résultats d'une recherche ayant fait l'objet d'un plan de partenariat de recherche et de développement agréé conformément à l'article 72bis, ainsi que les bénéfices obtenus ou constatés à l'occasion de la cession par un associé participant de tout ou partie de ses droits dans l'association ».

Art. 4

Dans l'intitulé qui précède l'art. 130 du même Code, les mots « Sous-section I, Accroissement d'avoirs » sont remplacés par les mots :

« Sous-Section I — Accroissements d'avoirs, bénéfices de partenariats de recherche et de développement et produits de la recherche ».

Art. 5

L'article 130 du même Code, est complété par la disposition suivante :

« Le taux de l'impôt est également fixé à 21,5 % pour ce qui concerne les bénéfices visés à l'article 93, § 1, 2°, b) et c). »

Section III — Option des sociétés de recherche et de développement

Art. 6

L'article 95 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

De l'agrément n'est accordé qu'à l'association qui contribue à l'orientation de l'épargne individuelle vers le financement de la recherche et du développement, qui devra être réalisées à concurrence d'au moins 70 % en Belgique.

L'association qui bénéficie de l'agrément visé par le présent article doit établir chaque année, dans un rapport au Ministre des Finances, qu'elle continue à remplir les conditions d'agrément, à défaut de quoi, l'agrément est retiré.

Afdeling II — Winst uit de verkoop van onderzoeksresultaten

Art. 3

In artikel 93, § 1, 2°, van hetzelfde Wetboek, worden de volgende bepalingen ingevoegd onder de letters c) en d) en worden de letters c), d), e), f), g) en h) respectievelijk de letters e), f), g), h), i) en j):

« c) de opbrengst van de overdracht of van de concessie van licenties die betrekking hebben op een octrooi, industriële en wetenschappelijke know-how of programmatuur die door de belastingplichtige in België zijn ontwikkeld of gekocht van een derde ingevolge een overeenkomst waarbij de belastingplichtige partij was ».

« d) de winst die binnen een vereniging bij wijze van deelneming is verkregen of vastgesteld wegens of naar aanleiding van de overdracht of de concessie van licenties betreffende de resultaten van een onderzoek dat wordt geregeld in een overeenkomstig artikel 72bis erkend plan inzake partnership voor onderzoek en ontwikkeling, alsmede de winst die is verkregen of vastgesteld naar aanleiding van het feit dat een deelgenoot zijn rechten in de vereniging geheel of ten dele heeft overgedragen ».

Art. 4

In het opschrift dat voorafgaat aan artikel 130 van hetzelfde Wetboek, worden de woorden « Onderafdeling I — Vermogensaanwas » vervangen door de woorden :

« Onderafdeling I — Vermogensaanwas, winst uit partnerships voor onderzoek en ontwikkeling en onderzoeksresultaten ».

Art. 5

Artikel 130 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« De aanslagvoet is eveneens op 21,5 % vastgesteld wat de winst betreft bedoeld in artikel 93, § 1, 2°, b) en c). »

Afdeling III — Keuzestelsel voor de onderzoeks- en ontwikkelingsvennootschappen

Art. 6

Artikel 95 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 95. — Les sociétés constituées sous l'une des formes prévues au Code de Commerce, à l'exclusion des sociétés anonymes et des sociétés en commandite par actions, peuvent opter pour l'assujettissement de leurs bénéfices à l'impôt dans le chef de leurs associés, pourvu qu'elles aient pour objet social la recherche et le développement ainsi que la commercialisation des produits de leur recherche, directement et accessoirement à l'intervention de sous-traitants.

Leurs dépenses de recherche et de développement devront être réalisées à concurrence de 70 % au moins en Belgique. Le Roi fixe les autres conditions auxquelles sont subordonnées l'octroi et le maintien du régime de l'option. Il fixe également les règles de détermination des revenus imposables dans le chef des associés, ainsi que la mesure dans laquelle et les modalités selon lesquelles s'effectue la répartition entre les associés des pertes professionnelles de la société qui proviennent d'un prélèvement sur des réserves qui n'ont pas été définitivement taxées dans le chef des associés.

La demande d'agrément est faite sur proposition de l'Exécutif de la Région où l'association a son siège ou d'un membre de l'Exécutif qu'il désigne à cette fin ou, pour le territoire autre que celui de la Région Wallonne ou de la région Flamande conformément à l'article 6, § 7 de la loi spéciale du 8 août 1980, de l'autorité compétente. »

CHAPITRE II

Diminution du coût du capital à risque

Section I — Déduction limitée des pertes en capital

Art. 7

L'article 71, § 1er, 7°, du Code des impôts sur les revenus, abrogé par l'article 9, 1° de la loi du 27 décembre 1984, est rétabli dans la rédaction suivante :

« 7°. la moins-value de parts représentatives de droits sociaux souscrites et libérées par le contribuable ou celui dont il est l'ayant droit à titre universel dans des sociétés visées à l'article 94, et n'ayant pas fait usage de l'option prévue à l'article 95, soit lors de leur création, soit lors d'une augmentation de capital intervenant dans les cinq ans de leur création ou acquises à titre onéreux dans le même délai, à condition que ces parts n'aient pas été affectées à l'exercice de l'activité professionnelle, que les sommes consacrées à leur libération n'aient pas fait l'objet d'une déduction et pour autant que cette moins-value soit constatée à l'occasion de la faillite de la société, de l'homologation d'un concordat par abandon d'actif ou d'une liquidation accompagnée de la cessation de l'activité exercée. »

« Art. 95. — Vennootschappen die zijn opgericht in een der vormen bepaald in het Wetboek van Koophandel, de naamloze vennootschappen en de commanditaire vennootschappen op aandelen uitgezonderd, mogen kiezen dat hun winst ten name van hun vennoten in de personenbelasting wordt belast, op voorwaarde dat ze onderzoek en ontwikkeling tot doel hebben, alsmede de commercialisering van hun onderzoeksresultaten, rechtstreeks en op bijkomstige wijze door bemiddeling van onderaannemers.

Hun uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling moeten ten belope van ten minste 70 % in België worden gedaan. De Koning bepaalt de andere voorwaarden voor de toekenning en het behoud van de keuzeregeling. Hij bepaalt eveneens volgens welke regels de ten name van de vennoten belastbare inkomsten worden vastgesteld, alsmede de mate waarin en de wijze waarop de bedrijfsverliezen van de vennootschap over de vennoten worden omgeslagen wanneer het gaat om bedrijfsverliezen bestaande uit niet definitief ten name van de vennoten belaste opgenomen reserves.

De erkenningsaanvraag wordt gedaan op voordracht van de Executieve van het Gewest waar de vereniging haar zetel heeft of van het lid van de Executieve dat zij daartoe aanwijst of, overeenkomstig artikel 6, § 7, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980, van de overheid die bevoegd is voor het andere grondgebied dan dat van het Vlaamse Gewest of het Waalse Gewest. »

HOOFDSTUK II

Vermindering van de kosten van het risicodragend kapitaal

Afdeling I — Beperkte aftrek van kapitaalverliezen

Art. 7

Artikel 71, § 1, 7° van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij artikel 9, 1°, van de wet van 27 december 1984, wordt hersteld in de volgende lezing :

« 7°. de minderwaarde op bewijzen van deelgerechtigdheid waarop de belastingplichtige heeft ingeschreven en die volgestort werden door hem of door degene wiens recht hebbende ten algemene titel hij is in bij artikel 94 bedoelde vennootschappen die geen gebruik gemaakt hebben van de keuze waarin voorzien is bij artikel 95, hetzij bij de oprichting ervan, hetzij naar aanleiding van een kapitaalsverhoging binnen vijf jaar na de oprichting, of die binnen dezelfde termijn onder bezwarende titel verkregen werden, op voorwaarde dat de bewijzen van deelgerechtigdheid niet gebruikt werden voor de uitoefening van de beroeps werkzaamheid, dat de sommen die besteed werden voor de volstorting ervan niet werden afgetrokken en voor zover die minderwaarde vastgesteld wordt naar aanleiding van het faillissement van de vennootschap, de homologatie van een gerechtelijk akkoord met boedelaafstand of nog de vereffening met stopzetting van de uitgeoefende werkzaamheid. »

Art. 8

Dans l'article 71, § 2, du même Code, la disposition suivante est insérée avant le dernier alinéa :

« La moins-value visée au § 1er, 7°, s'entend de la différence entre les deux termes ci-après :

1) les biens ou espèces revenant au contribuable en sa qualité d'associé, d'après l'évaluation du curateur ou liquidateur;

2) le prix d'acquisition, à titre onéreux, des parts par le contribuable ou son auteur.

La déduction prévue au § 1er, 7° est limitée par période imposable à la moitié du revenu net imposable, sans pouvoir excéder un million de F. La déduction peut s'opérer successivement, dans la même limite, sur le revenu net imposable de chacune des dix périodes imposables suivantes, sans que le total des déductions opérées puisse excéder cinq millions de F. »

Art. 9

Dans l'article 71 du même Code, il est inséré un § 3^{quater} libellé comme suit :

« § 3^{quater}. La plus-value acquise ultérieurement par les parts dont la moins-value a fait l'objet de la déduction prévue au § 1er, 7° ou par les parts reçues en échange desdites parts ou la plus-value réalisée lors de la cession des mêmes parts est, dans la limite de la déduction antérieure, ajoutée au revenu imposable du contribuable au titre de revenus divers imposables globalement.

La plus-value s'entend de la différence entre les deux termes ci-après :

1) le prix de cession en cas de réalisation ou, en l'absence de réalisation, la valeur des parts au sens de l'article 67^{quater}, § 1, 2°;

2) le prix d'acquisition, à titre onéreux, des parts par le contribuable ou son auteur, diminué de la moins-value déduite conformément au § 1er, 7° ».

*Section II — Suppression de l'imposition
des plus-values sur actions et parts
dans le chef des sociétés*

Art. 10

L'article 105 du même Code, est complété par ce qui suit :

« Les plus-values visées à l'article 34, § 1er, 3° réalisées sur des parts représentatives de droits sociaux dans des sociétés qui possèdent la personnalité juridique et se rapportant à des participations permanentes sont intégrale-

Art. 8

In artikel 71, § 2, van hetzelfde Wetboek wordt, vóór het laatste lid, de volgende bepaling ingevoegd :

« Onder de minderwaarde bedoeld in § 1, 7° moet worden verstaan het verschil tussen de twee onderstaande termen :

1) de goederen of gelden die aan de belastingplichtige als vennoot toekomen volgens de raming van de curator of van de vereffenaar;

2) de prijs waartegen de bewijzen van deelgerechtigdheid onder bezwarende titel zijn verkregen door de belastingplichtige of zijn rechtsvoorganger.

De bij § 1, 7°, bedoelde aftrek is per belastbaar tijdperk beperkt tot de helft van het netto belastbaar inkomen, zonder evenwel een miljoen F te mogen overschrijden. De aftrek mag achtereenvolgens binnen dezelfde perken geschieden op het netto belastbaar inkomen van elk van de tien volgende belastbare tijdperken, zonder dat het totale bedrag van de verrichte aftrek evenwel vijf miljoen F mag overschrijden. »

Art. 9

In artikel 71 van hetzelfde Wetboek wordt een § 3^{quater} ingevoegd, luidend als volgt :

« § 3^{quater}. De meerwaarde die achteraf verkregen wordt door de bewijzen van deelgerechtigdheid waarop wegens hun minderwaarde de bij § 1, 7°, bedoelde aftrek verricht is, of door de bewijzen van deelgerechtigdheid die in ruil voor de genoemde bewijzen van deelgerechtigdheid ontvangen zijn, of de meerwaarde verwezenlijkt bij de overdracht van dezelfde bewijzen van deelgerechtigdheid wordt, binnen de perken van de vroegere aftrek, als globaal belastbare diverse inkomsten aan het belastbaar inkomen van de belastingplichtige toegevoegd.

Onder meerwaarde moet worden verstaan het verschil tussen de twee onderstaande termen :

1) de overdrachtprijs in geval van verwezenlijking of, bij ontstentenis van verwezenlijking, de waarde van de bewijzen van deelgerechtigdheid in de zin van artikel 67^{quater}, § 1, 2°;

2) de prijs waartegen de bewijzen van deelgerechtigdheid onder bezwarende titel zijn verkregen door de belastingplichtige of zijn rechtsvoorganger, verminderd met de overeenkomstig § 1, 7°, afgetrokken minderwaarde. »

*Afdeling II — Afschaffing van de belasting
van de meerwaarden op aandelen
in hoofde van de vennootschappen*

Art. 10

Artikel 105 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met wat volgt :

« De bij artikel 34, § 1, 3°, bedoelde meerwaarden, verwezenlijkt op bewijzen van deelgerechtigdheid in vennootschappen met rechtspersoonlijkheid en die betrekking hebben op vaste deelnemingen, worden volledig vrijgesteld

ment immunisées, à condition que ni le cédant ni une entreprise liée au cédant ou se trouvant à son égard directement ou indirectement dans des liens quelconques d'interdépendance n'ait fait, après le 1er août 1986, d'apport en nature à la société dont les parts sont cédées.

Les alinéas 1 et 2 de l'article 38 du Code des impôts sur les revenus sont également applicables aux plus-values qui se rapportent à des parts représentatives de droits sociaux dans des sociétés qui ont dans un autre Etat que la Belgique leur siège social, leur principal établissement ou leur siège de direction ou d'administration quand ces plus-values sont obtenues ou constatées à l'occasion d'une opération de fusion, scission ou transformation effectuée en exemption d'impôt dans cet Etat, en vertu de dispositions analogues à celles de l'article 124 ».

Art. 11

L'article 111 du même Code est complété par un 6° libellé comme suit :

« 6°. l'excédent que présentent les sommes obtenues dans les cas visés aux articles 116, 118, 120 et 123 lorsque les opérations visées à ces articles concernent des sociétés qui n'ont pas en Belgique leur siège social, leur principal établissement ou leur siège de direction ou d'administration et ne sont pas effectuées en exemption d'impôt étranger ».

Art. 12

Dans le même Code, il est inséré un article 112bis libellé comme suit :

« Art. 112bis. § 1. — Pour l'application de l'article 105, sont considérées comme permanentes les participations dont le contribuable a eu la propriété sans interruption pendant toute la période imposable précédant celle au cours de laquelle la plus-value est réalisée. Pour l'application de cette disposition, les participations qui ont fait l'objet, au cours de cette période imposable, d'un acte d'aliénation, soumis à une condition résolutoire qui s'est accomplie pendant ou après cette période, sont, par dérogation à l'article 1183 du Code Civil, censées avoir été aliénées pendant une partie de la même période.

§ 2. Sont également considérées comme permanentes pour l'application de la même disposition les participations ayant fait l'objet, au cours de la période imposable précédant celle au cours de laquelle la plus-value est réalisée, de l'une des opérations visées à l'article 112, § 1er, 2° à 5° ».

op voorwaarde dat noch degene die ze overdraagt noch een onderneming die verbonden is met degene die ze overdraagt of die zich te zijnen opzichte rechtstreeks of onrechtstreeks in enige verhouding van onderlinge afhankelijkheid bevindt, na 1 augustus 1986 een inbreng in natura verricht heeft in de vennootschap waarvan de bewijzen van deelgerechtigdheid worden overgedragen.

Het eerste en het tweede lid van artikel 38 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen zijn mede van toepassing op meerwaarden op bewijzen van deelgerechtigdheid in vennootschappen die hun maatschappelijke zetel, hun voornaamste vestiging of hun directie- of bestuurszetel in een andere Staat dan België hebben, wanneer de meerwaarden verkregen of vastgesteld zijn naar aanleiding van een fusie, een splitsing of een omzetting welke in die Staat ingevolge bepalingen van gelijke aard als artikel 124 met vrijstelling van belasting is verricht. »

Art. 11

Artikel 111 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een 6°, luidend als volgt :

« 6°. een bedrag gelijk aan het verschil in meer verkregen in de bij de artikelen 116, 118, 120 en 123 opgesomde gevallen wanneer de in die artikelen bedoelde verrichtingen betrekking hebben op vennootschappen die hun maatschappelijke zetel, hun voornaamste vestiging of hun directie- of bestuurszetel niet in België hebben en die verrichtingen niet plaatsvinden met vrijstelling van buitenlandse belasting ».

Art. 12

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 112bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 112bis. § 1. — Voor de toepassing van artikel 105 worden geacht vaste deelnemingen te zijn de deelnemingen die de belastingplichtige ononderbroken in eigendom heeft gehad gedurende het gehele belastbare tijdperk dat voorafgaat aan dat in de loop waarvan de meerwaarde verwezenlijkt wordt. Voor de toepassing van die bepaling worden deelnemingen die in het belastbare tijdperk het voorwerp zijn geweest van een akte van vervreemding onder ontbindende voorwaarde die in hetzelfde tijdperk of nadien vervuld werd, in afwijking van artikel 1183 van het Burgerlijk Wetboek geacht voor een gedeelte van dat tijdperk vervreemd te zijn geweest.

§ 2. Voor de toepassing van dezelfde bepaling worden eveneens geacht vaste deelnemingen te zijn de deelnemingen waaromtrent in de loop van het belastbare tijdperk dat voorafgaat aan dat in de loop waarvan de meerwaarde verwezenlijkt wordt, een van de bij artikel 112, § 1, 2° tot 5°, bedoelde verrichtingen heeft plaatsgehad ».

CHAPITRE III

Promotion du travail à risque

Section I — Titres de rémunération

Art. 13

L'article 11, 3°, du même Code est complété par la disposition suivante :

« d) de titres de rémunération au sens de l'article 67^{quater}. »

Art. 14

L'article 45 du même Code est complété par un 10°, libellé comme suit :

« 10° les revenus et paiements de plus-values versés aux titulaires de titres de rémunération visés à l'article 67^{quater}. »

Art. 15

L'article 67 du même Code est complété par un 10°, libellé comme suit :

« 10° les montants reçus au titre de paiement de plus-values des titres de rémunération définis à l'article 67^{quater} lors de l'annulation de ceux-ci. »

Art. 16

Dans le même Code, il est inséré un article 67^{quater}, libellé comme suit :

« Art. 67^{quater}. — § 1. Pour l'application de l'article 67, 10°, on entend :

1) par « titre de rémunération », l'unité attribuée par une société à une personne à laquelle elle verse des rémunérations visées à l'article 20, 2°, ayant une valeur égale à celle d'une action ou part existante de la société;

2) par « valeur d'action ou part » :

a) pour les titres cotés en bourse en Belgique : la valeur mentionnée dans le prix courant établi par l'Administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines, conformément aux arrêtés royaux des 16 décembre 1926 et 31 décembre 1936, pour fixer la valeur des effets publics, actions et obligations, et publié dans le mois précédant celui au cours duquel les titres de rémunération sont attribués;

b) pour les titres non cotés en bourse : la valeur qui résulte de la division du montant des fonds propres de la société par le nombre d'actions ou parts représentatives du capital de cette dernière, les fonds propres étant ceux qui sont déterminés conformément au schéma du bilan établi par la législation relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises et qui sont mentionnés dans le

HOOFDSTUK III

Bevordering van risicodragende arbeid

Afdeling I — Loonvervangende effecten

Art. 13

Artikel 11, 3°, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« d) van loonvervangende effecten in de zin van artikel 67^{quater}. »

Art. 14

Artikel 45 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een 10°, luidend als volgt :

« 10° de inkomsten en betalingen van meerwaarden, die uitgekeerd worden aan de houders van in artikel 67^{quater} bedoelde loonvervangende effecten. »

Art. 15

Artikel 67 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een 10°, luidend als volgt :

« 10° de bedragen ontvangen bij wijze van betaling van meerwaarden op de in artikel 67^{quater} bedoelde loonvervangende effecten op het ogenblik dat deze laatste vernietigd worden. »

Art. 16

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 67^{quater} ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 67^{quater}. — § 1. Voor de toepassing van artikel 67, 10°, wordt verstaan onder :

1) « loonvervangend effect », de eenheid welke door een vennootschap toegekend wordt aan een persoon waaraan zij een in artikel 20, 2°, bedoelde bezoldiging uitkeert, en die dezelfde waarde heeft als de bestaande aandelen van de vennootschap;

2) « waarde van een aandeel » :

a) voor in België ter beurse genoteerde effecten : de waarde vermeld in de prijscourant opgesteld door de Administratie van de Belasting over de Toegevoegde Waarde, Registratie en Domeinen, overeenkomstig de koninklijke besluiten van 16 december 1926 en 31 december 1936, om de waarde vast te stellen van de openbare effecten, aandelen en schuldbrieven, gepubliceerd tijdens de maand die voorafgaat aan die waarin de loonvervangende effecten zijn toegekend;

b) voor niet ter beurse genoteerde effecten : de waarde verkregen door het bedrag der eigen middelen van de vennootschap te delen door het aantal aandelen die het kapitaal van die vennootschap vertegenwoordigen, de eigen middelen zijnde die welke bepaald worden volgens het schema van de balans vastgesteld door de wetgeving betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de

dernier bilan clôturé avant la date d'attribution des titres de rémunération;

c) pour les titres cotés en bourse à l'étranger: la valeur fixée d'après les modalités à déterminer par le Roi;

3) par revenu d'un titre de rémunération, un montant égal au dividende ou revenu de capitaux investis versé à l'action ou part correspondant au titre;

4) par plus-value d'un titre de rémunération, le montant égal à l'augmentation de valeur de l'action ou part correspondante, versée par la société au titulaire du titre à l'occasion de l'annulation de celui-ci.

§ 2. Les titres de rémunération sont émis en exécution de conventions préalablement approuvées par l'assemblée générale des associés et soumises aux conditions suivantes:

a) la durée de validité des titres est de deux ans au moins et de six ans au plus;

b) ils sont incessibles;

c) ils sont annulés à leur expiration, lorsque le titulaire cesse de percevoir une rémunération de l'entreprise ou d'une entreprise liée à la première au sens de la législation comptable ou lorsqu'il décède;

d) la convention doit attribuer au titulaire un droit au paiement du revenu du titre, concomitant à celui du paiement des associés;

e) elle détermine les droits du titulaire à un paiement au titre de la plus-value existant lors de l'annulation;

f) elle ne peut avoir pour effet de diminuer la rémunération du travailleur ou de la réduire en-deçà de celle qui résulte de l'application des lois et règlements et des conventions en vigueur dans l'entreprise.

§ 3. La valeur des titres de rémunération attribués à un titulaire au cours d'une période imposable ne peut excéder 10 % de sa rémunération.

Aucun titulaire ne peut se voir attribuer de titres de rémunération pour une valeur excédant dix fois sa rémunération brute annuelle.

§ 4. Si les conditions prévues au présent article ne sont pas remplies, les revenus et paiements de plus-values afférents aux titres de participation émis en contravention de ces conditions seront traités comme des revenus professionnels du titulaire. »

Art. 17

L'article 93, § 1er, 1°, du même Code est complété par la disposition suivante:

« c. les revenus visés à l'article 67, 10° ».

ondernemingen, en die vermeld zijn in de laatste balans welke afgesloten is vóór de datum van toekenning van de loonvervangende effecten;

c) voor in het buitenland ter beurse genoteerde effecten: de waarde vastgesteld op de door de Koning nader te bepalen wijze;

3) inkomsten van een loonvervangend effect, een bedrag dat gelijk is aan het dividend of aan de inkomsten van geïnvesteerde kapitalen die uitgekeerd worden aan het met het effect overeenstemmende aandeel;

4) meerwaarde van een loonvervangend effect, het bedrag dat gelijk is aan de stijging van de waarde van het overeenstemmende aandeel, welke door de vennootschap uitgekeerd wordt aan de houder van het effect op het ogenblik dat dit laatste vernietigd wordt.

§ 2. Loonvervangende effecten worden uitgegeven ter uitvoering van overeenkomsten die vooraf door de algemene vergadering van vennoten zijn goedgekeurd en aan de volgende voorwaarden voldoen:

a) de geldigheidsduur van de effecten belooft ten minste twee en ten hoogste zes jaar;

b) ze kunnen niet worden overgedragen;

c) ze worden vernietigd op hun vervaldag, wanneer de houder geen bezoldiging meer ontvangt van de onderneming of van een onderneming die, in de zin van de boekhoudwetgeving, met eerstgenoemde onderneming verbonden is, of nog wanneer hij sterft;

d) de overeenkomst moet voorzien in de toekenning, aan de houder, van een recht op betaling van de inkomsten van het effect, dat samenvalt met het recht van de vennoten op betaling;

e) de overeenkomst moet bepalen dat de houder recht heeft op uitkering van de op het ogenblik van de vernietiging bestaande meerwaarde;

f) ze mag niet tot gevolg hebben dat het loon van de werknemer vermindert of lager komt te liggen dan het bedrag dat voortvloeit uit de toepassing van de wetten en verordeningen en de in de onderneming geldende overeenkomsten.

§ 3. De waarde van de loonvervangende effecten die aan een houder toegekend worden tijdens een bepaald belastbaar tijdperk, mag niet meer bedragen dan 10 % van zijn bezoldiging.

De waarde van de aan een houder toegekende loonvervangende effecten mag niet meer bedragen dan tienmaal zijn jaarlijkse brutobezoldiging.

§ 4. Indien niet voldaan is aan de in dit artikel bepaalde voorwaarden, worden de inkomsten en uitkeringen van meerwaarden verbonden aan de in overtreding van deze voorwaarden toegekende participatie-effecten, behandeld als bedrijfsinkomsten van de houder. »

Art. 17

Artikel 93, § 1, 1°, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met de volgende bepaling:

« c. de in artikel 67, 10°, bedoelde inkomsten ».

Art. 18

L'article 2 de la loi du 12 avril 1965, concernant la protection de la rémunération du travailleur, est complété comme suit :

« En outre, ne sont pas à considérer comme rémunération pour l'application de la présente loi, les revenus visés aux articles 11, 3°, d et 67, 10°, du Code des impôts sur les revenus, sauf en cas d'application de l'article 67^{quater}, § 4, du même Code ».

Section II — Jeunes entreprises technologiques

Art. 19

Il est créé, par Région, un registre des Jeunes Entreprises Technologiques et un registre des travailleurs des Jeunes Entreprises Technologiques.

Peuvent solliciter leur enregistrement :

1) au registre des Jeunes Entreprises Technologiques de leur Région, les sociétés civiles ayant emprunté et maintenant soit la forme de société anonyme, soit la forme de société privée à responsabilité limitée, soit la forme de société coopérative, conformément à l'article 212 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, pour autant qu'il ressorte de leurs statuts que leur activité principale est une activité de recherche et de développement;

2) au registre des travailleurs des Jeunes Entreprises Technologiques de sa Région, toute personne susceptible d'exercer son activité au sein d'une Jeune Entreprise Technologique.

Les personnes ne peuvent toutefois être enregistrées que pendant une période unique et continue de trois années.

Art. 20

Toute personne enregistrée au Registre des Travailleurs des Jeunes Entreprises Technologiques, qui exerce une quelconque activité, rémunérée ou non, exclusivement au profit d'une société enregistrée en tant que Jeune Entreprise Technologique, est soumise au régime de sécurité sociale des travailleurs indépendants et est exclue du champ d'application des dispositions légales visant les travailleurs salariés et personnes assimilées, dont notamment la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, la loi du 16 mars 1971 sur le travail, les lois coordonnées le 28 juin 1971 relatives aux vacances annuelles.

Art. 21

Il est inséré dans l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 un article 17bis libellé comme suit :

« Art. 17bis. — Toute personne enregistrée au registre des travailleurs des Jeunes Entreprises Technologiques et qui exerce, à quelque titre que ce soit, son activité exclusivement au sein d'une entreprise bénéficiant de l'enregistrement comme Jeune Entreprise Technologique sera, à

Art. 18

Artikel 2 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« Bovendien worden, voor de toepassing van deze wet, niet als loon beschouwd de in de artikelen 11, 3°, d, en 67, 10°, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen bedoelde inkomsten, behalve wanneer artikel 67^{quater}, § 4, van hetzelfde Wetboek van toepassing is. »

Afdeling II — Jonge technologische ondernemingen

Art. 19

Per gewest wordt een register van de jonge technologische ondernemingen, alsmede een register van de werknemers van de jonge technologische ondernemingen aangelegd.

Om inschrijving kunnen verzoeken :

1) in het register van de jonge technologische ondernemingen van hun gewest : de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm hebben aangenomen en behouden van een naamloze vennootschap, een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid of een coöperatieve vennootschap, overeenkomstig het bepaalde in artikel 212 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, voor zover uit hun statuten blijkt dat hun hoofdactiviteit gericht is op onderzoek en ontwikkeling;

2) in het register van de werknemers van de jonge technologische ondernemingen, alle personen die hun arbeid ten dienste kunnen stellen van een jonge technologische onderneming.

Die personen kunnen evenwel slechts gedurende een eenmalige en ononderbroken periode van drie jaar ingeschreven worden.

Art. 20

Hij die in het register van de werknemers van de jonge technologische ondernemingen is ingeschreven en enige, al dan niet bezoldigde, activiteit uitoefent uitsluitend ten behoeve van een als jonge technologische onderneming ingeschreven vennootschap, is onderworpen aan de regeling inzake sociale zekerheid der zelfstandigen en uitgesloten van het toepassingsgebied van de wettelijke bepalingen betreffende de werknemers en daarmee gelijkgestelde personen, waaronder met name de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, de arbeidswet van 16 maart 1971 en de gecoördineerde wetten van 28 juni 1971 betreffende de jaarlijkse vakantie.

Art. 21

In het koninklijk besluit n° 38 van 27 juli 1967 wordt een artikel 17bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 17bis. — Hij die in het register van de werknemers van de jonge technologische ondernemingen is ingeschreven en in welke hoedanigheid ook enige activiteit uitoefent uitsluitend ten behoeve van een als jonge technologische onderneming ingeschreven vennootschap, wordt, wanneer

sa demande adressée dans les conditions prévues par le Roi, dispensée du paiement des cotisations. »

Art. 22

Dans l'article 89 du Code des Impôts sur les Revenus, il est inséré un § 9ter, libellé comme suit :

« § 9ter. — Aucune majoration n'est due sur l'impôt qui se rapporte à des bénéfices, rémunérations et profits visés à l'article 20, 1°, 2°, b) et c), et 3°, réalisés au cours des exercices pendant lesquels la personne enregistrée comme travailleur des Jeunes Entreprises Technologiques bénéficie de la dispense du paiement des cotisations visée à l'article 17bis de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967. »

Art. 23

L'article 180, 1°, du même Code est complété comme suit :

« Toutefois, les sociétés enregistrées comme Jeunes Entreprises Technologiques ne sont pas tenues au versement de précompte professionnel sur les rémunérations dues aux personnes enregistrées comme travailleurs des Jeunes Entreprises Technologiques. »

Section III — Options sur actions

Art. 24

L'article 26, du même Code est complété par un 5°, libellé comme suit :

« 5°. les avantages qui résultent pour le travailleur du droit à terme ou non, soit de souscrire à une ou plusieurs augmentations de capital de la société qui est son employeur, de la société dont la société-employeur est une filiale ou une sous-filiale au sens défini par la législation comptable ou de la société qui est une filiale ou une sous-filiale, au sens de cette législation, de la société-employeur, soit d'acquérir des actions ou parts sociales d'une des sociétés visées ci-avant, pour un prix inférieur à la valeur de l'action ou de la part sociale au jour de la concession du droit à terme ou non de souscrire ou d'acquérir, cette valeur étant déterminée conformément à l'article 42, § 1, 7°. »

En cas d'acquisition ou de souscription à terme, l'avantage n'est imposable que lors de l'exercice du droit d'acquisition ou de souscription. »

Art. 25

Le titre C. « immunisation à caractère économique » précède au lieu de suivre l'article 42 du même Code qui est rétabli dans la version suivante :

« Art. 42. — Sont immunisés les avantages obtenus par le travailleur dans le cadre d'une convention d'option sur actions, dont le prix d'exercice est inférieur à la valeur des titres au jour de la concession de ce droit, pour la partie

hij daartoe in de door de Koning te bepalen voorwaarden een verzoek indient, van de betaling van de bijdragen vrijgesteld. »

Art. 22

In artikel 89 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen wordt een § 9ter ingevoegd, luidend als volgt :

« § 9ter. — Geen vermeerdering is verschuldigd op de belasting op in artikel 20, 1°, 2°, b) en c), en 3°, genoemde winsten, bezoldigingen en baten die behaald zijn gedurende de dienstjaren tijdens welk de als werknemer van een jonge technologische onderneming ingeschreven persoon de in artikel 17bis van het koninklijk besluit n° 38 van 27 juli 1967 bedoelde bijdragevrijstelling geniet. »

Art. 23

Artikel 180, 1°, van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met wat volgt :

« De als jonge technologische onderneming ingeschreven vennootschappen zijn evenwel niet gehouden de bedrijfsvoorheffing te storten voor de bezoldigingen verschuldigd aan de personen die als werknemers van een jonge technologische onderneming zijn ingeschreven. »

Afdeling III — Aandelenopties

Art. 24

Artikel 26 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met een 5°, luidend als volgt :

« 5°. voordelen die een werknemer verwerft uit hoofde van het recht om, al dan niet op termijn, in te schrijven op een of meer kapitaalverhogingen van de vennootschap die hem tewerkstelt, van de vennootschap waarvan zijn vennootschap-werkgever een dochter of een kleindochter is in de zin bepaald door de boekhoudwetgeving, of van de vennootschap die een dochter of een kleindochter van zijn vennootschap-werkgever is in de zin van diezelfde wetgeving, ofwel om maatschappelijke aandelen te kopen van een der voornoemde vennootschappen tegen een prijs beneden de waarde van dat maatschappelijk aandeel op de dag waarop het recht is verleend om al dan niet op termijn erop in te schrijven of het te kopen, waarbij die waarde wordt bepaald overeenkomstig artikel 42, § 1, 7°. »

In geval van aankoop of van inschrijving op termijn is dat voordeel pas belastbaar wanneer het recht op aankoop of inschrijving wordt uitgeoefend. »

Art. 25

Het opschrift « C. Economische vrijstellingen » komt in hetzelfde Wetboek vóór artikel 42 in plaats van erna, en wel in de volgende lezing :

« Art. 42. — § 1. Vrijgesteld zijn de voordelen verkregen door de werknemer in het kader van een overeenkomst inzake optie op aandelen waarvan de prijs bij de uitoefening van het recht lager ligt dan de waarde van de effecten

qui n'excède pas le montant prévu au paragraphe 3, lorsque les conditions visées au paragraphe 2 sont remplies.

Pour l'application des §§ 1 à 3, on entend :

1) par *option sur actions*, la faculté pour un travailleur d'exercer les droits qui lui sont reconnus par une convention d'option sur actions;

2) par *convention d'option sur actions alternative à une rémunération* (ci-après dénommée « convention d'option sur actions »), la convention écrite par laquelle une société offre à un ou plusieurs travailleurs le choix entre une gratification ou prime visée à l'article 26, alinéa 2, 1° et dont elle arrête le montant, ou le droit :

a) soit d'acquérir auprès de la société, à un prix d'exercice déterminé et dans un délai déterminé, un nombre déterminé d'actions ou parts représentatives de son capital social, du capital social de la société dont elle est une filiale ou une sous-filiale au sens défini par la législation comptable, ou du capital social de sa filiale ou sous-filiale au sens défini par la législation comptable;

b) soit de souscrire, dans les mêmes conditions, à une augmentation de son capital social, du capital social de la société dont elle est une filiale ou une sous-filiale au sens défini par la législation comptable, ou du capital social de sa filiale ou sous-filiale au sens défini par la législation comptable.

3) par *levée d'une option sur actions*, l'acquisition ou la souscription par le travailleur d'actions ou parts de la société aux conditions stipulées dans la convention d'option sur actions;

4) par *prix d'exercice*, le prix des actions ou parts fixé dans la convention d'option sur actions et qui sera réellement payé par le travailleur lors de la levée de l'option;

5) par *société*, la société, l'association, l'établissement ou l'organisme assujetti à l'impôt des sociétés conformément aux articles 94 ou 102, ou répondant à la définition de l'article 139, 2°;

6) par *travailleur*, un travailleur au sens de l'article 20, 2° du même Code qui exerce des fonctions réelles et permanentes au sein de la société;

7) par *valeur d'action ou part* :

sauf à la société-employeur à prouver une autre valeur :

a) pour les titres cotés en bourse en Belgique : la valeur mentionnée dans le prix courant établi par l'Administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines, conformément aux arrêtés royaux des 16 décembre 1926 et 31 mars 1936, pour fixer la valeur des effets publics, actions et obligations, et publié dans le mois précédant celui au cours duquel la convention d'option sur action est conclue;

b) pour les titres non cotés en bourse : la valeur qui résulte de la division du montant des fonds propres de la société par le nombre d'actions ou parts représentatives du capital de cette dernière, les fonds propres étant ceux qui sont déterminés conformément au schéma du bilan établi par la législation relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises et qui sont mentionnés dans le

op de dag waarop dat recht is verleend, voor het gedeelte dat het in § 3 bedoelde bedrag niet overschrijdt en voor zover aan de in § 2 bepaalde voorwaarden is voldaan.

Voor de toepassing van de §§ 1 tot 3 wordt verstaan onder :

1) *optie op aandelen*, de mogelijkheid voor een werknemer om de rechten uit te oefenen die de overeenkomst inzake aandelenoptie hem verleent;

2) *overeenkomst inzake aandelenoptie die een alternatieve bezoldiging vormt* (hieronder « overeenkomst inzake aandelenoptie » genoemd), de schriftelijke overeenkomst waarbij een vennootschap aan een of meer werknemers de keuze biedt tussen een gratificatie of premie, als bedoeld in artikel 26, tweede lid, 1°, en waarvan zij het bedrag vaststelt, of het recht om :

a) ofwel tegen een bepaalde optieprijs en binnen een vastgestelde termijn bij de vennootschap een bepaald aantal aandelen te kopen die haar maatschappelijk kapitaal, het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap waarvan zij een dochter of kleindochter is in de zin van boekhoudwetgeving of het maatschappelijk kapitaal van haar dochter of kleindochter in de zin van de boekhoudwetgeving vertegenwoordigen;

b) ofwel onder dezelfde voorwaarden in te schrijven op een verhoging van haar maatschappelijk kapitaal, van het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap waarvan zij een dochter of kleindochter is in de zin van de boekhoudwetgeving, of van het maatschappelijk kapitaal van haar dochter of kleindochter in de zin van de boekhoudwetgeving;

3) *lichting van een aandelenoptie*, de aankoop van of de inschrijving op aandelen van de vennootschap, door de werknemer, tegen de voorwaarden bepaald in de overeenkomst inzake aandelenoptie;

4) *optieprijs* : de prijs van de aandelen zoals die in de overeenkomst inzake aandelenoptie is vastgesteld en die de werknemer bij de lichte van de aandelenoptie werkelijk betaalt;

5) *vennootschap*, de vennootschap, vereniging, inrichting of instelling die overeenkomstig de artikelen 94 of 102 aan de vennootschapsbelasting is onderworpen, of die beantwoordt aan de omschrijving van artikel 139, 2°;

6) *werknemer*, een werknemer in de zin van artikel 20, 2°, van hetzelfde Wetboek, die in de vennootschap werkelijke en vaste functies uitoefent;

7) *waarde van het aandeel* :

tenzij de vennootschap-werkgever een andere waarde kan bewijzen :

a) voor in België ter beurze genoteerde effecten : de waarde vermeld in de prijscourant opgesteld door de Administratie van de Belasting over de Toegevoegde Waarde, Registratie en Domeinen, overeenkomstig de koninklijke besluiten van 16 december 1926 en 31 maart 1936, om de waarde vast te stellen van de openbare effecten, aandelen en schuldbrieven, gepubliceerd tijdens de maand die voorafgaat aan die waarin de overeenkomst inzake aandelenoptie is gesloten;

b) voor niet ter beurze genoteerde effecten : de waarde verkregen door het bedrag der eigen middelen van de vennootschap te delen door het aantal aandelen die het kapitaal van die vennootschap vertegenwoordigen, de eigen middelen zijnde die welke bepaald worden volgens het schema van de balans vastgesteld door de wetgeving betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de

dernier bilan clôturé avant la date de la convention d'option sur actions;

c) pour les titres cotés en bourse à l'étranger: la valeur fixée d'après les modalités à déterminer par le Roi.

8) par avantages obtenus par le travailleur, une valeur qui est égale, par action acquise, à 57 % du total du coût des primes et gratifications visées au paragraphe 1, 2° qui n'ont pas fait l'objet d'une demande de paiement en numéraire divisé par le nombre d'actions ou parts qui ont fait l'objet de l'octroi d'une option aux travailleurs.

§ 2. L'immunité prévue au paragraphe 1 est subordonnée aux conditions suivantes:

1) le prix d'exercice de l'option ne peut être inférieur, par action ou par part sociale, au montant obtenu en soustrayant B et C de A, où:

a) «A» est égal à la valeur de l'action ou part sociale au jour de la concession de l'option ou, si cette valeur est inférieure et que les parties ont accepté de s'y référer, à sa valeur à la clôture du mois suivant la première distribution de dividendes;

b) «B» est égal à une fraction comportant au numérateur 57 % du total du coût des primes et gratifications visées au paragraphe 1, 8°, et au dénominateur le nombre d'actions ou parts sociales avant la concession de l'option.

c) «C» est égal à une fraction comportant au numérateur 57 % du total du coût des primes et gratifications visées au paragraphe 1, 8°, et au dénominateur le nombre d'actions ou parts sociales qui ont fait l'objet de la concession de l'option.

Le montant de 57 % est à adapter lorsque la société est soumise à un autre taux d'impôt des sociétés.

2) La levée totale ou partielle d'une option sur actions est effectuée par le travailleur lui-même pendant qu'il est:

a) soit au service de la même société;

b) soit au service de la société sur les titres de laquelle il détient une option sur actions;

c) soit au service d'une société considérée comme étant une filiale ou sous-filiale au sens défini par la législation comptable;

d) soit pensionné, prépensionné ou après qu'il soit licencié autrement que pour faute grave, par une société visée au a), b) ou c) ci-avant.

3) l'option doit être levée un an au plus tôt et cinq ans au plus tard à partir de la date de la convention d'option sur action;

4) les actions ou parts sociales revenant aux travailleurs suite à la levée d'une option sur actions doivent être déposées à la Banque Nationale de Belgique pour compte de la Caisse de Dépôts et de Consignations ou faire l'objet de tout autre blocage aux conditions fixées par le Ministre des Finances ou son délégué; les actions ou parts sociales déposées ou bloquées au profit du travailleur ne peuvent faire l'objet d'une restitution ou d'un transfert volontaire et ce pendant deux ans à compter de la date du dépôt ou du blocage.

§ 3. L'immunité n'est accordée que pour la partie de l'avantage visé au paragraphe 1, 8°, qui n'excède pas par période imposable 10 % des rémunérations visées à l'article

ondernemingen, en die vermeld zijn in de laatste balans welke afgesloten is vóór de datum van de overeenkomst inzake aandelenoptie;

c) voor in het buitenland ter beurse genoteerde effecten: de waarde vastgesteld op de door de Koning nader te bepalen wijze.

8) *voordelen verkregen door de werknemer*, een waarde die, per verkregen aandeel, gelijk is aan 57 % van de totale kostprijs der in § 1, 2°, bedoelde premies en gratificaties waarvan geen uitbetaling in contanten is gevraagd, gedeeld door het aantal aandelen dat als optie aan de werknemers is toegekend.

§ 2. Voor de in § 1 bedoelde vrijstelling moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1) de optieprijs mag, per aandeel, niet lager liggen dan het bedrag dat verkregen wordt door aftrek van B en C van het bedrag A, waarin:

a) «A» gelijk is aan de waarde van het aandeel op de dag dat de optie verleend wordt of, indien die waarde lager ligt — en de partijen het eens zijn om daarnaar te verwijzen — aan de waarde ervan bij het afsluiten van de maand die volgt op de eerste dividenduitkering;

b) «B» gelijk is aan een breuk met als teller 57 % van de totale kostprijs der in § 1, 8°, bedoelde premies en gratificaties en als noemer het aantal aandelen vóór het verlenen van de optie;

c) «C» gelijk is aan een breuk met als teller 57 % van de totale kostprijs der in § 1, 8°, bedoelde premies en gratificaties en als noemer het aantal aandelen die als optie zijn toegekend.

Het bedrag van 57 % wordt aangepast wanneer op de vennootschap een andere aanslagvoet van de vennootschapsbelasting van toepassing is.

2) de aandelenoptie wordt door de werknemer zelf geheel of gedeeltelijk gelicht gedurende de periode tijdens welke hij:

a) ofwel in dienst is van dezelfde vennootschap;

b) ofwel in dienst is van de vennootschap op de effecten waarvan hij een aandelenoptie bezit;

c) ofwel in dienst is van een vennootschap die, in de zin van de boekhoudwetgeving, beschouwd wordt als een dochter of een kleindochter;

d) ofwel gepensioneerd is of een brugpensioen geniet, dan wel door een van de in a), b) of c) bedoelde vennootschappen om een andere reden dan een ernstige tekortkoming ontslagen is.

3) de optie moet gelicht worden ten vroegste een jaar en uiterlijk vijf jaar, te rekenen van de datum van de overeenkomst inzake aandelenoptie;

4) de aandelen die aan de werknemers toekomen ingevolge de lichting van een aandelenoptie, moeten bij de Nationale Bank van België gedeponereerd worden voor rekening van de Deposito- en Consignatiekas of op een andere wijze geblokkeerd worden overeenkomstig de voorwaarden bepaald door de Minister van Financiën of zijn gemachtigde; de aandelen die gedeponereerd of geblokkeerd zijn ten behoeve van de werknemer, mogen, gedurende een periode van twee jaar te rekenen van de datum van de deponering of de blokkering, niet vrijwillig teruggegeven of overgedragen worden.

§ 3. Vrijstelling wordt slechts verleend voor het gedeelte van het in § 1, 8°, bedoelde voordeel, dat, per belastbaar tijdperk niet meer bedraagt dan 10 % van de in artikel 20,

20, 2° du même Code obtenues de la société dont il est le travailleur au cours de la dernière année antérieure pendant laquelle il a eu une activité normale.

Le plafonnement de l'immunité n'est pas applicable pour le travailleur d'une société autre que novatrice au sens de l'article 68 de la loi de redressement du 31 juillet 1984, créée depuis moins de cinq ans dont l'activité nécessite l'étude et la mise au point de procédés nouveaux de production de biens ou de services avant qu'elle ne soit en mesure d'entamer une production en série et qui est reconnue par le Ministre des Finances sur avis conforme, en fonction de son siège social, de l'Exécutif Régional ou de son membre qu'il désigne ou du Ministre en charge de la recherche appliquée pour la Région Bruxelloise.

Art. 26

L'article 93, § 1er, 2° du même Code tel que modifié par l'article 3 de la présente loi est complété par un k) libellé comme suit :

k) les avantages obtenus par des travailleurs dans le cadre d'une convention d'option sur actions visée à l'article 42, qui satisfont à toutes les conditions pour jouir de l'immunité, à l'exception de celle concernant la détention des actions ou parts prévues par l'article 42, paragraphe 2, 4° et à concurrence du même montant visé à l'article 42, paragraphe 3 qui eût été immunisé si la condition de détention précitée avait été respectée; ».

Art. 27

L'article 114 du même code est complété par ce qui suit :

« Ne sont pas déductibles les pertes résultant de la vente, par une société visée à l'article 94 ou 102, de ses propres actions ou parts, des actions ou parts de sa filiale ou sous-filiale ou des actions ou parts de la société dont elle est une filiale ou sous-filiale au sens défini par la législation comptable, à l'occasion d'une levée d'option visée à l'article 42 ou d'une cession de titres qui ne répond pas aux conditions de l'article 26, 5°, pour être imposable. »

Art. 28

Dans le même Code, il est inséré un article 117bis, libellé comme suit :

« Art. 117bis. — Les articles 116 et 117 du même Code ne sont pas applicables aux actions ou parts rachetées par la société, soit, en vue de l'exécution de la levée d'une option sur actions à la condition que cette levée s'effectue dans les douze mois du rachat des actions ou parts, soit pour réaliser une cession de ces titres non imposables dans le chef du travailleur acquéreur en vertu de l'article 26, 5°. »

2°, bedoelde bezoldigingen, door de werknemer ontvangen van de vennootschap waarbij hij werkt tijdens het laatste voorafgaande jaar gedurende hetwelk hij een normale activiteit heeft uitgeoefend.

De begrenzing van de vrijstelling geldt niet voor de werknemers van een andere vennootschap dan een innovatievennootschap in de zin van artikel 68 van de herstellwet van 31 juli 1984, welke sinds minder dan 5 jaar opgericht is en waarvan de activiteit de studie en de uitwerking impliceert van nieuwe procédés voor de productie van goederen en diensten vooraleer zij in staat is met een nieuwe serieproductie te beginnen en die door de Minister van Financiën erkend is op eensluidend advies, naar gelang van de plaats waar de maatschappelijke zetel gevestigd is, van de Gewestexecutieve of van het door haar aangewezen lid of van de Minister die bevoegd is voor het toegepast onderzoek in het Brusselse Gewest. »

Art. 26

Artikel 93, § 1, 2°, van hetzelfde Wetboek, zoals dat werd gewijzigd bij artikel 3 van deze wet, wordt aangevuld met een letter k), luidend als volgt :

« k) de voordelen, in het raam van een in artikel 42 bedoelde overeenkomst inzake aandelenoptie toegekend aan de werknemers die alle in artikel 42, § 2, 4°, gestelde voorwaarden vervullen om de vrijstelling te kunnen genieten, met uitzondering van de voorwaarde betreffende het behoud van de aandelen, en ten belope van hetzelfde in artikel 42, § 3, bedoelde bedrag dat vrijgesteld zou geweest zijn indien bedoelde voorwaarde in verband met het behoud was nageleefd ».

Art. 27

Artikel 114 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met wat volgt :

Niet aftrekbaar zijn de verliezen op de verkoop door een in artikel 94 of 102 bedoelde vennootschap, van haar eigen aandelen, van aandelen van haar dochter of kleindochter of van aandelen van de vennootschap waarvan zij een dochter of kleindochter is in de zin van de boekhoudwetgeving, naar aanleiding van het lichten van een in artikel 42 bedoelde optie of van een overdracht van effecten die niet beantwoordt aan de in artikel 26, 5°, gestelde voorwaarden om belastbaar te zijn. »

Art. 28

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 117bis ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 117bis. — De artikelen 116 en 117 zijn niet van toepassing op de aandelen die door een vennootschap ingekocht worden, hetzij met het oog op de lichting van een aandelenoptie op voorwaarde dat die lichting gebeurt binnen twaalf maanden na de inkoop van de aandelen, hetzij met het oog op de overdracht van die effecten, welke krachtens artikel 26, 5°, ten name van de verkrijgende werknemer niet belastbaar zijn. »

Art. 29

L'article 2 de la loi du 12 avril 1965, concernant la protection de la rémunération des travailleurs tel que modifié par l'article 18 de la présente loi est complété comme suit :

« ainsi que les avantages visés à l'article 42, Paragraphe 1 du Code des Impôts sur les Revenus. »

Art. 30

L'article 45 de la loi portant des dispositions fiscales, du 27 décembre 1984 est abrogé.

CHAPITRE IV

Entrée en vigueur

Art. 31

§ 1er. La présente loi est applicable à partir de l'exercice d'imposition 1988.

§ 2. Toute modification apportée à partir du 1er janvier 1987 à la date de clôture des comptes annuels reste sans incidence pour l'application de la présente loi.

16 octobre 1986.

M. WATHELET

Art. 29

Artikel 2 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers wordt aangevuld als volgt :

« evenals de in artikel 42, § 1, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen bedoelde voordelen ».

Art. 30

Artikel 45 van de wet van 27 december 1984 houdende fiscale bepalingen wordt opgeheven.

HOOFDSTUK IV

Inwerkingtreding

Art. 31

§ 1. Deze wet is van toepassing vanaf het aanslagjaar 1988.

§ 2. Wijzigingen die vanaf 1 januari 1987 in de afsluitingsdatum van de jaarrekening worden aangebracht, hebben geen weerslag op de toepassing van deze wet.

16 oktober 1986.

ANNEXE 1

Les « research and development partnerships »
aux Etats-Unis

Régime fiscal

L'extension des research and development partnerships aux Etats-Unis a été liée à l'utilisation conjointe, par les investisseurs, de diverses dispositions de la loi fiscale, sans que le législateur soit intervenu expressément en faveur d'une telle structure. (Fiscalité de l'innovation, le « research and development partnership », Fiscalité européenne, 1985, p. 3; Levin and Sheffield, Tax aspects of financing new business start-ups and second round financing through R & D Partnerships, 42nd annual N.Y.U. Institute, chapter 9; Practising Law Institute, Research and Development Limited Partnerships, 1984).

Plusieurs limited partners, personnes physiques qui, vu la hauteur de leurs revenus, se trouvent dans une tranche élevée de l'impôt progressif sur le revenu (50 % maximum en 1986), l'investissent dans une association formée avec un general partner, qui se chargera seul de la gestion de l'association.

L'objet de celle-ci est la recherche et le développement de produits et technologies nouvelles.

Cette activité entraîne pendant les premières années des dépenses de recherche et éventuellement des charges financières élevées. La perte résultant de ces frais, et plus particulièrement des dépenses de recherche, est déduite par chaque associé de ses revenus au taux ordinaire.

Au terme de la recherche, les résultats de celle-ci sont aliénés selon des modalités permettant à chaque associé de traiter totalement ou partiellement la plus-value éventuelle comme un gain en capital à long terme, imposable à un taux maximum de 20 %.

L'augmentation de la rentabilité potentielle de l'opération par la combinaison d'une diminution immédiate du revenu imposable au taux ordinaire et la perspective d'un résultat taxable au taux réduit compense, aux yeux de certains, les risques élevés d'un tel investissement et attire vers la recherche une épargne privée qui aurait, à défaut, recherché des placements plus conservateurs.

Traitement fiscal des partnerships

Dès lors qu'un partnership présente les caractéristiques d'une association et non d'une société, le partnership ne sera pas imposable comme tel et chaque associé inclura dans sa propre déclaration sa part du revenu ou des gains en capital, des déductions ou pertes et des crédits d'impôt du partnership pour l'exercice concerné.

Toutefois, la quotité des pertes d'un partnership qu'un limited partner peut déduire ne peut excéder la base fiscale ajustée de son intérêt dans le partnership à la clôture de l'exercice.

La base fiscale ajustée (coût fiscal) de l'intérêt dans un partnership se mesure par la contribution du partner, augmentée du montant de sa part dans les bénéfices du partnership et réduite par sa quote-part des pertes ou déductions ainsi que par le montant des distributions qu'il aurait reçues, sans que cette réduction puisse aboutir à produire un montant négatif.

La perte ainsi déductible peut réduire l'impôt du partner sur d'autres revenus.

Dépenses déductibles

La section 174 de l'Internal Revenue Code permet la déduction des dépenses de recherche et/ou d'expérimentation exposées en relation avec un commerce ou des affaires.

L'intérêt de cette déductibilité se comprend mieux au regard du droit fiscal américain que du droit fiscal belge.

En effet, en droit fiscal américain, des dépenses relevant de la catégorie des frais de recherche devraient normalement, en l'absence de dispositions spéciales permettant leur déductibilité, être traitées comme génératrices d'un actif, lui-même susceptible d'amortissement.

Ainsi, dans la mesure où un « limited partnership » se forme avec appel au public, les coûts relatifs à l'offre publique devront être activés et ne pourront même pas être amortis.

BIJLAGE I

De « Research and Development Partnerships »
in de Verenigde Staten

Fiscale behandeling

De ontwikkeling van de « Research and Development Partnerships » in de Verenigde Staten was een gevolg van het feit dat de investeerders van diverse bepalingen van de belastingwet gebruik konden maken, zonder dat de wetgever zich formeel voor de aanmoediging van die vennootschapsvorm had uitgesproken (Fiscalité de l'innovation, le « research and development partnership », Fiscalité européenne, 1985, p. 3; Levin and Sheffield, Tax aspects of financing new business start-ups and second round financing through R & D Partnerships, 42nd annual N.Y.U. Institute, hoofdstuk 9; Practising Law Institute, Research and Development Limited Partnerships, 1984).

Verscheidende « limited partners », met name natuurlijke personen die, gezien hun hoge inkomens zich in een hoge schijf van de progressieve inkomstenbelasting bevinden (ten hoogste 50 % in 1986), investeren hun inkomen in een vereniging die samen met een « general partner » wordt opgezet. Alleen die « general partner » staat in voor het bestuur van de vereniging.

De vereniging zelf heeft tot doel onderzoek naar nieuwe producten en nieuwe technologieën te verrichten en die te ontwikkelen.

Die activiteit gaat de eerste jaren gepaard met aanzienlijke onderzoekskosten en eventueel hoge financiële kosten. Het verlies dat daaruit, en meer bepaald uit de onderzoekskosten voortvloeit, wordt door elke vennoot afgetrokken van zijn inkomen, dat tegen de gewone aanslagvoet belast wordt.

Na beëindiging van het onderzoek worden de resultaten ervan verkocht, en wel zo dat elke vennoot de eventuele meerwaarde geheel of ten dele kan behouden als een vermogenswinst op lange termijn, waarop een aanslagvoet van ten hoogste 20 % van toepassing is.

De stijging van de mogelijke rendabiliteit van een dergelijke operatie ingevolge de combinatie van een onmiddellijke vermindering van het tegen de gewone aanslagvoet belastbare inkomen met het vooruitzicht van een tegen een beperkte aanslagvoet belastbaar resultaat, compenseert voor sommigen het hoge risico van dergelijke investeringen en trekt voor research particulier spaargeld aan dat anders voor meer klassieke beleggingsvormen was bestemd.

Fiscale behandeling van de « partnerships »

Aangezien een « partnership » de kenmerken van een vereniging en niet van een vennootschap vertoont, wordt het niet belast zoals deze laatste en moet elke vennoot in zijn aangifte zijn aandeel opgeven in het inkomen of in de vermogenswinst, in de aftrek of het verlies en in het belastingkrediet van het « partnership » voor het betrokken boekjaar.

Het aandeel in het verlies van een « partnership » dat een « limited partner » mag aftrekken, mag evenwel niet meer bedragen dan de aangepaste belastinggrondslag van zijn belang in het « partnership » bij het afsluiten van het boekjaar.

De aangepaste belastinggrondslag (belastingkosten) van een bepaald belang in een « partnership » wordt berekend op grond van de inbreng van de « partner », vermeerderd met zijn aandeel in de winst van het « partnership » en verminderd met zijn aandeel in het verlies of de aftrek en met het bedrag van de dividenduitkeringen die hij eventueel heeft ontvangen, zonder dat die vermindering evenwel tot een negatief saldo mag leiden.

Het aldus aftrekbare verlies kan de belasting doen verminderen welke de partner op andere inkomsten verschuldigd is.

Aftrekbare uitgaven

Krachtens artikel 174 van de « Internal Revenue Code » mogen uitgaven in verband met onderzoek en/of proefnemingen die betrekking hebben op een handelszaak of op zaken in het algemeen, van het belastbaar inkomen worden afgetrokken.

Het belang van die aftrekbaarheid blijkt duidelijker in het Amerikaanse belastingrecht dan in het Belgische.

In het Amerikaanse belastingrecht moeten uitgaven die tot de categorie van de onderzoekskosten behoren, bij ontstentenis van bijzondere bepalingen die de aftrek ervan mogelijk maken, normaal worden behandeld als uitgaven die activa doen ontstaan, welke op hun beurt kunnen worden afgeschreven.

Wanneer een « limited partnership » tot stand komt met een openbaar beroep op de beleggers, moeten de kosten daarvan op de actiefzijde worden geboekt en mogen ze zelfs niet worden afgeschreven.

Les frais de formation et même les dépenses professionnelles encourues avant le commencement des affaires devront être activés et pourront être amortis en 60 mois.

Comme le but du « partnership » est de vendre ultérieurement le résultat de la recherche entreprise, on peut se demander si les dépenses de recherche ou d'expérimentation sont exposées en relation avec un commerce ou des affaires, condition qu'exige la section 174 pour leur déductibilité.

Même si le « partnership » ne peut être considéré comme engagé dans l'activité qui pourrait résulter de l'exploitation ultérieure de la recherche, puisqu'il a l'intention d'en vendre les résultats, on peut estimer qu'il remplit l'exigence moins stricte posée par la section 174.

Ces problèmes sont propres au droit américain : en droit belge, tant les frais d'établissement que les frais de recherche sont déductibles si le contribuable ne choisit pas de créer des immobilisations correspondantes, qui seraient portées à l'actif du bilan sous le poste frais d'établissement ou le poste immobilisations incorporelles.

Imposition du revenu

Le désir des « limited partners » sera de voir le revenu dérivé des résultats de la recherche traité comme gain en capital et non comme revenu ordinaire.

60 % des gains nets en capital à long terme sont exclus du revenu imposable du contribuable.

Le taux d'impôt maximum étant de 50 %, l'impôt maximum sur une plus-value nette à long terme est donc de 20 %.

1) Vente de brevets

Si le « partnership » est à même de faire breveter les résultats de la recherche, la vente d'un tel brevet pourra, en application de la section 1235 de l'« Internal Revenue Code », bénéficier du régime des gains en capital à long terme, sans aucune exigence quant à la période de détention, aux conditions suivantes :

- l'association doit vendre tous les droits liés au brevet : le droit d'usage ne peut donc être limité géographiquement par industrie ou dans le temps ;
- la vente ne peut avoir lieu au bénéfice d'une personne liée au vendeur ;
- le vendeur doit être le détenteur du brevet.

Par détenteur, l'on entend :

- celui qui a créé le brevet ;
- celui qui a acquis son intérêt dans le brevet en payant le créateur du droit avant que l'invention soit susceptible d'utilisation pratique.

Le créateur ne peut être ni l'employé du futur détenteur, ni une personne liée à ce futur détenteur.

Généralement, le « limited partnership » conclut un contrat de recherche avec une société à laquelle il offre simultanément une option d'achat sur le résultat futur de la recherche.

Le « partnership » rémunérera non seulement la société qui est sa co-contractante, mais également, directement, par exemple sous forme d'un pourcentage du revenu futur, les savants et chercheurs qui sont les employés de la société exécutant la recherche.

L'exigence d'acquisition par le détenteur moyennant paiement au créateur sera ainsi remplie.

La contrepartie de la vente sera considérée comme un gain en capital tant s'il s'agit d'un paiement unique que s'il s'agit en tout ou en partie d'un paiement échelonné, par exemple d'une redevance dépendant du chiffre d'affaires futur que l'acheteur réalisera au moyen du brevet.

2) Vente de technologies non brevetées

Indépendamment de l'application de la section 1235, ne constituent des gains en capital que les profits résultant de la vente de biens en capital (capital assets) (I.R.C., section 1221).

La notion de bien en capital s'oppose à celle de stock, d'inventaire et de bien détenu principalement en vue de la vente à des clients dans le cours ordinaire du commerce ou des affaires.

Si l'association a pour but de vendre les fruits de sa recherche, la technologie développée ne constituera pas un bien en capital.

De opleidingskosten en zelfs de bedrijfsuitgaven vóór de start van de zaak moeten op de actiefzijde worden geboekt en mogen over 60 maanden worden afgeschreven.

Aangezien een « partnership » tot doel heeft later het resultaat van zijn onderzoeken te verkopen, rijst de vraag of de kosten van onderzoek of van proefnemingen wel verband houden met een handelszaak of met zaken in het algemeen, wat door artikel 174 als voorwaarde voor aftrekbaarheid wordt gesteld.

Zelfs indien er geen verband bestaat tussen het « partnership » en de activiteit die uit de latere exploitatie van het onderzoek kan resulteren, omdat het juist in de bedoeling ligt de resultaten van dat onderzoek te verkopen, kan gesteld worden dat het « partnership » aan de minder strikte vereiste van artikel 174 voldoet.

Die problemen zijn eigen aan het Amerikaanse recht : in het Belgische recht zijn de oprichtings- zowel als de onderzoekskosten aftrekbaar indien de belastingplichtige niet verkiest overeenkomstige vaste activa te doen ontstaan, die op de actiefzijde van de balans geboekt worden onder de post oprichtingskosten of immateriële vaste activa.

Inkomstenbelasting

De « limited partners » wensen dat het inkomen dat zij uit de onderzoeksresultaten halen, als een vermogenswinst en niet als een gewoon inkomen wordt behandeld.

De netto-vermogenswinst op lange termijn wordt ten belope van 60 % uitgesloten van het belastbaar inkomen van de belastingplichtige.

Aangezien de aanslagvoet ten hoogste 50 % bedraagt, beloopt de maximumbelasting op een netto-meerwaarde op lange termijn bijgevolg 20 %.

1) Verkoop van octrooien

Als een « partnership » de resultaten van zijn onderzoek kan laten octrooieren, kan de verkoop van een dergelijk octrooi op grond van artikel 1235 van de « Internal Revenue Code », als een vermogenswinst op lange termijn worden behandeld zonder dat enige vereiste aangaande de duur van het bezit ervan wordt gesteld, en wel onder de volgende voorwaarden :

- de vereniging moet alle aan het octrooi verbonden rechten verkopen : het recht om er gebruik van te maken mag bijgevolg niet geografisch, noch per bedrijfstak of in de tijd beperkt worden ;
- het octrooi mag niet verkocht worden aan een persoon die met de verkoper bindingen heeft ;
- de verkoper moet tevens de octrooihouder zijn.

Onder octrooihouder wordt verstaan :

- hij die het octrooi heeft gevestigd ;
- hij die het octrooi heeft verworven door het af te kopen van degene die het recht heeft doen ontstaan, vóór de uitvinding tot een praktische toepassing heeft geleid.

Hij die het octrooi heeft gevestigd, mag geen werknemer van de latere octrooihouder zijn, noch een persoon die met die latere houder bindingen heeft.

In de regel wordt een onderzoeksovereenkomst gesloten tussen een « limited partnership » en een vennootschap waaraan tegelijkertijd een optie tot aankoop van het latere onderzoeksresultaat wordt geboden.

Het « partnership » moet niet alleen de vennootschap die mede de overeenkomst heeft gesloten, vergoeden, doch tevens, en rechtstreeks, b.v. in de vorm van een percentage van de latere opbrengst, de geleerden en de vorsers die werknemer zijn van de vennootschap die het onderzoek verricht.

Zo wordt aan de vereiste voldaan dat de houder het octrooi moet verwerven door degene te betalen die het heeft doen ontstaan.

De tegenwaarde van de verkoop wordt beschouwd als een vermogenswinst wanneer het om een eenmalige betaling zowel als wanneer het geheel of ten dele om een gespreide betaling gaat, b.v. een vergoeding die afhangt van de omzet welke de koper dank zij het octrooi later zal verwezenlijken.

2) Verkoop van niet geoctrooideerde technologieën

Onafgezien van de toepassing van artikel 1235, wordt alleen winst uit de verkoop van vaste activa (capital assets) geacht een vermogenswinst te zijn (I.R.C., artikel 1221).

Tegenover het begrip vermogenswinst staat het begrip voorraden, inventaris en goederen die hoofdzakelijk worden bijgehouden met het oog op de verkoop aan klanten in het gewone handels- of zakenverloop.

Als de vereniging tot doel heeft het resultaat van haar onderzoek te verkopen, zal de ontwikkelde technologie geen deel van de vaste activa vormen.

En revanche, si elle a l'intention de la conserver pour l'exploiter ou pour concéder des licences, la technologie constituera un bien en capital.

Si, néanmoins, elle est vendue, le gain en résultant sera taxé comme gain en capital si elle a été détenue pendant la période requise, à savoir six mois.

Cette période ne commence toutefois à courir que quand la technologie est susceptible d'application pratique.

Si une partie du prix est différée et consiste par exemple en des redevances dépendant de l'utilisation future de la technologie, une partie de chaque paiement périodique sera considérée comme constitutive d'intérêts et taxable comme revenu ordinaire (I.R.C., section 483).

Cette conséquence ne s'attache pas à la vente d'un brevet visée par la section 1235.

3) Vente de l'intérêt du limited partner dans le partnership

Le gain résultant d'une vente par le limited partner de son intérêt dans le partnership sera sans doute essentiellement attribuable à la technologie développée par le partnership.

Les mêmes restrictions que celles qui ont été exposées ci-dessus s'appliqueront donc à la qualification d'un tel gain comme gain en capital.

De plus, lors de la vente d'un bien en capital, une règle jurisprudentielle dite « règle du bénéfice fiscal » (tax benefit rule) veut que, dans la mesure où des dépenses déduites au cours d'exercices précédents du revenu ordinaire sont récupérées ultérieurement par le biais d'un gain en capital, cette portion du gain soit traitée comme revenu ordinaire.

Il est vraisemblable que cette règle, qui s'applique au gain en capital en général, ne s'applique pas au gain qui est taxé comme gain en capital en raison d'une disposition expresse telle que la section 1235 applicable au brevet.

Als zij daarentegen van plan is de technologie te behouden voor een latere exploitatie of om licenties toe te kennen, zal die technologie wel tot de vaste activa worden gerekend.

Wordt ze desondanks toch verkocht, dan wordt de daaruit voortvloeiende winst belast als een vermogenswinst wanneer ze gedurende de voorgeschreven termijn, met name zes maanden, in eigen bezit bleef.

Die termijn begint echter pas te lopen wanneer de technologie voor praktische toepassing vatbaar is.

Indien een gedeelte van de betaling wordt uitgesteld en b.v. bestaat uit vergoedingen die afhangen van het latere gebruik van de technologie, wordt een gedeelte van elke periodieke betaling geacht rente te hebben opgeleverd en als een gewoon inkomen belast (I.R.C., artikel 483).

Dat geldt echter niet voor de in artikel 1235 bedoelde verkoop van een octrooi.

3) Verkoop van het belang van een « limited partner » in een « partnership »

De winst die een « limited partner » boekt wanneer hij zijn belang in een « partnership » verkoopt, is wellicht in hoofdzaak toe te schrijven aan de technologie die het « partnership » heeft ontwikkeld.

Om een dergelijke winst als een vermogenswinst te kunnen beschouwen gelden dezelfde beperkingen als hierboven beschreven is.

Bij de verkoop van vaste activa geldt bovendien een jurisprudentiële regel, de zogenaamde « belastingvoordeelregel » (tax benefit rule), luidens welke dat gedeelte van de winst als een gewoon inkomen wordt behandeld wanneer tijdens vroegere boekjaren van het gewone inkomen afgetrokken kosten later via een vermogenswinst worden teruggewonnen.

Waarschijnlijk geldt die regel, die op vermogenswinst in het algemeen van toepassing is, niet voor winst die krachtens een uitdrukkelijke bepaling, zoals het op het octrooi toepasselijke artikel 1235, als een vermogenswinst wordt belast.

ANNEXE II

Fiscalité des produits de la recherche
en France

La fiscalité des produits de la recherche en France trouve son origine dans la loi n° 65-566 du 12 juillet 1965. Cette loi a supprimé l'exonération des plus-values sous condition de emploi, qui s'appliquait notamment aux plus-values dégagées par la cession des brevets et aux profits résultant de la concession de licences, à la double condition qu'elles fussent exclusives et consenties jusqu'à l'expiration du brevet (C.G.I., art. 40 ancien issu de l'art. 1 du décret du 3 février 1939).

La loi nouvelle, aménageant le régime des plus-values, l'a très naturellement étendu aux fruits de la recherche (voir not. de Pingon, *Fiscalité et innovation, Brevets et savoir-faire*, Paris, 1981).

Les produits de la cession des brevets et des « procédés techniques », incluant un savoir-faire industriel non breveté sont soumis au régime fiscal des plus-values à long terme (C.G.I., art. 39 *terdecies*): ils sont imposés au taux de 16 % dans le chef d'une personne physique exerçant l'activité d'inventeur à titre professionnel.

Lorsqu'elle est réalisée par une société, cette plus-value doit être portée pour son montant net d'impôt à un compte de réserve spécial du passif (C.G.I., art. 209*quater*).

Ce régime ne s'applique que si le droit a la nature d'un actif immobilisé: les entreprises qui acquièrent des droits de propriété industrielle pour les revendre et pour lesquelles ces droits constituent un stock ne peuvent en bénéficier. Cette notion est interprétée de façon restrictive.

Des dérogations au régime de droit commun des plus-values renforcent encore ce régime de faveur:

— si l'entreprise a développé elle-même le droit, il n'est pas exigé que la création remonte à deux ans, délai général requis entre l'acquisition et la cession pour qu'une plus-value soit considérée comme relevant du long terme. Si le droit a été acquis à titre onéreux, cette acquisition doit être antérieure de deux ans à la cession.

— la portion de la plus-value correspondant à des amortissements antérieurement admis n'est pas traitée comme plus value à court terme, imposable au taux ordinaire.

Il faut toutefois noter que la loi fiscale, comme en Belgique, admet que les frais de recherche soient immédiatement passés en charge (C.G.I., art. 236). Dans ce cas, tout le produit de la vente bénéficie du régime des plus-values à long terme.

Ce régime est étendu aux produits tirés de la concession de licences. Il n'est plus requis, depuis 1985, que ces licences soient exclusives et couvrent, en cas de licence partielle, un secteur géographique déterminé ou une application particulière.

Dans le but d'éviter des abus au sein d'un groupe, qui logerait tous ses droits industriels dans une société et lui ferait verser des redevances déductibles, les redevances versées par des sociétés liées sont exclues du régime des plus-values à long terme, dans la seule mesure toutefois où elles sont déduites en France de l'assiette de l'impôt. Les redevances versées par des entreprises étrangères bénéficient donc du taux réduit.

BIJLAGE II

Fiscale behandeling
van de onderzoeksresultaten in Frankrijk

De fiscale behandeling van de onderzoeksresultaten steunt in Frankrijk op de wet n° 65-566 van 12 juli 1965. Die wet heeft de belastingvrijstelling afgeschaft voor de meerwaarden die wederbelegd werden. Dat gold met name voor de meerwaarden als gevolg van de verkoop van octrooien en voor winsten uit de toekenning van licenties, onder de dubbele voorwaarde dat ze exclusief waren en toegekend werden tot het octrooi verstreken was (C.G.I., vroeger art. 40, ontstaan uit art. 1 van het decreet van 3 februari 1939).

De nieuwe wet heeft een wijziging aangebracht in de regeling van de meerwaarden en die vanzelfsprekend uitgebreid tot de onderzoeksresultaten (zie not. van Pingon, « *Fiscalité et innovation, Brevets et savoir-faire* », Parijs, 1981).

De opbrengst uit de verkoop van octrooien en van « technische procédés », met inbegrip van de niet geoctrooierde industriële know-how, is voortaan onderworpen aan de fiscale regeling inzake meerwaarden op lange termijn (C.G.I., art. 39*terdecies*): de aanslagvoet is vastgesteld op 16 % in hoofde van een natuurlijke persoon die beroepshalve als uitvinder bedrijvig is.

Wanneer een vennootschap een meerwaarde verwezenlijkt, moet ze na aftrek van belasting, het bedrag ervan boeken op een aparte reserverekening van de passiva (C.G.I., art. 209*quater*).

Die regeling is alleen van toepassing wanneer het recht tot de vaste activa behoort: ondernemingen die industriële eigendomsrechten verwerven om ze te verkopen en die die rechten in voorraad houden, kunnen niet van die regeling gebruik maken. Dat begrip wordt beperkend geïnterpreteerd.

Afwijkingen van de gemeenrechtelijke regeling inzake meerwaarden komen die gunstregeling nog versterken:

— wanneer de onderneming zelf het recht heeft ontwikkeld, moet niet voldaan worden aan de eis dat het al twee jaar voordien ontstaan is. Twee jaar is de termijn tussen verwerving en verkoop, die in de regel gevergd wordt opdat een meerwaarde tot de lange termijn-categorie kan worden gerekend. Indien het recht onder bezwarende titel werd verworven, moet er tussen verwerving en verkoop ten minste twee jaar liggen.

— het gedeelte van de meerwaarde dat overeenstemt met vroeger aanvaarde afschrijvingen, wordt niet als een meerwaarde op korte termijn beschouwd, die tegen de gewone aanslagvoet wordt belast.

Er zij evenwel aangestipt dat de belastingwet, net zoals in België, aanvaardt dat onderzoekskosten onmiddellijk in rekening worden gebracht (C.G.I., art. 236). In dat geval valt de hele opbrengst van de verkoop onder de regeling inzake meerwaarden op lange termijn.

Die regeling geldt ook voor de opbrengst uit het toekennen van licenties. Sedert 1985 hoeven licenties niet meer exclusief te zijn en, in het geval van deellicenties, hoeven ze geen welbepaalde geografische sector of een bijzondere toepassing meer te bestrijken.

Om te voorkomen dat er misbruiken ontstaan doordat een concern al zijn industriële rechten in één vennootschap onderbrengt en daaraan aftrekbare vergoedingen laat betalen, worden de door verbonden ondernemingen betaalde vergoedingen uitgesloten van de regeling inzake meerwaarden op lange termijn, doch alleen voor zover ze in Frankrijk van de belastinggrondslag worden afgetrokken. Voor vergoedingen betaald door buitenlandse ondernemingen geldt bijgevolg de verlaagde aanslagvoet.

ANNEXE III

France :

L'option étendue aux personnes morales associées

En France, l'impôt sur les sociétés ne s'applique pas aux sociétés de personnes (sociétés en nom collectif et sociétés en commandite simple; sociétés en participation en ce qui concerne les associés indéfiniment responsables; sociétés de fait). Les bénéfices de ces sociétés sont directement imposables au nom des associés, que ces derniers soient des personnes physiques ou des sociétés (C.G.I., art. 8 et 60).

Ces sociétés peuvent néanmoins, si elles le désirent, opter pour l'assujettissement à l'impôt des sociétés (C.G.I., art. 206-3 et 239). A défaut d'option, chaque associé est imposé sur sa quote-part des bénéfices et chacun peut déduire sa quote-part du déficit éventuel. Les frais personnels des associés ne sont pas déductibles du bénéfice social, même s'ils ont été engagés pour les besoins de l'activité sociale. Néanmoins, ils peuvent être déduits de la quote-part de ce bénéfice imposable au nom de chaque associé s'ils présentent le caractère de dépense déductible dans le cadre d'une entreprise. Seront ainsi déductibles les frais, notamment les intérêts d'emprunts, exposés pour l'acquisition des droits sociaux.

Les sociétés à responsabilité limitée de caractère familial peuvent être admises sur option au régime fiscal des sociétés de personnes (C.G.I., art. 239 *bis* AA).

Deux types de groupements propres au droit français sont exclus de l'application de l'impôt des sociétés :

- les groupements d'intérêt économique institués par l'ordonnance n° 67-821 du 23 septembre 1967 (C.G.I. article 23*quater* I);
- les groupements d'intérêt public, institués par l'article 21 de la loi n° 82-610 du 15 juillet 1982 d'orientation et de programmation pour la recherche et le développement technologique de la France; loi n° 83-1179 du 29 décembre 1983, article 75 et permettant aux établissements publics et aux personnes morales de droit public ou de droit privé d'exercer en commun pour une durée déterminée des activités de recherche ou de développement technologique.

BIJLAGE III

Frankrijk :

Optie uitgebreid tot geassocieerde rechtspersonen

In Frankrijk is de vennootschapsbelasting niet van toepassing op de personenvennootschappen (vennootschappen onder firma en gewone commanditaire vennootschappen; participatievennootschappen voor wat betreft de onbeperkt aansprakelijke vennoten; feitelijke vennootschappen). De winst van die vennootschappen is rechtstreeks belastbaar ten name van de vennoten, ongeacht of ze natuurlijke personen dan wel vennootschappen zijn (C.G.I., artt. 8 en 60).

Toch kunnen die vennootschappen desgewenst kiezen voor de vennootschapsbelasting (C.G.I., artt. 206-3 en 239). Gebeurt dat niet, dan wordt elke vennoot belast op zijn aandeel in de winst en mag elkeen zijn aandeel in het eventuele verlies aftrekken. Persoonlijke kosten van de vennoten mogen niet van de vennootschapswinst worden afgetrokken, ook al werden ze gedaan ten behoeve van de bedrijfsuitoefening van de vennootschap. Ze mogen echter wel worden afgetrokken van het aandeel in de winst dat belastbaar is ten name van elke vennoot, indien ze de aard hebben van voor een bedrijf aftrekbare kosten. Zo zijn de kosten, en met name de rente op leningen, aangegaan om bewijzen van deelgerechtigdheid te verkrijgen, aftrekbaar.

Familiale vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid kunnen op verzoek de belastingregeling voor personenvennootschappen genieten (C.G.I., art. 239*bis* AA).

Twee soorten van verenigingen, die eigen zijn aan het Franse recht, zijn van de toepassing van de vennootschapsbelasting uitgesloten :

- de verenigingen van economisch nut, ingevoerd bij ordonnantie n° 67-821 van 23 september 1967 (C.G.I. artikel 23*quater* I);
- de verenigingen van openbaar nut, ingevoerd bij artikel 21 van de wet n° 82-610 van 15 juli 1982 tot oriëntering en programmering van het onderzoek en de technologische ontwikkeling in Frankrijk; wet n° 83-1179 van 29 december 1983, artikel 75, dat het de openbare instellingen en de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen mogelijk maakt gezamenlijk en voor een welbepaalde duur een activiteit op het stuk van onderzoek of technologische ontwikkeling op te zetten.

ANNEXE IV

L'exemption de participation aux Pays-Bas applicable aux dividendes et aux plus-values

L'article 13 de la loi hollandaise relative à l'impôt des sociétés exonère les avantages — dividendes et plus-values — reçus par une société et relatifs à une participation dans une société néerlandaise ou étrangère. Si la société est étrangère, l'exonération n'est applicable que si elle est soumise à l'impôt dans le pays où elle est établie.

L'exemption de participation est soumise à la condition de détention d'au moins 5 % du capital de la société dans laquelle la participation est détenue, sauf dispense ministérielle en faveur d'une participation moindre, et à la condition de détention ininterrompue depuis le début de l'année.

Cette exemption est accordée sur le fondement de la prévention de la double imposition économique depuis la première législation fiscale relative aux sociétés, datant de 1963. La loi de 1969 a diminué le pourcentage de participation requis de 25 à 5 % et étendu l'exonération aux plus-values.

Les frais relatifs à l'acquisition de la participation et notamment les intérêts sur fonds empruntés en vue de cette acquisition ne sont déductibles que s'ils contribuent indirectement à la production d'un revenu dans le pays: en d'autres mots, ces dépenses ne sont pas déductibles si elles concernent une participation dans une société étrangère.

En contrepartie de l'exonération des profits, les pertes subies lors de la réalisation de participations ne sont pas déductibles, sauf si elles sont supportées à l'occasion de la liquidation de la société dans laquelle la participation est détenue.

Dans le cas d'une participation étrangère, il est requis que sa détention ne constitue pas un simple investissement de portefeuille.

Cette condition ne s'applique pas à la détention de participations nationales. Elle est d'origine jurisprudentielle.

BIJLAGE IV

In Nederland toepasselijke deelnemingsvrijstelling op dividenden en koerswinsten

Artikel 13 van de Nederlandse wet op de vennootschapsbelasting stelt de voordelen — dividenden en koerswinsten — die een vennootschap uit hoofde van een deelneming in een Nederlandse of een buitenlandse vennootschap ontvangt, vrij van belasting. Gaat het om een buitenlandse vennootschap, dan is de belastingvrijstelling alleen van toepassing, indien die vennootschap aan de belasting onderworpen is in het land waar ze is gevestigd.

Aan de deelnemingsvrijstelling is wel de voorwaarde verbonden dat de belastingplichtige voor ten minste 5 % aandeelhouder moet zijn van het kapitaal van de vennootschap waarop de deelneming betrekking heeft, tenzij de minister een geringere deelneming toestaat, en op voorwaarde dat de deelneming sedert het begin van het jaar onafgebroken in het bezit is van de belastingplichtige.

De vrijstelling steunt op de reeds in de eerste belastingwet betreffende de vennootschappen van 1963 aanwezige overweging dat dubbele economische belasting moet worden voorkomen. De wet van 1969 heeft het vereiste deelnemingspercentage van 25 % tot 5 % verminderd en heeft de vrijstelling tot de koerswinsten uitgebreid.

Kosten welke verband houden met het verkrijgen van de deelneming, en met name de rente op daartoe aangegane leningen, komen slechts in aftrek indien zij middellijk dienstbaar zijn aan het behalen van binnen het Rijk belastbare winst, m.a.w. die uitgaven mogen niet worden afgetrokken wanneer ze betrekking hebben op een deelneming in een buitenlandse vennootschap.

Ter compensatie van de vrijstelling van de winst, is verlies bij de verwezenlijking van deelnemingen niet aftrekbaar, tenzij dat verlies te wijten is aan het feit dat de vennootschap waarin wordt deelgenomen, vereffend wordt.

In geval van een buitenlandse deelneming geldt de vereiste dat het bezit ervan niet louter een belegging van effecten mag zijn.

Die voorwaarde geldt niet voor het bezit van Nederlandse deelnemingen. Ze is door de rechtspraak ingevoerd.

ANNEXE V

Modèle d'évaluation des options élaboré
par black et scholes

Le modèle établit que la valeur au temps t d'une option d'achat relative à une action dont le cours actuel est de x , sera :

$$W(x, t) = xN(d^1) - PEe^{R_F(t-t^*)}N(d^2)$$

avec

$$d^1 = \frac{\ln \frac{x}{PE} + (R_F + \frac{1}{2} V^2)(t^* - t)}{V \sqrt{t^* - t}}$$

$$d^2 = \frac{\ln \frac{x}{PE} + (R_F - \frac{1}{2} V^2)(t^* - t)}{V \sqrt{t^* - t}}$$

où :

- R_F est le taux d'intérêt sans risque;
- V^2 est la variance des taux de rendement de l'action;
- x est le cours de l'action au moment où on évalue l'option;
- $N(d)$ est la probabilité d'observer une valeur inférieure ou égale à d dans une distribution centrée réduite;
- PE est le prix d'exercice;
- t^* est la date d'échéance de l'option;
- t est la date d'émission de l'option.

Les éléments qui déterminent cette valeur sont donc :

- le cours de l'action : plus le cours de l'action est élevé par rapport au prix d'exercice, plus l'option présente une valeur importante;
- la variance des taux de rendement de l'action : plus cette variance est importante, plus grande est la possibilité que le cours de l'action s'élève suffisamment pour engendrer un bénéfice et donc plus élevé sera la valeur de l'option;
- le temps qui reste à courir jusqu'à l'échéance de l'option : l'effet est analogue à celui de la variance, plus il est long, plus grande est la probabilité que l'option puisse être exercée avec profit;
- le taux d'intérêt sans risque : plus ce taux est élevé, plus grand doit être, à l'équilibre, le rendement des placements, et donc celui des actions; la valeur de l'option s'accroît donc avec le taux d'intérêt;
- le prix d'exercice : la valeur de l'option varie en fonction inverse de l'importance du prix d'exercice.

Cette formule qui est applicable aux options d'achat doit être complétée pour les options de souscription en vue de prendre en compte l'effet de dilution.

BIJLAGE V

Model voor de raming van de waarde van een optie,
opgesteld door black en scholes

In dat model wordt de waarde, op het ogenblik t , van een aandelenoptie met betrekking tot een aandeel waarvan de huidige koers x bedraagt, als volgt berekend :

$$W(x, t) = xN(d^1) - PEe^{R_F(t-t^*)}N(d^2)$$

waarin

$$d^1 = \frac{\ln \frac{x}{PE} + (R_F + \frac{1}{2} V^2)(t^* - t)}{V \sqrt{t^* - t}}$$

$$d^2 = \frac{\ln \frac{x}{PE} + (R_F - \frac{1}{2} V^2)(t^* - t)}{V \sqrt{t^* - t}}$$

en waarin :

- R_F gelijk is aan de rentevoet zonder risico;
- V^2 de variante weergeeft van het rendement van het aandeel;
- x de koers is van het aandeel op het ogenblik waarop de optie geraamd wordt;
- $N(d)$ de waarschijnlijkheid weergeeft dat de waarde lager of gelijk zal zijn aan d , in geval van verspreiding in een beperkte kring;
- PE de optieprijs is;
- t^* de vervaldatum is van de optie.
- t de datum is van de emissie van de optie.

De elementen die deze waarde meebepalen, zijn dus :

- de koers van het aandeel : hoe hoger de koers ligt in vergelijking met de optieprijs, des te groter is de waarde van de optie;
- de schommeling van het rendement van het aandeel : hoe groter die schommeling, des te groter is de kans dat de koers van het aandeel een voldoende stijging zal vertonen om winst over te laten en des te hoger zal dus de waarde liggen van de optie;
- de duur die nog te lopen blijft vóór het verstrijken van de optie : de weerslag van dat element is gelijkaardig aan die van de schommeling van het rendement : hoe langer die duur, des te groter is de kans dat de optie met winst kan worden gelicht;
- de rentevoet zonder risico : hoe hoger die rentevoet, des te groter moet het rendement van de beleggingen zijn en dus ook van de aandelen wil men een evenwicht bereiken; de waarde van de optie stijgt dus in dezelfde mate als de rentevoet;
- de optieprijs : de waarde van de optie varieert omgekeerd evenredig met het bedrag van de optieprijs.

Deze formule, die geldt voor de overeenkomsten inzake aankoopoptie, moet worden aangevuld met een formule voor de opties tot intekening op aandelen ten einde rekening te houden met de weerslag van een grotere spreiding.

ANNEXE VI

Formalisation mathématique

Introduction

Trois formules feront l'objet de développements mathématiques :

— augmentation salariale sous forme d'une prime ou gratification unique (réversible) réduisant d'autant le bénéfice imposable;

— option offerte aux travailleurs de souscrire à une augmentation du capital à un prix d'exercice inférieur à la valeur des titres au jour de cette offre;

— option offerte aux travailleurs d'acquérir des actions ou parts de la société à un prix d'exercice inférieur à la valeur des titres au jour de cette offre; des actionnaires anciens promettant d'en vendre à la société un nombre déterminé au jour de la levée de l'option.

1) Définitions

Considérons trois années 0, 1, 2. Supposons que c'est une partie X_1 , des bénéfices B_1 réalisées au cours de l'année 1 qui fera l'objet d'une distribution sous formes d'avantages aux travailleurs et que c'est à la fin de l'année 2 que sera levée l'option en cas de recours à une formule d'option sur actions. Si on définit A_0 , l'avoir social de la société en fin d'année 0; B_1 et B_2 les bénéfices réalisés par la société au cours des années 1 et 2 et mis en réserve (nets de dividendes) et N_0 , le nombre d'actions ou parts sociales qui représente le capital de la société à la fin de l'année 0, on peut définir V_0 et V_R la valeur de ces mêmes actions ou parts fin de l'année 0 et la valeur résultante après clôture des différentes opérations d'octroi d'avantages aux travailleurs avec

$$V_0 = \frac{A_0}{N_0} \text{ et } V_R = \frac{A_R}{N_R}$$

où: A_R est l'avoir social final de la société et N_R le nombre d'actions ou parts représentatives du capital de la société après la clôture des différentes opérations. Si on définit, enfin, V_X le prix d'exercice offert aux travailleurs, V_A le prix auquel la société achète, pour cession ultérieure aux travailleurs, les actions ou parts (formule d'option d'achat) et n le nombre d'actions ou parts offertes au profit des travailleurs et si on suppose un taux de taxation des sociétés de 43 %, l'application des trois formules donne les résultats présentés au tableau 1 ci-après.

Tableau 1

Valeur résultante V_R acquise par l'action de la part sociale dans les hypothèses de distribution ou non d'avantages et d'options d'achat ou de souscription alternatives à une rémunération et suivant diverses modalités de définition du prix d'exercice par le travailleur et du prix d'achat par la société-employeur.

BIJLAGE VI

Mathematische voorstelling

Inleiding

Voor drie gevallen zal een mathematische formule worden uitgewerkt :

— de toekenning van een loonsverhoging in de vorm van een eenmalige premie of gratificatie (omkeerbaar), waardoor de belastbare winst dienovereenkomstig verminderd wordt;

— het aanbieden, aan de werknemers, van een optie tot inschrijving op een kapitaalsverhoging tegen een optieprijs die lager ligt dan de waarde van de effecten op de dag van het aanbod;

— het aanbieden, aan de werknemers, van de mogelijkheid om aandelen van de vennootschap aan te kopen tegen een prijs die lager ligt dan de waarde van de effecten op de dag waarop het aanbod gedaan wordt; in dat geval behoren de vroegere aandeelhouders een bepaald aantal van die aandelen aan de vennootschap te verkopen op de dag dat de optie gelicht wordt.

1) Definities

Beschouwen wij drie jaren 0, 1 en 2. Gesteld dat een gedeelte X_1 van de tijdens het jaar 1 gemaakte winst B_1 het voorwerp zal uitmaken van een verdeling in de vorm van aan de werknemers toegekende voordelen; en dat de optie op het einde van het jaar 2 zal worden gelicht indien gebruik gemaakt wordt van de formule van de aandelenoptie. Indien het maatschappelijk bezit van de vennootschap op het einde van het jaar 0 aangeduid wordt als A_0 , indien B_1 en B_2 de winst is die de vennootschap geboekt heeft in de loop van de jaren 1 en 2 en die als reserves zijn ingehouden (na aftrek van de dividend), indien N_0 het aantal aandelen is die het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen op het einde van het jaar 0, dan kan men, met de letters V_0 en V_R respectievelijk aanduiden de waarde van diezelfde aandelen op het eind van het jaar 0 en de waarde die resulteert na het afsluiten van de diverse verrichtingen m.b.t. de toekenning van voordelen aan de werknemers, volgens de formule

$$V_0 = \frac{A_0}{N_0} \text{ en } V_R = \frac{A_R}{N_R}$$

waarin: A_R het uiteindelijk maatschappelijk bezit is van de vennootschap, en N_R het aantal aandelen die het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen na het afsluiten van de diverse verrichtingen. Indien men ten slotte de aan de werknemers voorgestelde optieprijs aanduidt als V_X , de prijs waartegen de vennootschap, met het oog op een latere overdracht aan de werknemers, de aandelen (in de formule van de aandelenoptie) aankoopt, als V_A aanduidt en het aantal aan de werknemers aangeboden aandelen aanduidt met de letter n , en in de veronderstelling dat de vennootschapsbelasting 43 % bedraagt, leidt de toepassing van de drie formules tot de in onderstaande tabel 1 vermelde resultaten.

Tabel 1

In die tabel is V_R de uiteindelijke waarde die het aandeel heeft bereikt in de hypothesen van al dan niet uitkering van voordelen of van aandelenopties of van opties tot inschrijving op loonvervangende effecten, volgens diverse wijzen van berekening van de prijs waartegen de optie door de werknemers kan worden uitgeoefend en van de prijs waartegen de aandelen door de vennootschap-werkgever aangekocht worden.

	V_X	V_X	V_A	V_R	V_R
		Prix de souscription — Prijs voor de uitoefening van de optie	Prix d'achat — Aankoopprijs betaald door de vennootschap	Valeur résultante de l'action pour des bénéfices B_1 et $B_2 \neq 0$ — Uiteindelijke waarde van het aandeel wanneer de winst E_1 en $B_2 \neq 0$	Valeur résultante l'action pour $B_2 = 0$ — Uiteindelijke waarde van het aandeel wanneer $B_2 = 0$
1	Aucun avantage. — Geen toekenning van voordelen . . .	—	—	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$
2	Augmentation salariale. — Loonsverhoging .	—	—	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0}$
3a	Stock option avec augmentation de capital. — Aande- lenoptie met kapi- taalsverhoging. .	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$	—	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0 + n}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$
3b		$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{n}$	—	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0 + n} - \frac{.55X_1(N_0 + n)}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0}$
4a	Stock option avec achat d'action. — Aandelenoptie met aankoop van aandelen.	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$
4b		$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{n}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0 + n} - \frac{.55X_1}{n_02}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_02}$
4c		$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{n}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} + \frac{.55B_2}{N_0} - \frac{.55X_1}{n_0}$	$\frac{A_0 + .55B_1}{N_0} - \frac{.55X_1}{N_0}$

Où V_X , V_A et V_R sont respectivement le prix d'exercice de l'option offerte aux travailleurs, le prix auquel la société achète l'action pour cession ultérieure aux travailleurs, la valeur résultante, en clôture des opérations (c'est-à-dire, en cas d'option sur achat, après levée des options).

A_0 , B_1 , B_2 et X_1 sont respectivement l'avoir social de la société en fin d'année 0, les bénéfices réalisés durant les années 1 et 2 et la prt des bénéfices de l'année 1 qui sera octroyée aux travailleurs sous forme d'avantages.

N_0 , n et 43 % sont respectivement le nombre d'actions ou parts sociales au départ, le nombre d'actions de parts sociales offertes aux travailleurs et le taux d'imposition des sociétés.

Les alternatives développées dans le tableau sont

— le cas 1 correspond au cas où aucun avantage n'est accordé aux travailleurs;

— le cas 2 correspond à l'octroi d'avantages sous forme de primes ou gratifications;

— le cas 3a correspond à une formule d'option sur actions avec augmentation de capital à un prix d'exercice offert aux travailleurs équivalent à la valeur de l'action avant toute décision de distribution d'avantages;

— le cas 3b correspond à une formule d'option sur actions avec augmentation de capital à un prix d'exercice tel que proposé dans la proposition de loi ci-avant;

— le cas 4a correspond à une formule d'option sur actions avec achat d'actions par le travailleur à un prix d'exercice et une valeur d'achat par la société équivalent à la valeur de l'action avant toute décision de distribution d'avantages;

In die formule zijn: V_X , V_A en V_R respectievelijk: de prijs voor de uitoefening van de aan de werknemers aangeboden optie, de prijs waartegen de vennootschap de aandelen aankoopt met het oog op latere overdracht ervan van de werknemers, de uiteindelijke waarde na het afsluiten van de verrichtingen (d.w.z. in het geval van een aandelenoptie, na het lichten van de opties).

A_0 , B_1 , B_2 en X_1 respectievelijk: het maatschappelijk vermogen bij het einde van het jaar 0, de winst gemaakt tijdens de jaren 1 en 2, en het deel van de winst van het jaar 1 dat in de vorm van voordelen aan de werknemers wordt uitgekeerd.

N_0 , n en 43 % respectievelijk: het oorspronkelijk aantal maatschappelijke aandelen, het aantal aan de werknemers aangeboden maatschappelijke aandelen en de aanslagvoet van de vennootschapsbelasting.

Diverse gevallen die in de tabel worden bestudeerd

— in geval 1 worden aan de werknemers helemaal geen voordelen toegekend;

— in geval 2 worden voordelen toegekend in de vorm van premies of gratificaties;

— geval 3a doelt op de formule van aandelenoptie met kapitaalsverhoging, die aan de werknemers wordt aangeboden tegen een optieprijs die gelijk is aan de waarde van het aandeel vóór iedere beslissing i.v.m. de toekenning van voordelen;

— in het geval 3b gaat het om de formule van aandelenoptie met kapitaalsverhoging tegen een optieprijs zoals die in bovenstaand wetsvoorstel wordt voorgesteld;

— in het geval 4a gaat het om de formule van aandelenoptie met aankoop van aandelen door de werknemer; in dat geval is de optieprijs en de door de vennootschap betaalde inkoopprijs van de aandelen gelijk aan de waarde van het aandeel vóór iedere beslissing i.v.m. de toekenning van voordelen;

— le cas 4b correspond à une formule d'option sur actions avec achat d'actions par le travailleur à un prix d'exercice tel que proposé dans la proposition de loi ci-avant et un prix d'achat pour la société à la valeur de l'action avant toute décision de distribution d'avantages;

— le cas 4c correspond à une formule d'option sur actions avec achat d'actions par le travailleur pour un prix d'exercice tel que proposé dans la présente proposition de loi et un prix d'achat par la société reflétant l'alternative d'une prime ou gratification.

2) Commentaires du tableau 1

— Si on a présent à l'esprit que la valeur de l'action en fin d'année 1 est :

— avant tout octroi d'avantage :

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0}$$

— après l'octroi d'une augmentation salariale :

$$\frac{A_0 + .57 (B_1 - X_1)}{N_0}$$

Le tableau 1 montre une neutralité pratiquement totale entre les trois formules (augmentation salariale, option sur actions avec augmentation de capital et option sur actions avec achat d'actions) pour autant que :

— d'une part, le prix d'exercice offert aux travailleurs corresponde à la valeur du titre au jour de la concession de l'option diminuée d'une décote représentant 57 % des primes ou gratifications qui n'ont pas été payées ainsi que l'effet de dilution;

— et, d'autre part, dans le cas d'option sur actions avec achat d'actions, ces actions soient achetées par la société au prix qu'aurait valu l'action si une augmentation salariale avait été accordée.

Cette neutralité entre les trois systèmes sera d'ailleurs totale si B_2 , le bénéfice réalisé au cours de l'exercice 2 est nul, ou totalement distribué et elle sera moins stricte, suite à une certaine dilution des bénéfices B_2 de l'exercice 2 dans le cas d'une augmentation de capital, si les bénéfices réalisés l'année 2 ne sont pas nuls.

Le tableau 1 montre encore que, un même prix d'exercice tenant toujours compte de l'alternative à l'augmentation salariale et d'une décote, lorsque la société ne peut acheter ses actions qu'au prix que l'action atteindrait fin de l'année 1 sans tenir compte de la réduction de valeur qui aurait résultée d'une augmentation salariale « potentielle »

$$(V_R = \frac{A_0 + .57 B_1}{N_0})$$

la valeur résultante de l'action (cas 4b) sera inférieure à celle atteinte pour les trois alternatives (neutres) citées ci-dessus.

Le tableau 1 montre enfin que si le prix d'exercice offert aux travailleurs est celui de l'action fin de l'année 1 sans tenir compte d'une augmentation salariale « potentielle »

$$(\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0})$$

et si, dans le cas d'option sur actions avec achat d'actions par la société, le prix d'achat vaut cette même valeur (cas 3a, 4a), la valeur résultante de l'action en cas d'option sur actions avec augmentation de capital ou avec achat d'actions sera la même; valeur elle-même égale à la valeur qu'aurait atteinte l'action si aucun avantage n'avait été accordé.

— in het geval 4b gaat het om de formule van aandelenoptie met aankoop van aandelen door de werknemer tegen een optieprijs zoals die in bovenstaand wetsvoorstel wordt voorgesteld en een door de vennootschap betaalde aankoopprijs die gelijk is aan de waarde van het aandeel vóór iedere beslissing i.v.m. de toekenning van voordelen;

— in het geval 4c gaat het om de formule van aandelenoptie met aankoop van aandelen door de werknemer tegen een optieprijs zoals die in bovenstaand wetsvoorstel wordt voorgesteld en een door de vennootschap betaalde aankoopprijs die de premie of de gratificatie weergeeft.

2) Commentaar bij tabel 1

— Wanneer men voor ogen houdt dat de waarde van het aandeel op het einde van jaar 1

— vóór de toekenning van enig voordeel gelijk is aan :

$$\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0}$$

— na de toekenning van een loonsverhoging gelijk is aan :

$$\frac{A_0 + .57 (B_1 - X_1)}{N_0}$$

blijkt uit tabel 1 dat de drie formules (loonsverhoging, aandelenoptie met kapitaalsverhoging en aandelenoptie met aankoop van aandelen) vrijwel geheel tot dezelfde resultaten leiden, op voorwaarde dat :

— enerzijds, de aan de werknemers geboden optieprijs overeenstemt met de waarde van het effect op de dag waarop de optie wordt verleend, na aftrek van een waardevermindering die overeenstemt met 57 % van de premies of gratificaties, die niet werden uitbetaald, en met de weerslag van een grotere spreiding;

— anderzijds, in het geval van een aandelenoptie met aankoop van aandelen, deze laatste door de vennootschap zijn aangekocht tegen de prijs die zij zouden waard geweest zijn indien een loonsverhoging was toegekend.

De overeenstemming tussen de drie formules zal trouwens volkomen zijn indien B_2 , zijnde de winst die tijdens het jaar 2 gemaakt is, gelijk is aan nul ofwel geheel uitgekeerd werd; maar die overeenstemming zal minder groot zijn, wanneer de tijdens het jaar 2 gemaakte winst niet gelijk is aan nul, aangezien de winst B_2 van het jaar 2 dan over een groter aantal aandelen zal gespreid worden als er een kapitaalsverhoging heeft plaatsgehad.

Uit tabel 1 blijkt tevens dat, aangezien een zelfde optieprijs steeds rekening houdt met zijn loonvervangend karakter en met een waardevermindering, wanneer de vennootschap haar aandelen niet kan kopen tegen de prijs die het aandeel zou bereiken op het einde van jaar 1, zonder rekening te houden met de waardevermindering die het gevolg zou zijn geweest van een « potentiële » loonsverhoging,

$$(V_R = \frac{A_0 + .57 B_1}{N_0})$$

de uiteindelijke waarde van het aandeel (in het geval 4b) lager zal liggen dan die welke bereikt wordt in de drie andere (overeenstemmende) gevallen waarvan hieboven sprake is.

Uit tabel 1 blijkt ten slotte dat, wanneer de aan de werknemers geboden optieprijs gelijk is aan die van het aandeel op het einde van jaar 1, zonder rekening te houden met een « potentiële » loonsverhoging

$$(\frac{A_0 + .57 B_1}{N_0})$$

en indien, wanneer het gaat om een aandelenoptie met aankoop van aandelen door de vennootschap, de prijs van de aankoop gelijk is aan diezelfde waarde (geval 3a, 4a), de uiteindelijke waarde van het aandeel, in geval van aandelenoptie met kapitaalsverhoging of met aankoop van aandelen, dezelfde zal zijn; die waarde zal op haar beurt gelijk zijn aan de waarde welke het aandeel zou hebben bereikt indien geen enkel voordeel was toegekend.

3) Développements mathématiques et exemples

a) Développements mathématiques :

En définissant de surcroît A_1 et A_2 l'avoir social de la société fin de l'année 1 et 2 et N_1 et N_2 le nombre d'actions formant le capital pour ces mêmes années, on a

1) aucun avantage n'est accordé :

$$A_R = A_2 = A_o + (1 - 43\%)B_1 + (1 - 43\%)B_2$$

$$N_R = N_2 = N_o$$

$$=> V_R = \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57B_1 + .57B_2}{N_o} = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} + \frac{.57B_2}{N_o}$$

2) une prime salariale est accordée, d'un montant X_1 :

$$A_R = A_2 = A_o + (1 + 43\%)(B_1 + X_1) + (1 + 43\%)B_2$$

$$N_R = N_2 = N_o$$

$$V_R = \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57(B_1 - X_1) + .57B_2}{N_o} = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} + \frac{.57B_2}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o}$$

3) concession options sur action avec augmentation du capital :

a) concession de l'option au prix de l'exercice V_x suivant :

$$V_x = \frac{A_o + .57B_1}{N_o}$$

$$A_R = A_o + (1 - 43\%)(B_1 + B_2) + n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o}\right)$$

$$N_R = N_o + n$$

$$=> V_R = \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57(B_1 + B_2) + n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o}\right)}{N_o + n}$$

$$= \frac{A_o\left(1 + \frac{n}{N_o}\right) + .57B_1\left(1 + \frac{n}{N_o}\right) + .57B_2}{N_o\left(1 + \frac{n}{N_o}\right)}$$

$$=> V_R = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} + \frac{.57B_2}{N_o + n}$$

b) concession de l'option au prix d'exercice V_x suivant :

$$V_R = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}$$

3) Mathematische ontwikkeling en voorbeelden

a) Mathematische ontwikkeling :

Wanneer bovendien A_1 en A_2 het maatschappelijk vermogen aangeven op het einde van jaar 1, resp. jaar 2, en wanneer N_1 en N_2 het aantal aandelen weergeven dat het kapitaal vertegenwoordigt tijdens die zelfde jaren, dan :

1) geen enkel voordeel werd toegekend :

$$A_R = A_2 = A_o + (1 - 43\%)B_1 + (1 - 43\%)B_2$$

$$N_R = N_2 = N_o$$

2) een loonpremie te bedrage van X_1 werd toegekend :

$$A_R = A_2 = A_o + (1 + 43\%)(B_1 + X_1) + (1 + 43\%)B_2$$

$$N_R = N_2 = N_o$$

3) aanbod van aandelenopties met kapitaalsverhoging

a) aanbod van aandelenoptie tegen de volgende optieprijs :

$$V_x = \frac{A_o + .57B_1}{N_o}$$

$$A_R = A_o + (1 - 43\%)(B_1 + B_2) + n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o}\right)$$

$$N_R = N_o + n$$

$$=> V_R = \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57(B_1 + B_2) + n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o}\right)}{N_o + n}$$

$$= \frac{A_o\left(1 + \frac{n}{N_o}\right) + .57B_1\left(1 + \frac{n}{N_o}\right) + .57B_2}{N_o\left(1 + \frac{n}{N_o}\right)}$$

$$=> V_R = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} + \frac{.57B_2}{N_o + n}$$

b) aanbod van aandelenoptie tegen de volgende optieprijs :

$$V_R = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}$$

$$A_R = A_o + (1 - 43\%)(B_1 + B_2) + n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}\right)$$

$$N_R = N_o + n$$

$$\begin{aligned}
 \Rightarrow V_R = \frac{A_R}{N_R} &= \frac{A_o + .57(B_1 + B_2) + n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}\right)}{N_o + n} \\
 &= \frac{A_o\left(1 + \frac{n}{N_o}\right) + .57B_1\left(1 + \frac{n}{N_o}\right) + .57B_2 - .57X_1\left(1 + \frac{n}{N_o}\right)}{N_o\left(1 + \frac{n}{N_o}\right)} \\
 \Rightarrow V_R &= \frac{A_o + .57B_1}{N_o} + \frac{.57B_2}{n + N_o} - \frac{.57X_1}{N_o}
 \end{aligned}$$

4) concession d'options sur actions avec achat d'actions par la société :

a) concession de l'option au prix d'exercice V_X suivant :

$$V_X = \frac{A_o + .57B_1}{N_o}$$

et achat par la société-employeur des actions au prix :

$$V_A = \frac{A_o + .55B_1}{N_o}$$

4) aanbod van aandelenoptie met aankoop van aandelen door de vennootschap :

a) aanbod van aandelenoptie tegen de volgende optieprijs :

$$V_X = \frac{A_o + .57B_1}{N_o}$$

en aankoop, door de vennootschap-werkgever, van de aandelen, tegen de volgende prijs :

$$V_A = \frac{A_o + .55B_1}{N_o}$$

$$\begin{aligned}
 A_R &= A_o + (1 - 43\%)(B_1 + B_2) - n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{A_o + .57B_1}{N_o}\right) \\
 N_R &= N_o
 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57(B_1 + B_2) - n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{A_o + .57B_1}{N_o}\right)}{N_o}$$

$$\Rightarrow V_R = \frac{A_o + .57(B_1 + B_2)}{N_o} = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} + \frac{.57B_2}{N_o}$$

b) concession de l'option au prix d'exercice V_X suivant :

$$V_X = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}$$

et achat par la société-employeur des actions au prix V_A suivant :

$$V_A = \frac{A_o + .57B_1}{N_o}$$

b) aanbod van aandelenoptie tegen de volgende optieprijs :

$$V_X = \frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}$$

en aankoop, door de vennootschap-werkgever, van de aandelen tegen de volgende prijs :

$$V_A = \frac{A_o + .57B_1}{N_o}$$

$$A_R = A_o + (1 - 43\%)(B_1 + B_2) - n\left(\frac{A_o + .57B_1}{N_o} - \frac{A_o + .57X_1}{N_o} - \frac{.57X_1}{n}\right)$$

$$N_R = N_o$$

$$\Rightarrow V_R = \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57(B_1 + B_2) - n[-(-\frac{.57 X_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{n})]}{N_o}$$

$$= \frac{A_o + .57(B_1 + B_2)}{N_o} - \frac{.57 X_1 (\frac{n}{N_o} + 1)}{N_o}$$

$$\Rightarrow V_R = \frac{A_o + .57 B_1}{N_o} + \frac{.57 B_2}{N_o} - \frac{.57 X_1 (N_o - 1)}{N_o^2}$$

c) concession de l'option au prix d'exercice V_X suivant :

$$V_X = \frac{A_o + .57 B_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{n}$$

et achat des actions par la société-employeur au prix V_A suivant :

$$V_A = \frac{A_o + .57 B_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{N_o}$$

$$N_R = N_o$$

c) aanbod van aandelenoptie tegen de volgende optieprijs :

$$V_X = \frac{A_o + .57 B_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{n}$$

en aankoop, door de vennootschap-werkgever, van de aandelen tegen de volgende prijs :

$$V_A = \frac{A_o + .57 B_1}{N_o} - \frac{.57 X_1}{N_o}$$

$$N_R = N_o$$

$$\Rightarrow V_R = \frac{A_R}{N_R} = \frac{A_o + .57(B_1 + B_2) - n[-(-\frac{.57 X_1}{n})]}{N_o}$$

$$\Rightarrow V_R = \frac{A_o + .57 B_1}{N_o} + \frac{.57 B_2}{N_o} - \frac{.57 X_1}{N_o}$$

b) Exemples

Si $A_o = 100\,000$ F; $N = 100$ actions; $B_1 = 10\,000$ F; $X_1 = 5\,000$ F; $n = 20$ et pour différentes valeurs de B_2 on a avec V_X le prix d'exercice de l'option, V_A le prix d'achat de l'action par la société et V_R la valeur résultante de l'action après la levée de l'option.

b) Voorbeelden

Indien $A_o = 100\,000$ F; $N = 100$ aandelen; $B_1 = 10\,000$ F; $X_1 = 5\,000$ F; $n = 20$ en er verschillende waarden B_2 zijn, krijgt men als V_X de optieprijs, als V_A de prijs waartegen het aandeel door de vennootschap wordt aangekocht en als V_R de uiteindelijke waarde van het aandeel nadat de optie is gelicht.

	$B_2 = 0$			$B_2 = 6\,000$			$B_2 = -4\,000$		
	N_X	N_A	N_R	N_X	N_A	N_R	N_X	N_A	N_R
1. Aucun avantage. — Geen toekenning van voordelen.	—	—	1055	—	—	1088	—	—	1033
2. Prime salariale. — Loonpremie	—	—	1027,5	—	—	1060,5	—	—	1005
3. Stock option avec augmentation capital. — Aandelenoptie met kapitaalsverhoging.									
a)	1055	—	1055	1055	—	1082,5	1055	—	1036
b)	890	—	1027,5	890	—	1055	890	—	1009
4. Stock option avec achat d'actions. — Aandelenoptie met aankoop van aandelen									
a)	1055	1055	1055	1055	1055	1088	1055	1055	1032
b)	890	1055	1022	890	1055	1055	890	1055	1000
c)	890	1027,5	1027,5	890	1027,5	1060,5	890	1027,5	1005